

Jaarverslag 2018

Kwalitatief goed
onderwijs, met de
focus op de eigenheid
van ieder kind

—
Deel A:

Bestuursverslag

Leeswijzer

Dit jaarverslag is bedoeld als verantwoording aan toezichthoudende instanties, allen die belang hebben bij een goed functioneren van Stichting kom Leren, en overige belangstellenden. We leggen hierin verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten.

Het jaarverslag bestaat uit twee delen:

- het bestuursverslag;
- de jaarrekening inclusief accountantsverklaring.

In het bestuursverslag rapporteren we over onderwerpen als de organisatie in het algemeen, onderwijs, personeel en huisvesting. Hier worden de bedragen weergegeven in hele euro's, tenzij anders aangegeven.

In de jaarrekening behandelen we de financiële aspecten van de organisatie. Hier worden de bedragen weergegeven in duizenden euro's, tenzij anders aangegeven.

Dit verslag is te vinden op www.kom-leren.nl.

Eventuele reacties ontvangen wij graag op info@kom-leren.nl.

Inhoud

Leeswijzer	1
1. Voorwoord van het College van Bestuur	5
2. Organisatie	8
2.1 Algemeen	8
2.1.1 Stichtingsinformatie Stichting kom Leren	8
2.1.2 Juridische structuur	8
2.1.3 Toezicht	8
2.1.4 Bestuur	9
2.1.5 Scholen, directeuren, leerlingenaantallen	9
2.1.6 Organogram	10
2.1.7 Heroverweging directiestructuur	10
2.2 Kenmerken van onze denominaties	11
2.2.1 Wezenskenmerken openbaar onderwijs	11
2.2.2 Kenmerken van ons algemeen bijzonder onderwijs	11
2.2.3 Kenmerken van ons katholiek onderwijs	11
2.3 Professionalisering	12
2.4 Geen klassen naar huis	13
2.5 Opvang asielzoekerskinderen	13
2.6 Klachten	14
3. Strategisch BeleidsPlan (SBP)	15
4. Onderwijs	19
4.1 Innovatie	19
4.2 Kind en omgeving	20
4.3 Educatief partnerschap	21
4.4 Integrale Kind Centra	21
4.5 Prestatiebox	21
4.6 21th Century Skills	22
4.7 Daltononderwijs	22
4.8 Opbrengsten onderwijs	23
4.9 Doorstroom binnen het VO	24
4.10 Wetenschap en Techniek	24
4.11 Cultuur Toon je Talent	24
4.12 Onderwijs en veiligheid	25
5. Passend Onderwijs	26
5.1 Algemeen	26
5.2 Het samenwerkingsverband	26
5.2.1 Ondersteuningsplan	26
5.2.2 School Ondersteuningsprofiel (SOP)	26
5.2.3 Governance	27
5.3 IB-netwerk en interkomschil	29
5.4 Het knooppunt	30
6. Personeel	32
6.1 Algemene Ontwikkelingen in getallen	32
6.1.1 Aantal leerlingen	32
6.1.2 Aantallen personeelsleden	32
6.2 Instroom, doorstroom en uitstroom	33
6.3 Leefijdopbouw en verdeling man-vrouw	33
6.4 Beleid beheersing uitkeringen na ontslag	34
6.5 Verzuim	34
6.5.1 Verzuimpercentage	34
6.5.2 Meldingsfrequentie	35
6.5.3 Percentage nulverzuim	35
6.5.4 Duur verzuim	35
6.5.5 Reden verzuim	35
6.6 Werkdrukverlaging	37

6.7 Investeren in nieuw personeel	38
6.7.1 Opleiden in de school	38
6.7.2 Herintreders	38
6.7.3 Zij-instroom	38
6.7.4 Deeltijd verkorte studenten	39
7. Facilitair	40
7.1 Onderhoud	40
7.2 Meerjaren Onderhouds Plannen (MOP)	40
7.3 Veiligheid	40
7.4 (Ver)bouw	40
7.5 Verduurzaming	40
7.6 Collectieve inkoop	41
7.7 ICT	41
7.8 Aanbestedingsbeleid	41
8. Governance	44
8.1 Branchecode	44
8.2 Horizontale verantwoording	44
8.3 Interne risicobeheersing	44
8.4 AVG	45
8.5 Consolidatie	45
8.7 Procuratieregeling	45
8.8 Wisseling accountant	45
9. Communicatie	48
10. Raad van Toezicht	50
10. Medezeggenschap	54
11. Financiën	56
11.1 Kengetallen	56
11.2 Baten en lasten	57
11.2.1 Gang van zaken gedurende het verslagjaar	57
11.2.2 Baten	57
11.2.3 Lasten	58
11.2.4 Financiële baten en lasten	59
11.3 Balans	59
11.3.1 Reserves en voorzieningen	60
11.3.2 Risicobeheersing	60
11.3.3 Treasury	61
12. Continuïteitsparagraaf	64
12.1 Algemeen	64
12.2 Risico-analyse	65
12.2.1 Algemeen	65
12.2.2 Personeel	66
12.2.3 Innovatie	67
12.2.4 Materieel / huisvesting	67
12.2.5 Demografische ontwikkelingen	68
12.2.6 Samenvatting risico's:	69
12.2.7 Investerings	69
12.2.8 Toetsings Commissie Formatie Frictie (TCFF)	69
12.2.9 Meerjaren exploitatiebegroting	70
12.2.10 Meerjarenbalans	71
12.2.11 Kengetallen	72

1. Voorwoord van het College van Bestuur

Voorwoord

Met gepaste trots kijken wij terug op 2018. Het is een jaar geworden waarin enorm veel resultaten zijn geboekt binnen de diverse beleidsterreinen.

We zijn met z'n allen hard aan het werk om ons onderwijs en alles daarom heen op een hoog niveau te brengen. We zoeken de verbinding met elkaar en hebben dezelfde doelen voor ogen.

In dit voorliggende bestuursverslag leggen wij met plezier verantwoording af aan onze stakeholders. Wij zoeken ook met dit bestuursverslag de dialoog om samen met u er voor te zorgen dat al onze inspanningen leiden tot nog beter en passend onderwijs. Al onze scholen hebben een beoordeling van de inspectie die ligt tussen voldoende en heel goed en wij werken continu aan nog verdere verbetering.

Missie en Visie

Stichting kom Leren biedt onderwijs aan scholen voor primair onderwijs. Deze scholen zijn te vinden in de gemeenten Maastricht, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Meerssen en Valkenburg. Bij het uitvoeren van deze maatschappelijke taak richt de stichting zich op de volgende uitgangspunten. Stichting kom Leren is een gemeenschap waarin mensen gezien en gehoord worden en waar men respectvol met elkaar omgaat. Personeelsleden zijn betrokken bij de kinderen en bij elkaar. Ze zijn bevlogen, bevoegd, bekwaam en onderhouden hun professionaliteit. In de school vindt een vanzelfsprekende professionele dialoog met collega's, leidinggevenden, ouders en anderen plaats, zodat men met en van elkaar kan leren. Stichting kom Leren vult het werkgeverschap in vanuit het idee dat de personeelsleden het kapitaal van de organisatie vormen. Stichting kom Leren realiseert zich dat de school een weliswaar belangrijke, maar niet de enige omgeving is die ertoe doet bij de opvoeding en het onderwijs van het kind. De ouders zijn de eerstverantwoordelijken voor de opvoeding. De scholen beschouwen het, vanuit hun medeverantwoordelijkheid voor de opvoeding, als hun opdracht om met de ouders als bron samen te werken. Stichting kom Leren vindt verscheidenheid van haar scholen een groot goed, omdat dat aan ouders de mogelijkheid biedt een school te kiezen met een profiel dat aansluit bij hun opvattingen over opvoeding en onderwijs. De samenwerking van onderling verschillende scholen in één organisatie is gericht op het optimaliseren van zowel elkaars kwaliteit als de algehele kwaliteit van het onderwijs. De organisatie speelt in op verschillen tussen mensen door optimaal gebruik te maken van hun persoonlijke dynamieken. De scholen zijn professionele organisaties, die onderwijs bieden van een hoge kwaliteit. Ze zoeken voortdurend naar verbetering en innovatie. Ze nemen de verantwoordelijkheid voor hun opdracht, zijn transparant en kunnen en willen verantwoording afleggen over de resultaten die zij boeken. Ze communiceren over wat ze doen en waarom ze dat doen en laten zich daarop aanspreken. Stichting kom Leren en haar scholen staan midden in de samenleving en nemen hun rol in de ontwikkelingen in de regio. Zij gaan welbewust samenwerking aan met de sociale omgeving en met die maatschappelijke organisaties waarmee een meerwaarde voor de kinderen te realiseren is. Het streven bij die samenwerking is een doorgaande pedagogische lijn en een passende ondersteuning voor opvoeding en onderwijs in te richten. Directies, teamleden van scholen, bestuursleden en medewerkers van het bestuursbureau hebben op basis van evaluatie van de afgelopen planperiode de ambities voor de komende vier jaar vastgesteld.

Strategisch BeleidsPlan (SBP)

In 2018 is het SBP afgerond en geëvalueerd. Vervolgens is de stichting aan de slag gegaan om te komen tot een nieuw SBP 2019-2013.

Heroverweging directiestructuur

Het proces van de heroverweging directiestructuur dat reeds in 2017 van start was gegaan werd in 2018 afgerond. De realisatie ervan heeft reeds vorm en inhoud gekregen. De positionering van met name de directeur met meer scholen is daarmee beleidsmatig verankerd en heeft een positie gekregen.

Herinrichting bestuursbureau

De herinrichting van het bestuursbureau heeft in het najaar van 2018 een kwaliteitsimpuls gekregen en heeft geleid tot invulling van meerdere functies en daarmee kan nu verder inhoud gegeven worden aan een nog betere ondersteuning naar zowel de scholen als naar het bestuur in de rol van werkgever, naast de verdere ondersteuning inzake passend onderwijs, onderwijs, huisvesting en facilitaire zaken en kwaliteit en een gezonde financiële inrichting.

Begroting 2019

Samen met de commissie Audit en Control is in het najaar een nieuwe opzet van het begrotingsmodel opgesteld voor het kalenderjaar 2019 e.v. waarmee inzichtelijker vorm wordt gegeven aan de ambities en doelen die er binnen de stichting en de scholen leven. De begroting en meerjarenbegroting 2019 e.v. hebben dan ook de goedkeuring gekregen van de Raad van Toezicht.

Financiën

De financiële bedrijfsvoering is gericht op een gezonde financiële basis waarin we met alle scholen samen ervoor zorgen dat elke school voorzien wordt van gelijkwaardige faciliteiten en inzet van personeel. Daartoe werken we met het uitgangspunt van T=0 en nivelleren we meerdere aspecten in het personele domein zodat elke school naar rato aanspraak kan maken op dezelfde omvang in middelen. Ook hier geldt dat we samen sterker staan en samen meer voor elkaar kunnen krijgen.

Uit de bijbehorende jaarrekening blijkt wederom dat wij sterk financieel gezonde organisatie zijn die op vele gebieden volledig in control is. Ondanks de te matige bekostiging zoeken wij keer op keer naar wegen om de middelen zo optimaal mogelijk in te zetten en schromen wij niet om extra impulsen op het gebied van innovatie te initiëren. Op verzoek van onze Raad van Toezicht brengen wij sedert 2017 vanuit de reserves daarom jaarlijks, gedurende vier jaren, €400.000 in de scholen voor innovatieve projecten.

Overlegrecht Openbaar Onderwijs

Met de gemeentes waar wij scholen voor openbaar onderwijs hebben, zijn afspraken gemaakt over hoe jaarlijks invulling gegeven wordt aan het overlegrecht. Tijdens deze overlegmomenten blijkt telkenmale dat de financiële gegevens en verantwoording belangrijk zijn, maar dat de actuele thema's nog relevanter zijn: personele tekorten, huisvesting, opvang asielzoekers in onze taalklassen en instroom statushouders.

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR)

De GMR heeft ondanks het feit dat zij niet in volle omvang bezet is, volop getracht waar mogelijk invulling te geven aan haar ambitie om pro-actief betrokken te zijn bij alle relevante onderwerpen. Het CvB stelt de betrokkenheid en de wijze waarop de GMR invulling geeft aan haar verantwoordelijkheid zeer op prijs. Samen trekken we op om te komen tot maximale invulling van de diverse geledingen binnen de GMR. We zoeken elkaar op om samen de juiste keuzes voor ons onderwijs te maken.

Huisvesting

Kinderen en personeel leren, werken en verblijven in een gezonde, uitdagende en duurzame leer- en werkomgeving. Het kwaliteitskader van RUIMTE OK geldt hierbij voor kom Leren als richtsnoer. Wij moeten helaas vaststellen dat de overheid in de bekostiging t.a.v. huisvesting en de verdere materiële instandhouding ernstig tekort schiet. Goede, duurzame en adequate huisvesting en inrichting vraagt aanzienlijke investeringen die huidige bekostiging ruimschoots overstijgen.

Wij hebben daarom ook in 2018 de acties die door leerkrachten zijn ingezet, nadrukkelijk ondersteund. Die stakingen gingen niet alleen over salaris en werkdruk maar vooral ook over genoeg middelen voor een uitstekende en goed uitgeruste werkplek.

Duurzame en gepast toegeruste gebouwen in een veranderend klimaat vragen meer en betere investeringen. Wij streven ernaar om samen met de gemeentes te komen tot alleen maar goede en passend in deze tijd toegeruste gebouwen. Dit blijkt niet altijd een makkelijke opgave te zijn.

De realisatie van de verbouwing van basisschool de Den is een mooi voorbeeld van samenwerking tussen gemeente en het schoolbestuur. Daarnaast heeft ook de OBS Dynamiek een opwaardering aan de binnen- en buitenkant ondergaan.

Kwaliteit

Steeds sterker richten wij ons samen op de kwaliteit van ons onderwijs. Vanuit de kwaliteitscyclus is het CvB in november wederom gestart met de bestuurs-kwaliteits-bezoeken op alle scholen. Een helder instrument om naast de gebruikelijke verplichtingen met elkaar de kwaliteit van ons onderwijs te toetsen. Eind 2018 is ook het eerste ontwerp van een nieuw kwaliteitshandboek en een nieuwe opzet van de kwaliteitscyclus in bespreking gebracht met de intentie om dit medio 2019 operationeel te laten worden

2. Organisatie

2.1 Algemeen

2.1.1 Stichtingsinformatie Stichting kom Leren

Adres: Oranjeplein 201, 6224 KV Maastricht

Telefoon: 043-4100300

E-mail: info@kom-leren.nl | Website: www.kom-leren.nl

Bestuursnummer: 42669 | KvK-nummer: 59649097

IBAN: NL69RABO0158442202

2.1.2 Juridische structuur

De Stichting kom Leren is als stichting begin 2014 ontstaan uit een fusie tussen Stichting jong Leren, een organisatie voor openbaar en algemeen bijzonder primair onderwijs in Zuid-Limburg, en SKO-Mergelland, een organisatie voor katholiek primair onderwijs in het Heuvelland. Op dit moment telt de stichting 20 basisscholen in de gemeentes Maastricht, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Meerssen en Valkenburg a/d Geul. Stichting kom Leren heeft 330 personeelsleden in dienst en biedt onderwijs aan meer dan 3500 leerlingen. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 59649097. Stichting kom Leren kent een Raad van Toezicht en een College van Bestuur. Het College van Bestuur vormt het (dagelijks) bestuur van Stichting kom Leren. Van kracht zijn de geldende wet- en regelgeving, de statuten van de stichting en het reglement van de Raad van Toezicht.

2.1.3 Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in de besturing van de rechtspersoon de verantwoordelijkheid om toezicht te houden op de doelrealisatie van de rechtspersoon zoals die door het bestuur wordt verwekelijkt. De remuneratiecommissie bestaande uit de voorzitter en een lid van de Raad van Toezicht voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de leden van het College van Bestuur, conform de hiervoor in de stichting geldende procedure. Het toezicht richt zich op de strategie en het beleid op korte, midden en lange termijn.

De functies van het toezicht zijn:

1. het bewaken van de doelstelling(en) van de Stichting;
2. het borgen van de waarde van de materiële en immateriële eigendommen van de Stichting;
3. het controleren of het College van Bestuur handelt naar, in en vanuit het belang van de Stichting;
4. het vragen om verantwoording door het College van Bestuur;
5. het toezien op correcte aanwending van de middelen;
6. het bevorderen dat het College van Bestuur voldoende doordacht en zorgvuldig handelt;
7. het bewaken van maatschappelijke doelen, zelf verkozen of vanwege de overheid.

De Raad van Toezicht fungeert tevens als een klankbord voor het College van Bestuur door mee te denken en door zijn ervaring, kennis en kunde daartoe ter beschikking te stellen. De voorzitter van de Raad van Toezicht fungeert als communicatiepartner voor het College van Bestuur. De relatie tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur wordt versterkt door regelmatig contact tussen de voorzitters van beide organen.

2.1.4 Bestuur

De centrale leiding en het dagelijks bestuur van de stichting is in handen van het tweehoofdige College van Bestuur, dat bestaat uit een voorzitter en een lid. Het College van Bestuur bestaat op 31 december 2018 uit:

Naam	Functie
Dhr. mr. Peter Groos	Voorzitter
Dhr. Johan Linckens	Lid

2.1.5 Scholen, directeuren, leerlingenaantallen

De scholen die onder de stichting ressorteren, hebben alle een directeur. Dat wil zeggen dat de directeur verantwoordelijk is voor alle relevante beleidsterreinen en zorg draagt voor afstemming met, en verantwoording afleggen aan het College van Bestuur. De directeuren vergaderen maandelijks in het Directie Overleg.

Hieronder onze scholen met hun directeuren op 31 december 2018 en de leerlingenaantallen op de peildatum 1 oktober 2018.

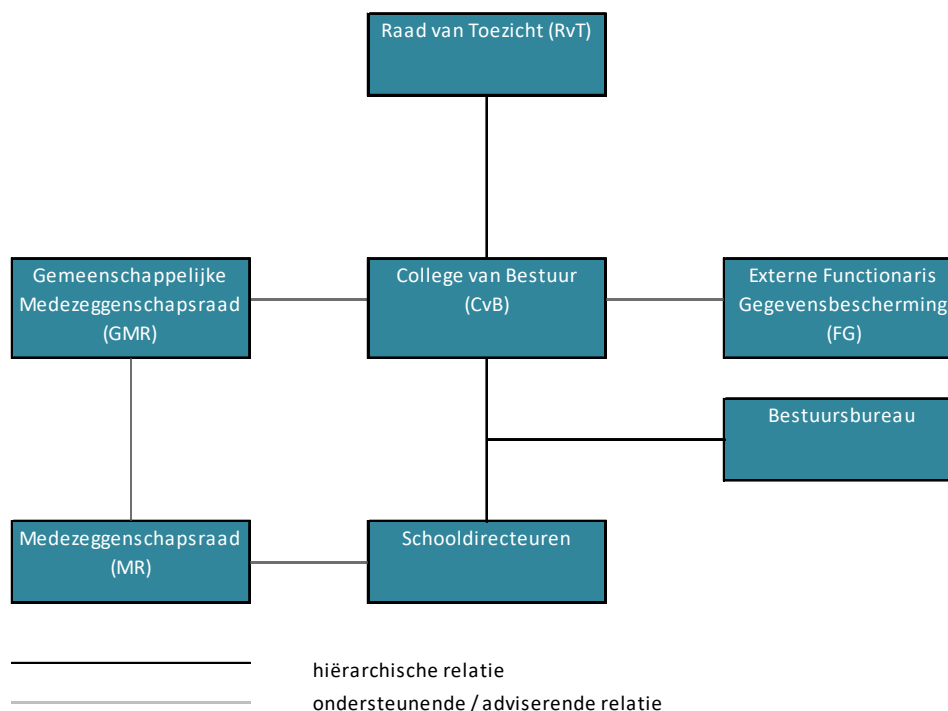
School	Directeur	Leerlingen
OBS Berg	mevr. A. Claessens	247
OBS Binnenstad	mevr. D. Jorissen	225
OBS Broekhem	mevr. E. de Wever	123
OBS Bundeling	mevr. A. Claessens	135
BS De Cramignon	mevr. I. Bischoff	202
BS De Den	mevr. J. Schuil	154
IKC Dynamiek	mevr. D. Jorissen	175
BS St. Gertrudis	mevr. J. Schuil	83
BS St. Jozef	mevr. A. Verschuren	74
BS De Keerkring	dhr. R. Frijns	197
OBS De Kring	dhr. R. Scholten	176
BS St. Martinus	mevr. A. Verschuren	181
BS Maurice Rose	mevr. J. Close	294
ABB Nutsschool	Dhr. G. de Kanter (wnd.)	200
BS Op de 10 Bunder	mevr. E. de Wever	172
OBS De Perroen	mevr. L. de Kruijf	173
ABB De Poort	mevr. V. Lenssen (wnd.)	133
OBS De Regenboog	mevr. E. van Havere (wnd.)	117
OBS De Spiegel	dhr. P. Otermans	155
ABB De Tangram	mevr. C. Houwen	357
Totaal		3.573

In 2018 hebben de heer Frans Hellenbrand (directeur van OBS Berg en OBS Broekhem), mevrouw Marie-José Duijsings (directeur van BS De Cramignon) en mevrouw Karien Schaffrath (directeur van BS Maurice Rose en BS Op de 10 Bunder) afscheid genomen van onze stichting. Daarnaast heeft de heer Joop Vinck

(directeur BS St. Jozef) een bovenschoolse functie betrokken. Tevens hebben ook in het bestuursbureau enkele personele mutaties plaatsgevonden.

2.1.6 Organogram

In vogelvlucht zag de organisatie van Stichting kom Leren er ultimo 2018 als volgt uit:

De stichting heeft een externe functionaris gegevensbescherming (FG) aangetrokken teneinde ook in dit kader te voldoen aan de AVG bepalingen (zie verder hoofdstuk 8 Governance).

2.1.7 Heroverweging directiestructuur

In 2017 is het bestuur aan de slag gegaan met het formuleren van nieuw beleid aangaande de inrichting van de directiefuncties binnen de scholen van Stichting kom Leren. In december lag er een beleidsvoorstel voor die herstructurering, dat in het voorjaar van 2018 in de besluitvorming meegenomen werd. Nu dit beleidsstuk is vastgesteld door de RvT, nadat ook de GMR positief heeft geadviseerd, wordt de directiestructuur binnen Stichting kom Leren op die manier uitgerold. Een uitgewerkt managementstatuut is inmiddels vastgesteld en regelt de werkwijze tussen bestuur en directeuren. In dat kader wordt er tevens een onderscheid gemaakt in het overleg met directeuren.

2.2 Kenmerken van onze denominaties waaronder openbaar en (algemeen) bijzonder onderwijs

2.2.1 Wezenskenmerken openbaar onderwijs

Gemeenten hebben de (grondwettelijke) zorgplicht om te voorzien in voldoende openbaar onderwijs voor hun inwoners. Stichting kom Leren houdt in de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg het openbaar onderwijs in stand in een aantal van haar scholen: OBS Binnenstad, IKC Dynamiek, OBS De Kring, OBS De Perroen, OBS De Regenboog, OBS De Spiegel, OBS De Bundeling, OBS Berg en OBS Broekhem. Ze houdt hierbij nadrukkelijk rekening met de volgende kernwaarden, die door de stichting worden onderschreven en toegepast, van het openbaar onderwijs:

- Iedereen welkom. De openbare school staat open voor alle kinderen, ongeacht hun levensovertuiging, godsdienst, politieke gezindheid, afkomst, geslacht of seksuele geaardheid.
- Iedereen benoembaar. Benoembaarheid op de openbare school staat open voor iedereen, ongeacht levensovertuiging, godsdienst, politieke gezindheid, afkomst, geslacht of seksuele geaardheid.
- Wederzijds respect. De openbare school houdt rekening met en gaat uit van wederzijds respect voor de levensbeschouwing of godsdienst van alle leerlingen, ouders en personeelsleden.
- Waarden en normen. De openbare school besteedt actief aandacht aan uiteenlopende levensbeschouwelijke, godsdienstige en maatschappelijke waarden en normen zoals die leven in de Nederlandse samenleving, met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden.
- Van en voor de samenleving. De openbare school is van en voor de samenleving en betreft leerlingen, ouders en personeelsleden actief bij de besluitvorming over doelstellingen en werkomstandigheden en stemt af met externe betrokkenen en belanghebbenden.
- Levensbeschouwing en godsdienst. De openbare school biedt de gelegenheid om levensbeschouwelijk vormings- of godsdienstonderwijs te volgen.

2.2.2 Kenmerken van ons algemeen bijzonder onderwijs

Naast openbare scholen zijn er in Nederland ook bijzondere scholen. Bijzondere scholen geven les vanuit een bepaalde godsdienstige, levensbeschouwelijke of onderwijskundige overtuiging. Ze komen vaak tot stand, omdat ouders behoefte hebben aan een school van een bepaalde richting. Een bijzondere school mag van leraren en leerlingen eisen dat ze een bepaalde godsdienst of levensovertuiging hebben. Binnen onze stichting kennen we Algemeen bijzondere scholen en Rooms-katholieke scholen.

Algemeen bijzondere scholen geven les vanuit hun specifieke visie over onderwijs of opvoeding, met toekenning van gelijkwaardige betekenis aan alle [levensbeschouwingen](#) en [maatschappelijke](#) stromingen. Onder deze richting vallen onze scholen ABB Nutsschool, MBS De Poort en ABB Tangram.

2.2.3 Kenmerken van ons katholiek onderwijs

‘Leren, dienen en vieren’ zijn de wezenskenmerken kenmerken van de katholieke school.

Onze katholieke scholen geven ieder afzonderlijk invulling aan deze katholieke identiteit. De herkenbare gezamenlijkheid zit opgesloten in de waarden vertrouwen, solidariteit, ‘respect, maar ook verwondering en vergevingsgezindheid.

In het algemeen laat de inhoud van het katholieke geloof zich moeilijk beschrijven. Iedere katholiek en ook iedere school geeft op een of andere manier zelf vorm aan zijn geloof dat mede gebaseerd is op een eigen kijk op het leven. Het actueel houden van de katholieke traditie vraagt om voortdurende vernieuwing. In deze dynamiek bewegen ook onze katholieke scholen mee met de tijd en geven zij vanuit hun traditie vorm aan het eigen geloof en de daarbij horende identiteit. Dit geschiedt vanuit de

grondhouding “wij zijn een katholieke school en komen voort uit de katholieke traditie”, met daarbij het geloof dat ieder mens uniek en bijzonder naar Gods beeld en gelijkenis geschapen is.

Onze katholieke scholen zijn voornamelijk gelegen in een omgeving waarbinnen veelal nog sprake is van een duidelijke relatie met de lokale katholieke geloofsgemeenschap. Hoewel veel kinderen en ouders van katholieke basisscholen zich niet (meer) direct betrokken voelen tot het katholieke geloof, zijn er cultuurkenmerken aan te duiden die hun basis vinden in het verleden en die ook heden ten dage aanwezig zijn. Dit uit zich in vrijheid in verantwoordelijkheid, gerechtigheid, respect, persoonlijke aandacht, barmhartigheid en aandacht voor elkaar in waar we voor staan en wat we doen.

Onze katholieke scholen zien we als gemeenschappen van mensen die zich verbonden weten en zich wil blijven verbinden aan deze gezamenlijk gedeelde cultuur. Persoonlijke vorming van de gehele mens is, naast kennis vergaren, de belangrijkste taak van een katholieke school. Deze vorming is relationeel van aard: in de ontmoeting met anderen (leerkrachten, ouders en kinderen) komt menswording tot ontwikkeling en ontwikkelt de persoonlijke identiteit zich in dialoog met de gemeenschap. Menswording ,in de betekenis van ‘het leven leren’, is een zichtbare uitingsvorm van onze katholieke identiteit in deze tijd. Dit is niet exclusief katholiek, maar we laten ons daarbij wel inspireren door de katholieke traditie. Dat is immers de grondslag van onze katholieke scholen. Daarvoor zijn de scholen actief in dialoog met deze katholieke traditie, het evangelie van Jezus van Nazareth, de geloofsbeleving en de ontwikkelingen in de samenleving.

De Rooms-katholieke scholen in onze stichting zijn BS De Den, BS De Keerkring, BS Sint Martinus, BS Op de Tien Bunder, BS De Cramignon, BS Sint Jozef, BS Maurice Rose en BS Sint Gertrudis.

2.3 Professionalisering

Bij dit speerpunt in het strategisch beleidsplan was het doel een hoog percentage leerkrachten op academisch niveau geschoold te krijgen. Ofschoon het ambitieuze doel niet geheel is gehaald, hebben leerkrachten in diverse scholen de kans gegrepen via de lerarenbeurs hun master te halen. Vanuit het budget innovatie is een ontwikkelplan voor een eigen Kom Leren Academie opgesteld. Doel van deze Academie is alle medewerkers binnen de stichting de kans te geven samen te leren en te ontwikkelen in voor de stichting relevante thema's. De Academie voorziet in een coördinator, die het inhoudelijke programma moet samenstellen, ontwikkelen en monitoren. Hiervoor is in november 2018 een behoeftepeiling onder alle personeelsleden gedaan.

In een kom Lerendag in november 2018 is de Academie gepresenteerd. De kom Lerendag stond in het teken van innovatie. Vanuit de kom Lerendag gaat een groep leerkrachten in 2019 een studiereis naar Estland ondernemen, om daar kennis te nemen van digitale innovaties in het onderwijs.

2.4 Geen klassen naar huis

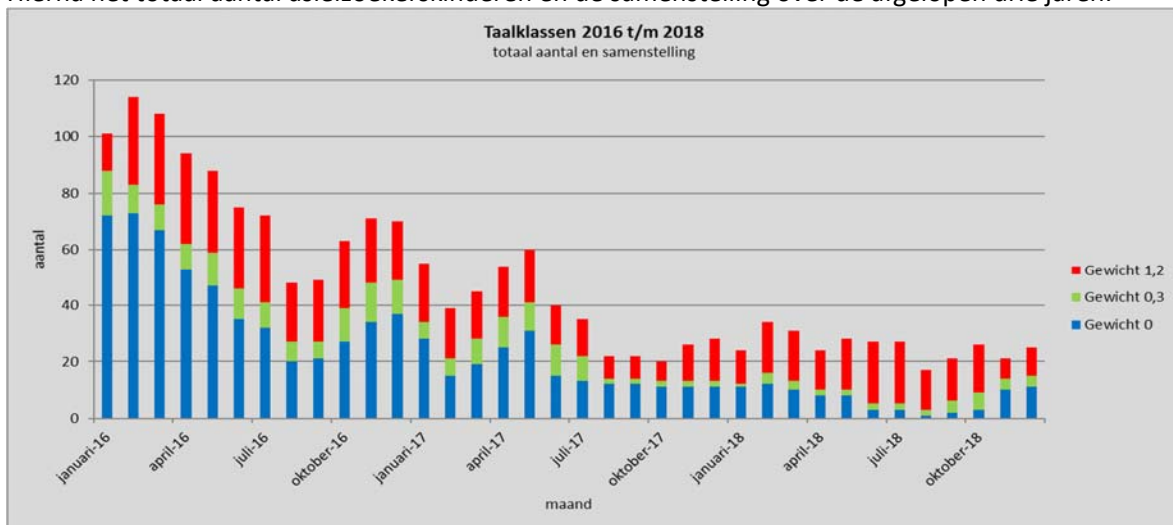
In het verslagjaar werd in de media regelmatig aandacht besteed aan de noodzaak in het basisonderwijs om klassen naar huis te sturen, omdat er geen vervangers voor zieke leerkrachten zijn. Wij zijn verheugd te kunnen melden dat binnen onze stichting géén klassen naar huis zijn gestuurd. In alle gevallen zijn we er in geslaagd de afwezigheid van leerkrachten intern of extern op te vangen. Het is helder dat het steeds moeilijker wordt om dit blijvend vol te houden. De krapte op de arbeidsmarkt is niet alleen zichtbaar bij reguliere vacatures, maar ook in de beschikbaarheid van vervangers. Steeds vaker moeten scholen samenvoegen of een beroep doen op hun ambulante tijd om de personele bezetting van groepen gerealiseerd te krijgen.

2.5 Opvang asielzoekerskinderen

Stichting kom Leren verzorgt de eerste opvang van asielzoekerskinderen in de regio. Hiervoor heeft de stichting als enige in de regio een aantal zogenaamde taalklassen, specifiek gericht op deze kinderen, met gespecialiseerde leerkrachten. In januari 2018 bood de stichting onderwijs aan 24 asielzoekerskinderen, in 2 taalklassen, op MBS De Poort.

Door de terugloop van het aantal leerlingen ten opzichte van de afgelopen jaren waren er minder taalklasleerkrachten in de dagelijkse klassenpraktijk nodig. De leerkrachten van de taalklassen zijn onderdeel van het team van MBS De Poort. Samen met de interne begeleider en de directie is de zorg, de aansturing en de coördinatie voor beide taalklassen gewaarborgd.

Hierna het totaal aantal asielzoekerskinderen en de samenstelling over de afgelopen drie jaren.

Het verzorgen van onderwijs aan de asielzoekerskinderen staat aanvankelijk in het teken van begeleiding en opvang, met prioriteit taalverwerving. Het bieden van een veilige en geborgen plek is de basis voor alle kinderen om tot leren te komen en dat geldt zeker voor deze kwetsbare groep. Naast aandacht voor het pedagogisch aspect richt onze aandacht zich op het aanleren van de Nederlandse taal en het geven van klanklessen. Taal is immers de belangrijkste manier van communiceren en cruciaal in de verdere ontwikkeling van de kinderen.

Het kleine team van de twee taalklassen heeft een roerig jaar achter de rug. De in- en uitstroom van dit jaar verliep fluctuerend. Dat wil zeggen dat er regelmatig kinderen slechts enkele weken op school waren en vervolgens weer een plek op een andere school kregen of het land moesten verlaten. Daarnaast is het

type instroom leerling vaak het oudere kind met minder tot geen onderwijs achtergrond, geen ervaring met schoolse vaardigheden en ouders die analfabeet zijn. Naast de instroom van Syrische gezinnen is er ook instroom vanuit Eritrea en Rusland. De diversiteit wordt hierdoor groter en heeft zijn impact op het onderwijs. Nog specifieker op zoek naar de individuele aansluiting bij het kind.

In mei 2018 is de AZC locatie Malberg (Maastricht-West) gesloten en werden alle gezinnen die nog een plek nodig hadden in het AZC geplaatst op de locatie Parkweg, in het centrum van Maastricht. Ook is op dat moment besloten dat er geen vervoer meer geregeld zou worden voor de kinderen van en naar MBS de Poort. Dit heeft geresulteerd in ouders die hun kinderen zelf naar de school brachten en ook ophaalden. Op die manier werden ouders meer betrokken bij school. Ouders kwamen letterlijk in de school. Dat was eerder niet het geval. Vanuit overleg met directie, interne begeleider en de taakklasleerkrachten is toen ook besloten dat intakes met nieuwe ouders op school plaatsvinden.

Het komen en gaan van kinderen blijft dus een wissel trekken op het vormgeven van het dagelijkse onderwijs. Toch zijn er kinderen, die nu meer dan één jaar onderwijs in onze taalgroepen hebben gevolgd en die met een basisniveau taal uitstromen naar reguliere scholen, op het moment dat ze statushouder worden.

Ook binnen MBS de Poort zijn kinderen regulier ingestroomd. Ze hebben onze school als een veilige plek ervaren en willen er ook graag blijven ondanks dat hun jongere broertjes en/of zusjes op de school bij hun nieuwe woonplek gestart zijn.

De toestroom van statushouders binnen de scholen van kom Leren zorgt ervoor dat alle scholen, die hiermee te maken krijgen, extra voorzieningen moeten treffen om de kinderen goed binnen hun scholen te kunnen opvangen. De expertise bij de leerkrachten van de taalgroepen is daarbij van groot belang. Niet alleen in de vorm van expertise delen met beschikbare programma's, maar ook collega's bijstaan met raad en daad, zorgt ervoor dat scholen aan de slag kunnen. Scholing is en blijft noodzakelijk in deze.

2.6 Klachten

Het begrip klacht is een onduidelijk begrip. Wanneer is sprake van een echte klacht, wanneer van ontevredenheid die uitgesproken wordt maar niet leidt tot een klacht?

Bij ontvangen signalen filteren scholen zelf of er echt sprake is van een klacht. Door het voeren van een goed gesprek en de partijen met elkaar te verbinden, klaart de lucht vaak op en blijkt de kwestie vaak samen opgelost te kunnen worden. Iedere school heeft een contactpersoon die aangesteld is als klachtenfunctionaris. Hij/zij begeleidt de klagers en tracht een oplossing binnen de school te zoeken. Indien dit niet leidt tot een positief resultaat, kan de klacht worden doorgeleid naar het College van Bestuur.

Klachten die bij het College van Bestuur binnen komen, via scholen of rechtstreeks, worden afgehandeld door de interne geschillenfunctionaris, in samenwerking met het CvB. In het verslagjaar 2018 is er 1 klacht bij het CvB ingediend, betreffende de doorverwijzing naar het Voorgezet Onderwijs.

Ook kunnen ouders een klacht indienen bij de Landelijke Klachten Commissie (LKC). Zij kunnen dat rechtstreeks doen, zonder daarbij melding van te maken bij betrokken partijen. De LKC stelt ons dan op de hoogte van het gegeven dat men een klacht ontvangen heeft. In het verslagjaar 2018 is er 1 doorverwezen klacht door het CvB in behandeling genomen. Daarnaast heeft de externe vertrouwenspersoon een viertal dossiers in behandeling gehad.

3. Strategisch BeleidsPlan (SBP)

Missie en visie

In het SBP (her)formuleren we onze inhoudelijke missie, visie en kernwaarden. Dit vormt de basis van waaruit we (voor wat betreft de communicatie) verder invulling kunnen geven aan de vertaling van missie, visie en kernwaarden. Dit gaan we ook verwerken in een nieuwe huisstijl voor Stichting kom Leren. De missie en visie van Stichting kom Leren maken integraal onderdeel uit van het strategisch beleidsplan.

SBP 2015-2019

Stichting kom Leren biedt onderwijs en opvoeding in een palet van katholieke, openbare en algemeen-bijzondere scholen voor primair onderwijs. Deze scholen zijn te vinden in de gemeenten Maastricht, Eijsden-Margraten, Gulpen-Witttem, Meerssen en Valkenburg.

Bij het uitvoeren van deze maatschappelijke taak richt de organisatie zich naar de volgende uitgangspunten:

- Wij beschouwen talentontwikkeling als onze opdracht

Stichting kom Leren gaat ervan uit dat kinderen voortdurend en op verschillende manieren leren. Het onderwijs wordt zo ingericht dat het daarop inspeelt. De scholen bieden een rijke, boeiende, uitdagende en stimulerende leeromgeving. Het kind, zijn ontwikkelingsmogelijkheden en zijn leerstijlen staan centraal bij het aanbieden van het onderwijs dat het beste past. Het doel is de kinderen, door hun cognitieve, sociaal-emotionele en creatieve talenten te ontwikkelen, te brengen tot evenwichtige persoonlijkheden, die met zelfvertrouwen en verantwoordelijkheidsbesef hun plaats in de samenleving kunnen vinden.

- Wij zien onderwijs als mensenwerk

De school is een mensengemeenschap, waarin mensen gezien en gehoord worden en waar men respectvol met elkaar omgaat. Personeelsleden zijn betrokken bij de kinderen en bij elkaar. Ze zijn bevlogen, bevoegd, bekwaam en onderhouden voortdurend hun professionaliteit. In de school vindt een vanzelfsprekende professionele dialoog met collega's, leidinggevenden, ouders en anderen plaats, zodat ze met en van elkaar kunnen leren. Stichting kom Leren vult het werkgeverschap in vanuit de idee dat de personeelsleden het kapitaal van de organisatie vormen.

- Wij beschouwen ouders als onze partners

Stichting kom Leren realiseert zich dat de school een weliswaar belangrijke, maar niet de enige omgeving is die ertoe doet bij de opvoeding en het onderwijs van het kind. De ouders zijn eerstverantwoordelijken voor de opvoeding. De scholen beschouwen het vanuit hun medeverantwoordelijkheid voor de opvoeding als hun opdracht om met de ouders als partner samen te werken.

- Wij koesteren onze verschillen en zijn samen sterk

Stichting kom Leren vindt verscheidenheid van haar scholen een groot goed, omdat die aan ouders de mogelijkheid biedt een school te kiezen met een profiel dat aansluit bij hun opvattingen over opvoeding en onderwijs. De samenwerking van onderling verschillende scholen in één organisatie is gericht op het optimaliseren van elkaars kwaliteit van het onderwijs. De organisatie speelt in op verschillen tussen mensen door optimaal gebruik te maken van hun persoonlijke dynamieken.

- Wij zijn een professionele organisatie

De scholen zijn professionele organisaties, die onderwijs bieden van een hoge kwaliteit. Ze zoeken voortdurend naar verbetering en innovatie. Ze nemen de verantwoordelijkheid voor hun opdracht, zijn

transparant en kunnen en willen verantwoording afleggen over de resultaten die zij boeken. Ze communiceren over wat ze doen en waarom ze dat doen en laten zich daarop aanspreken.

- Wij zijn een maatschappelijke onderneming

Stichting kom Leren en haar scholen staan midden in de samenleving en nemen hun rol in de ontwikkelingen in de regio. Zij gaan welbewust samenwerking aan met de sociale omgeving en met die maatschappelijke organisaties waarmee een meerwaarde voor de kinderen te realiseren is. Het streven bij die samenwerking is een doorgaande pedagogische lijn en een passende ondersteuning om opvoeding en onderwijs in te richten.

Het vastgestelde strategisch beleid geeft richting aan de koers van de organisatie en de daarbij behorende doelen. Er is een traject gestart om het strategisch beleidsplan te vernieuwen.

SBP 2019 - 2023

De belangrijkste kernactiviteiten zijn: kwalitatief goed onderwijs, passend onderwijs, goed werkgeverschap, een heldere blik op de financiële situatie van de stichting, de aanpak van het ziekteverzuim, en het besturen en managen van de scholen in de organisatie.

De opstelling van het strategisch beleidsplan heeft op een unieke wijze plaatsgevonden. Naast de startgesprekken met de directeuren, leden van de raad van toezicht, medewerkers van het bestuursbureau en de Interkomschil (ondersteuning door personeel van kom Leren: drie psychologen en twee pedagogisch assistentes of door gespecialiseerde leerkrachten) en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, is het college van bestuur in de periode mei tot en met september vooral ook in gesprek gegaan met de teams van alle scholen. In een combinatie van telkenmale twee scholen hebben we met alle collega's gesproken over de thema's die er toe doen in het onderwijs en de organisatie van kom Leren. We zijn met elkaar de stellige opvatting toegedaan dat het onderscheidend vermogen in een drietal aspecten tot uitdrukking komt: Allereerst betreft dit de gevolgde procesgang om te komen tot dit plan. Hierbij speelde het begrip 'samen' een rol van belang. Op basis van een intensieve dialoog zijn een aantal richtinggevende uitspraken geformuleerd die de toekomstige koers van de stichting zouden moeten gaan bepalen. Vervolgens is het College van Bestuur met alle teams van de scholen in gesprek gegaan en zijn de richtinggevende uitspraken voorgelegd en besproken. Centrale vragen waren: wat hebben kinderen nodig om tot bloei te komen in een snel veranderende samenleving? Wat is ons collectief verlangen hierbij? Gezamenlijk is nagedacht over de ambities voor de komende planperiode. Daar waar nodig werden suggesties voor eventuele aanpassingen en/of aanvullingen gedaan. Het personeel van het bestuursbureau en de Interkomschil werden afzonderlijk geraadpleegd. De Raad van Toezicht en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) werden gedurende het gehele proces over de voortgang geïnformeerd. Uiteindelijk is het plan ter instemming aan de GMR voorgelegd en daarna ter goedkeuring aan onze Raad van Toezicht. Zo zijn deze gesprekken uitgegroeid tot drie belangrijke richtinggevers: De mens centraal, Talentontwikkeling & diversiteit, Leer- & leefgemeenschap in transitie. Deze richtinggevers bieden naar onze mening voldoende ruimte aan de scholen om naar eigen inzichten hieraan invulling te geven, zonder daarbij de gezamenlijke koers uit het zicht te verliezen. Een ander aspect dat de richtinggevers in zich herbergen, betreft het feit dat het niet alleen over de kinderen gaat, maar dat ze ook vertaalbaar zijn naar ieder mens binnen de organisatie. Samen in ontwikkeling in het belang van het onderwijs!

Op de volgende pagina het SBP in één oogopslag.

Strategisch beleidsplan 2019-2023

**kom Leren
& maak het verschil**

MISSIE EN VISIE

Kom Leren is een gemeenschap waarin mensen worden gezien en gehoord. Het personeel vormt het kapitaal van de organisatie. De medewerkers zijn bevlogen, bevoegd en bekwaam, en onderhouden hun professionaliteit. We stimuleren onderlinge samenwerking en zetten ieders kwaliteiten optimaal in.

Stichting kom Leren vindt verscheidenheid van haar scholen een groot goed. De scholen zijn professionele organisaties, die onderwijs bieden van hoge kwaliteit. Ze zoeken voortdurend naar verbetering en innovatie. De stichting en de scholen staan midden in de samenleving en nemen hun rol in de ontwikkelingen in de regio.

- Wij rusten kinderen toe voor deelname aan de wereld van vandaag en morgen.
- Wij hebben een onderzoekende houding en staan open voor vernieuwende denkbeelden.
- We leveren een bijdrage aan een duurzame maatschappij.
- Wij leren kinderen wat het betekent om op te groeien in de unieke Euregio.

- Wij zijn intrinsiek gemotiveerd om als mens en professional kinderen te begeleiden.
- Wij zijn een inspiratiebron en rolmodel voor het ontwikkelingsproces van kinderen.
- Wij leren op alle lagen van de organisatie en in samenhang met de omgeving.
- We leren van en met elkaar.

- Wij bieden onderwijs waaraan iedereen mag meedoen.
- Wij gaan uit van talenten van kinderen en geven ruimte om deze te ontdekken.
- Wij betrekken kinderen bij hun ontwikkeldoelen.
- Wij zoeken elkaar op om expertises te delen en het eigen leerproces te versterken.

4. Onderwijs

4.1 Innovatie

Eind 2017 heeft het College van Bestuur van stichting kom Leren bekend gemaakt dat de Raad van Toezicht een stimuleringsbudget ter beschikking heeft gesteld ten behoeve van innovatie. Vanaf 2018 en de daaropvolgende drie jaren is voor elk jaar € 400.000 ter beschikking gesteld.

Aan de hand van de discussienota 'Leer het Innoveren, Innoveer het Leren' werd de uitdaging opgepakt en werden de eerste discussies in het directieoverleg gevoerd. Er werd een werkgroep Innovatie geformeerd van enkele directeuren, lid van College van Bestuur en de beleidsmedewerker Onderwijs. Deze werkgroep kreeg als opdracht het innovatieplan te ontwikkelen en te publiceren. De inhoud hiervan werd tot aan juni 2018 tijdens de bijeenkomsten van de werkgroep, aangescherpt en aangevuld.

De komende 4 jaar streeft het College van Bestuur met de gezamenlijke scholen twee innovatiedoelen na:

1. Innovatieprojecten vormgeven op de diverse scholen van de stichting, waarbij de eerste scholen starten in augustus 2018.
2. Het oprichten, vormgeven en inrichten van de "kom Leren Academie", waarin kennis gehaald en gebracht kan worden en waar de stichting mee op de kaart wordt gezet.

Stichting kom Leren gaat er van uit dat kinderen voortdurend en op verschillende manieren leren. Het onderwijs dient zo te worden ingericht dat het daar op in speelt om zo het maximale uit kinderen te halen. Innovatie is dan onontbeerlijk in deze snel veranderende maatschappij en ontwikkelingen in de wetenschap. Innovatie is geen doel op zich, maar deze voegt meerwaarde toe aan de huidige situatie en is gericht op de toekomst. Het doel is om de kwaliteit van het onderwijs binnen Stichting kom Leren te verhogen door verantwoord toekomstgericht het leren vorm te geven.

De kwaliteit van het leren van leerlingen wordt in hoge mate bepaald door het didactisch handelen van de leerkracht. De competenties van de individuele leerkrachten zijn afhankelijk van de kwaliteit van de leerprocessen van de leerkracht, maar ook van de kwaliteit van de samenwerking en leerprocessen tussen leerkrachten op schoolniveau en de sturing en ondersteuning vanuit het College van Bestuur en overheid. Stichting kom Leren wil daarom de volgende deeldoelstellingen bereiken:

- Het leren van kinderen wordt zodanig gestimuleerd dat het past in de huidige maatschappij met het oog op de benodigde en gewenste vaardigheden in de toekomst.
- Leerkrachten zijn in staat om didactische handelen continu aan te scherpen en uit te breiden en worden hierin ondersteund.
- De directies kunnen door middel van actief onderwijskundig leiderschap op innovatiebeleid op schoolniveau de verschillende processen en betrokkenen ondersteunen.
- Op bestuurlijk niveau wordt adequate en onderbouwde ondersteuning geboden.
- De initiatieven tot innovatie worden gekoppeld aan wetenschappelijk onderzoek.

Deze doelen probeert de stichting te bereiken door activiteiten te organiseren rondom twee hoofdthema's:

1. Gedifferentieerd innoveren: het uitvoeren van diverse innovatieplannen aangepast aan de situatie, kenmerken en wensen van de school, scholengroep of bovenschoolse samenwerkingsverband.
2. Gezamenlijk professioneel leren: via de op te richten 'kom Leren Academie'. Een leer-/onderzoekspek voor de professionalisering van de leerkrachten, voor het creëren van lerende scholen en die het mogelijk maakt om kennis, kunde en resultaten te etaleren. Ook wordt samengewerkt met externe partners en de connectie met wetenschappelijk onderzoek kan worden gelegd.

Door de innovatie te laten starten vanuit de scholen zelf en door het leren van alle betrokkenen samen te voegen in de academie wil de stichting kom Leren zorgdragen voor uitstekende mogelijkheden tot differentiatie, samenwerking en gezamenlijke leerprocessen, waardoor alle betrokkenen in het onderwijsproces maximaal toegerust en voorbereid zijn op het leren en leven in de toekomstige samenleving.

Om de innovatiedrang van individuele scholen niet te belemmeren door de ontwikkeling van gezamenlijk beleid, is ervoor gekozen om scholen al in de gelegenheid te stellen volgens een vooraf opgestelde procedure een innovatieplan in te dienen en na goedkeuring er al mee te starten.

Dit hield in dat er vier innovatieplannen werden ingediend waarvan er drie in 2018 al in uitvoering werden genomen.

Op 24 november 2018 werd een schitterende startactiviteit georganiseerd in de vorm van de “kom Lerendag”. Na een gezamenlijke start, waarbij we door keynote speaker Dieter Möckelmann op een zeer inspirerende manier werden meegenomen naar wat in de toekomst van de onderwijsprofessional mag worden verwacht, was voor alle personeelsleden en genodigden een onderwijsinnovatiemarkt georganiseerd met aansluitend 35 workshops verzorgd door aanbieders die of een innovatief product of een toekomstig inhoudelijk aanbod onder de aandacht brachten. Deze dag vond plaats in het MECC te Maastricht.

Met trots kijken we terug op deze zeer geslaagde dag waarop tevens het startschot werd gegeven voor de “kom Leren Academie”.

4.2 Kind en omgeving

Doel van Vroeg en Voorschoolse Educatie (VVE) is tijdig signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden op het vlak van bijvoorbeeld taal of ontwikkeling bij kinderen. Hiervoor is versterking tussen de verschillende kindpartners, inclusief de school, noodzakelijk. Samen met gemeenten hebben besturen, scholen, peuterspeelzalen en/of kinderopvangcentra vormgegeven aan het VVE-beleid. Dit vormt de basis voor verdere samenwerking tussen de verschillende kindpartners.

Gemeenten hebben afspraken gemaakt over de organisatie van het VVE-beleid met heldere criteria.

Per koppel (school met peuterspeelzaal en/of met kinderopvang) zijn de aandachtspunten verwerkt in de VVE-plannen om zo te kunnen blijven werken aan kwaliteitsverbetering en het ondervangen en terugdringen van ontwikkelachterstanden.

Binnen Maastricht zijn alle scholen voor basisonderwijs én alle kinderopvangorganisaties met hun peuteropvang partner binnen het nieuwe stedelijke beleid, dat in 2017 op bestuurlijk niveau is afgesproken. Hiermee hebben we in de stad Maastricht gezamenlijk de verplichting om in het kader van VVE voor minimaal alle VVE-geïndiceerde kinderen een ‘warme overdracht’ te doen. Alle voor- en vroegscholen zijn verplicht de stedelijke format voor een Pedagogisch Educatief Raamplan en een Ouderbeleidsplan te hanteren. In 2018 is daar een ondersteuningsplan bijgekomen. Dit plan beschrijft de relatie met de 5 niveaus van zorg en initieert de mogelijkheden van het Knooppunt; ook voor de voorscholen. Hiermee is een enorme kwaliteitsimpuls in de doorgaande lijn van werken met en voor het jonge kind gerealiseerd. De scholen van kom Leren werken met een ‘prefered’ kindpartner. Voor Stichting kom Leren zijn dat de kinderopvangorganisaties MIK en Samen Spelen (Maastricht) en in de regio Spelenderwijs. Stichting kom Leren is vertegenwoordigd in de stedelijke coördinatiegroep VVE Maastricht en levert de voorzitter voor een werkgroep die de inhoudelijke uitrol in de stad vormgeeft. De taakstelling van de werkgroep is geëindigd ultimo 2018. Ook in Meerssen participeert Stichting kom Leren in de gemeentelijke adviesgroep VVE.

4.3 Educatief partnerschap

De scholen binnen de stichting zijn alle op de een of andere manier actief aan de slag met hun relatie met ouders. De gerichtheid op het educatief samen partner zijn in de ontwikkeling van kinderen gebeurt heel divers en is met name afhankelijk van hoe de visie van scholen hierin uitgewerkt kan worden. Zoals eerder geschreven hanteren alle scholen in Maastricht in dat kader een ouderbeleidsplan VVE 2 tot 6 jaar. Dit ouderbeleidsplan past in het toezichtkader van de inspectie.

Samenwerking en afstemmen met ouders is essentieel in het optimaliseren van de ontwikkeling van kinderen. School en ouders zijn hierin gelijkwaardige partners met daarin ieder een eigen rol en taak. We zien dat scholen met ouders steeds vroegtijdiger het gesprek aangaan en zorgsignalen bespreken.

Een aantal scholen heeft inmiddels een digitaal communicatiesysteem aangeschaft om ouders op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op schoolniveau. Op bestuursniveau is afgesproken dit te gaan doen met Schoudercom. Dit zou vóór de zomer van 2019 op het merendeel van de scholen geïmplementeerd moeten zijn. Met het uitzetten van beleid op het gebied van PR en Communicatie heeft het bestuur een communicatiebureau in de arm genomen om met de stichting het beleid voor PR en communicatie te ontwikkelen. Communicatie met de stakeholders is daarbij van groot belang. Binnen het gehele PR-Communicatietraject speelt de communicatie met ouders een grote rol. In dat kader is er nadrukkelijk aandacht voor de vormgeving van de websites van scholen en stichting en voor een digitaal ouderportaal per school.

4.4 Integrale Kind Centra

De zogenaamde Integrale Kind Centra (IKC) zijn voorzieningen voor kinderen van 0 tot 13 jaar waar zij gedurende de dag komen om te leren, te spelen, zich te ontwikkelen en anderen te ontmoeten.

Binnen de mogelijkheden die er in een gebied zijn, streeft kom Leren naar de ontwikkeling van deze IKC's. In de gemeente Maastricht wordt dit streven meegenomen in het Integraal Huisvesting Plan (IHP). Voordelen van werken in een IKC houdt in dat op één plek wordt gewerkt aan de ontwikkeling van kinderen in een doorgaande lijn van 0 tot 13 jaar. Hierbij wordt een pedagogische visie ontwikkeld. Peuterspeelzaal, school en kinderopvang functioneren als één team. Er is onderlinge afstemming en daardoor voor ouders duidelijke structuur en één visie. Ook is er hierdoor meer balans mogelijk tussen educatie en vrijetijdsbesteding voor kinderen. De IKC-vorming is een van de pijlers van het strategisch beleid. Naast die scholen, die de ontwikkeling van een kindcentrum op een natuurlijke wijze ter hand nemen, is Stichting kom Leren ook bezig met het realiseren van het nieuwe Kindcentrum Ziezo! Dit kindcentrum is over enkele jaren het resultaat van een fusie tussen OBS De Kring en OBS de Perroen. Naast het inhoudelijke fusieproces is ook een begin gemaakt met het ontwikkelen van een nieuw gebouw. In de ontwikkeling van kindcentra werken we nauw samen met MIK als partner. Daarnaast zijn er in de regio diverse vormen van samenwerking met andere kindpartners.

De gemeente Maastricht is in november gestart met het ontwerp van IHP2. Stichting kom Leren is in een werkgroep vertegenwoordigd om voor de stad Maastricht in dat kader denkrichtingen voor de toekomstige onderwijshuisvesting te formuleren.

4.5 Prestatiebox

Scholen hebben plannen gemaakt in het kader van relevante ontwikkelingen. Op basis daarvan is de besteding van middelen van de prestatiebox vastgesteld voor cultuureducatie en scholing gericht op opbrengstgericht werken, zowel individueel als in teamverband. Daarnaast nemen scholen deel aan diverse waaronder onder andere projecten als 'Toon Je Talent' en 'Playing for Success'.

4.6 21th Century Skills

Een aantal scholen heeft dit thema tot een echt intern speerpunt verheven en uitgewerkt. IKC Dynamiek is hiervan een lichtend voorbeeld.

We zien dat scholen bewust op zoek zijn naar onderwijskundige programma's waarin de 21^e eeuw vaardigheden centraal staan. Hiervoor wordt gekeken naar programma's als IPC, Blink Wereld en Alles in 1. Binnen deze programma's wordt er voor kinderen met meer aandacht gewerkt aan de executieve vaardigheden, die naast de digitale skills nodig zijn om succesvol de 21^e eeuw binnen te gaan. Een aantal scholen in de gemeente Eijsden-Margraten heeft hiervoor een geaccrediteerde scholing gevolgd.

4.7 Daltononderwijs

Voor OBS De Bundeling is 2017 een voorbereidingsjaar geweest om officieel als Daltonschool te worden aangemerkt. Daltononderwijs is een vernieuwende manier van lesgeven, met aandacht voor zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, samenwerking en eigen initiatief van kinderen. Leerkrachten hebben enthousiast de vereiste opleiding gevolgd en het benodigde certificaat behaald.

De Nederlandse Dalton Vereniging, die uitvoering en kwaliteit van het Daltononderwijs waarborgt, heeft OBS De Bundeling geaccrediteerd om met ingang van 1 augustus 2018 Daltononderwijs te geven. De school is daarmee de eerste officiële Daltonschool in Zuid-Limburg!

4.8 Opbrengsten onderwijs

Binnen de scholen van Stichting kom Leren wordt gewerkt met een leerlingvolgsysteem LOVS, waarin de toetsen voor onder andere technisch en begrijpend lezen, sociaal emotionele ontwikkeling, rekenen en spelling worden geregistreerd.

Alle leerlingen van groep 8 doen mee met de landelijke eindtoets. De resultaten van de eindscores van onze scholen zijn te vinden in de schoolgidsen en meestal ook op de websites van de scholen. De behaalde resultaten zijn onder andere sterk afhankelijk van de achtergrond van de leerling en het onderwijs dat geboden is. In 2018 haalden 6 van de 20 scholen een onvoldoende score op de afgenomen eindtoets. De scholen die het betreft zijn gevraagd om de resultaten te analyseren en indien van toepassing een verbeterplan uit te werken. Belangrijk te vermelden hierbij is dat de score op de eindtoets slechts gezien mag worden als één van de vele indicatoren voor de bepaling van de kwaliteit van de school. Belangrijk bij het wegen van de waarde van de scholen en hun gemiddelde resultaat is het gegeven, dat de samenstelling van de schoolpopulatie steeds belangrijker wordt in de waardebepaling van het eindresultaat. Dat wordt uitgedrukt in een indeling in schoolgroepen, waarin het percentage gewogen leerlingen een rol speelt. We moeten er echter voor waken dat toetsresultaten heilig en allesbepalend worden. In onze visie is een kwalitatief goede school een school waarbinnen kinderen een optimaal bij hun talenten en behoeften passend onderwijsaanbod krijgen en er uit kinderen gehaald wordt wat erin zit. Bij scholen met kleine groepen 8 dient voorzichtig met de uitslag omgegaan te worden, omdat een uitschieter het gemiddelde van de score kan bepalen.

De inspectie kijkt bij de beoordeling van een school niet alleen naar de eindopbrengsten, maar ook naar de tussenresultaten vergeleken met de landelijk vastgestelde normen op de gebieden taal en rekenen (conform de bepalingen in het inspectiekader). Alle scholen hebben een basisarrangement van de inspectie.

De leeropbrengsten worden binnen kom Leren systematisch geanalyseerd en geëvalueerd op drie niveaus: school, groep en leerling. Deze opbrengsten worden verwerkt in een verantwoordingsdocument: 'Kwinkleren'. Dit gebeurt na de afname van de middentoetsen in januari-februari. Het Kwinklerendocument wordt op een centrale dag in april besproken in een cluster van scholen, waardoor scholen in staat zijn elkaar tips te geven en van elkaar te leren.

Professionalisering van medewerkers, inrichting van schoolgebouwen, keuzes voor leermethoden, aanschaf van systemen en dergelijke worden gedaan met het oog op de verhoging van de leeropbrengsten van leerlingen.

Hoe scholen hun onderwijs organiseren bepalen zij zelf. Het formeren van plusklassen, geven van les in een buitenlandse taal (Frans, Spaans of Duits), het maken van combinatiegroepen moet passen binnen hun visie.

Jaarlijks vindt er een bestuursgesprek plaats tussen de inspectie en het CvB. De inspectie kijkt hierbij of er risico's zijn bij scholen en kent vervolgens de zogenaamde toezichtarrangementen toe. Alle scholen van Stichting kom Leren hebben in 2018 een basisarrangement. Normaliter bezoekt de inspectie iedere school eens in de vier jaren.

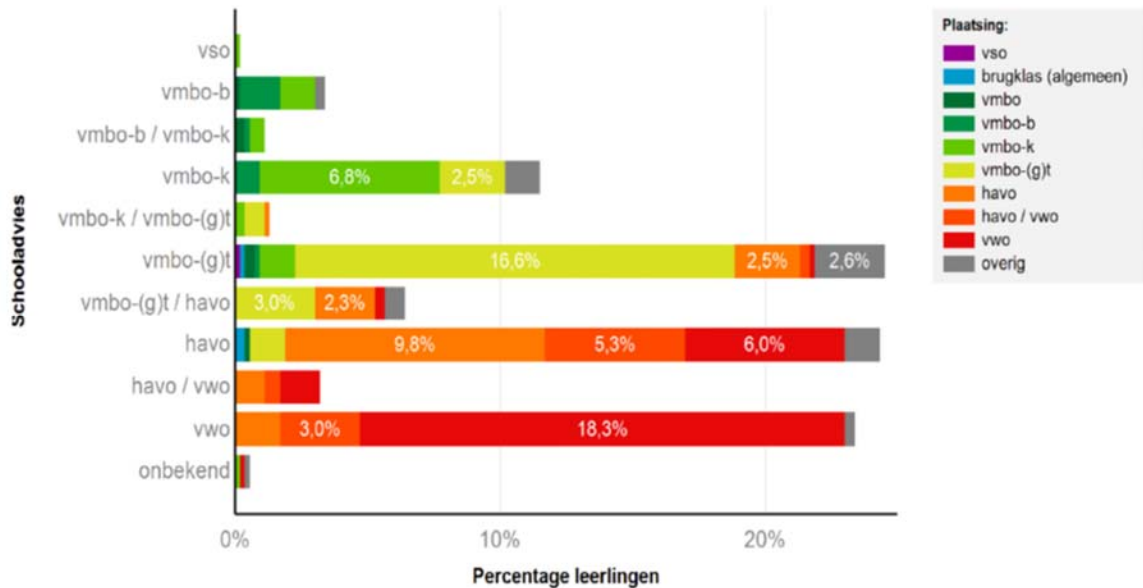
In schooljaar 2017-2018 hebben acht scholen een inspectiebezoek gehad. Die bezoeken zijn voor Stichting kom Leren heel goed verlopen. Alle bezochte scholen werden positief beoordeeld, en scoorden van voldoende tot goed. Zij hebben wederom bewezen structureel prima resultaten te behalen. Een ontwikkeling om trots op te zijn!

In 2018 is het CvB gestart met het voeren van BestuursKwaliteitsBezoeken (BKB) om via een format kennis en inzichten over schoolontwikkeling specifiek op te halen.

4.9 Doorstroom binnen het VO

Naar welke school leerlingen feitelijk in enig jaar worden verwezen is m.b.t. het vellen van een oordeel over de kwaliteit van de schoolverwijzing minder interessant. Of een schoolverwijzing consistent is en passend is bij het toekomstperspectief van het kind, kunnen we enigermate vaststellen door het volgen van de leerling in zijn of haar schoolloopbaan in het VO.

In het hierna volgende overzicht wordt gevisualiseerd waar onze leerlingen in 2018 na het tweede jaar VO zitten afgezet tegen het schooladvies van de basisschool.

4.10 Wetenschap en Techniek

STEM-II is een meerjarig ondersteuningstraject voor scholen, gebaseerd op de onderwijs-methodiek 'Onderzoekend & Ontwerpend Leren'. Hierin leren kinderen én leerkrachten om op een innovatieve manier aan de slag te gaan met wetenschap en technologie in het onderwijs.

Externe deskundigen en gespecialiseerde lesondersteuners vanuit kenniscentra en opleidings-trajecten nemen de scholen mee in dit leerproces. Uiteindelijk komt de school tot een structureel, onderwijs- en lesaanbod dat in de dagelijkse onderwijspraktijk door de eigen leerkrachten gegeven wordt.

Voor de schooljaren 2014 tot en met 2018 zijn inmiddels 67 Limburgse scholen met behulp van STEM-II aan de slag om de algemene leer- en denkvaardigheden, de zogenaamde 21^e eeuwse vaardigheden, van hun leerlingen optimaal te stimuleren. Het gaat hierbij niet louter om technische vaardigheden of technische kennis. Maar om het ontwikkelen van alle talenten en vaardigheden die nodig zijn om alle technocratische ontwikkelingen ook in de toekomst optimaal te kunnen inzetten in het dagelijkse leven en werk. Denk hierbij aan bijvoorbeeld ICT-basisvaardigheden, samenwerken en kritisch denken. Van kom Leren participeren 5 scholen in dit project.

4.11 Cultuur Toon je Talent

Toon je Talent is een uniek project dat kinderen de kans biedt om hun verborgen talent te ontdekken en verder te ontwikkelen. Kinderen maken op een positieve manier kennis met muziek, dans, beeldende kunsten, theater en andere kunstvormen. Het zijn 'talen' waarin een ander perspectief zichtbaar wordt.

Ze ervaren wat het met hun kan doen, waar ze goed in zijn of gewoon gelukkig van worden. Wij geloven in de kracht van kunst en cultuur op de ontwikkeling van het individu. Daarbij zijn de kinderen van nu de vormgevers van de toekomst. Meer dan voorheen zullen kinderen, naast kennis, moeten beschikken over vaardigheden en ontplooiende talenten die bij hen passen om met veranderingen om te gaan. Het is dus zaak om enerzijds zo dicht mogelijk bij het eigen talent of element van de kinderen te blijven en om op basis van dit talent een geheel eigen 'culturele carrière' te begeleiden en te stimuleren.

Toon je Talent is opgebouwd als een doorlopende leerlijn voor groep 1 t/m 8 van het basisonderwijs. Het toekomstperspectief is dat zich meer scholen zouden willen aansluiten, maar de projectorganisatie 'Kumulus' heeft een beperkte capaciteit. Van Stichting kom Leren participeren inmiddels 9 scholen binnen dit project.

4.12 Onderwijs en veiligheid

Onderwijsinstellingen dienen over een veiligheidsplan te beschikken. Dit plan heet ook wel het plan voor Veiligheid, Gezondheid en Milieu. In het veiligheidsplan staat onder andere wat de scholen doen aan de sociale veiligheid (omgaan met bijvoorbeeld agressie en geweld). Binnen stichting kom Leren is voor de invulling van het grootste gedeelte van het veiligheidsplan een bovenscholings coördinator verantwoordelijk en deze stemt af met de scholen wat de schoolspecifieke verantwoordelijkheden zijn. Het directie-overleg is het orgaan waarbinnen deze afstemming plaatsvindt.

Het veiligheidsplan van de stichting voorziet onder andere in diverse plannen, protocollen, gedragscodes inzake incidenten, privacy, omgaan met sociale media, medicijnverstrekkingen, meldcode huiselijk geweld en risico-inventarisaties.

Alle aangesloten scholen van kom Leren voeren een actief anti-pestbeleid en hebben hiervoor programma's die ter ondersteuning van het proces worden ingezet. Denk hierbij aan Leefstijl en Rots en Water. Alle scholen nemen één maal jaarlijks de veiligheidsmonitor af voor kinderen in de groepen 6 tot en met 8. Hiervoor worden verschillende instrumenten ingezet, zoals SCOL, VISEON, PO-Vensters.

5. Passend Onderwijs

5.1 Algemeen

De schoolbesturen voor primair onderwijs en speciaal onderwijs in het samenwerkingsverband 3105 hebben, overigens samen met de besturen in 3104 en 3106, de opdracht om voor alle leerlingen passend onderwijs te organiseren en hebben daartoe de volgende missie geformuleerd: *“samen waar het moet, delen waar het kan”*.

Elk kind heeft recht op passend onderwijs, ongeacht niveau van leren en ontwikkeling. Samen geven schoolbesturen en scholen vorm aan passend onderwijs in het ondersteuningscontinuüm: hoogwaardige basisondersteuning en extra ondersteuning. Uitvoering vindt plaats in afstemming met ketenpartners, zoveel mogelijk regulier en thuisnabij in één integraal plan binnen de beschikbare middelen. Hiertoe werken schoolbesturen samen in het samenwerkingsverband.

5.2 Het samenwerkingsverband

Het samenwerkingsverband is faciliterend bij het vormgeven van deze collectieve verantwoordelijkheid. Zij heeft een grote mate van beleidsvrijheid om - binnen de wettelijke context - het onderwijs aan leerlingen met een ondersteuningsbehoefte in te richten. Het ondersteuningsplan beschrijft de wijze waarop een passend onderwijsaanbod, een snelle schakeling tussen voorzieningen, weinig bureaucratie (deregulering) en een transparante verdeling van middelen vorm krijgt.

De participerende besturen in het samenwerkingsverband kiezen voor optimale inhoudelijke - en de daarmee samenhangende financiële - autonomie. Deze keuze vertaalt zich in het motto: *“samen waar het moet, delen waar het kan”*. In de missie en visie wordt dit verder uitgewerkt. Deze principiële keuze is onderlegger voor de inhoud van het ondersteuningsplan en de vormgeving van het samenwerkingsverband; inherent aan deze richtinggevende keuze is het scholenmodel de financieringssystematiek.

Het samenwerkingsverband vormt samen met de schoolbesturen en scholen een netwerkorganisatie. Het samenwerkingsverband is een organisatie die bestaat uit niet-hiërarchisch verbonden netwerkpartners, die een eigen relatie hebben met de scholen en de maatschappelijke omgeving. In deze netwerkorganisatie wordt een goede balans gezocht tussen zelfstandigheid en gemeenschappelijk belang. Een balans die op veel manieren tot uiting komt: vrijheid in gebondenheid, autonomie en gezamenlijke kracht, eigen (resultaat) verantwoordelijkheid met gezamenlijke sturing op collectieve resultaat-verantwoordelijkheid. De deelnemende besturen in deze netwerkorganisatie hebben een gezamenlijk doel: ervoor zorgen dat elk kind een passende onderwijsplek krijgt, regulier als het kan, speciaal als het moet en thuisnabij, tenzij. De ondersteuningsbehoefte van het kind staat daarbij centraal.

5.2.1 Ondersteuningsplan

Het ondersteuningsplan geldt als basisdocument voor de ondersteuningsstructuur van alle participerende besturen en scholen. Zij verwijzen in hun bestuursplan, schoolplan en schoolgids naar dit document en baseren het ondersteuningsbeleid van bestuur en school op de uitgangspunten van het ondersteuningsplan. Iedere school legt de operationele uitvoering van het ondersteuningsbeleid vast in het schoolondersteuningsprofiel. De gezamenlijke schoolondersteuningsprofielen van alle scholen binnen het samenwerkingsverband vormen de basis voor de beschrijving van het dekkend netwerk.

5.2.2 School Ondersteuningsprofiel (SOP)

Iedere school in het samenwerkingsverband, dus ook elke school van kom Leren, heeft een actueel SOP op basis van een vastgesteld format en genormeerde ankerpunten. Het SOP is een beschrijving van de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen die onderwijsondersteuning behoeven. Het SOP geeft een beeld van de wijze waarop scholen de ondersteuning vorm geven. Ten behoeve van ouders is per school

in de basisondersteuning een samenvatting gemaakt en gepubliceerd op de website van de betreffende school en het samenwerkingsverband. In het schoolplan integreert de school de verdere ontwikkeling van de ondersteuning en beschrijft daarbij hoe zij toewerkt naar het realiseren van het afgesproken niveau in 2019. Scholen volgen een eigen jaarplancyclus en actualiseren het SOP op basis hiervan. Het samenwerkingsverband meet tweejaarlijks de ontwikkeling van de basis- en extra ondersteuning op grond van de actuele SOP's. In het verslagjaar is het format SOP basisonderwijs en speciaal (basis) onderwijs geactualiseerd (inclusief normering ankerpunten) en uitgezet naar de scholen.

5.2.3 Governance

Governance van SWV-en is volop in ontwikkeling. Er is (nog steeds) geen landelijke wetgeving; er ligt enkel een afspraak in het regeerakkoord dat bij samenwerkingsverbanden sprake moet zijn van onafhankelijker toezicht. Dit heeft nog niet geresulteerd in een wetsvoorstel. Het hele veld worstelt met dit thema van “verknootte governance”.

In deze diffuse context hebben de drie samenwerkingsverbanden PO al stappen gezet. Governance moet breder gezien worden dan enkel een organieke scheiding van bevoegdheden; het betreft het hele scala van rolneming, rolzuiverheid en rekenschap, transparantie en verantwoording.

Parallel met landelijke en voortbordurend op de eigen ontwikkelingen hebben de drie samenwerkingsverbanden PO recent het voornemen verkend om dit thema gezamenlijk op te pakken langs de lijn van:

- Doorzetten van het beleid van verantwoorde reserves op het niveau van het SWV, met maximale overdracht aan schoolbesturen (Terugploegregeling) ten behoeve van uitvoering doelstellingen OPL.
- Doorzetten en waar nodig intensiveren van beleid en aanpak m.b.t. verantwoording door schoolbesturen over de ingezette activiteiten en middelen en de bereikte resultaten daarvan, gelieerd aan de doelstellingen en beoogde resultaten OPL conform het R'en model: Richting, Ruimte, Rekenschap en Resultaat (zie hoofdstuk 4).
- Dezelfde onafhankelijk voorzitter voor (elk van de) drie samenwerkingsverbanden PO.

Het samenwerkingsverband vijf doelstellingen geformuleerd:

- Een dekkend aanbod: alle kinderen een passende plek.
- Basisondersteuning: ondersteuningsniveau 1 t/m 4 van hoog niveau.
- Adequate toegang tot extra ondersteuning.
- Extra ondersteuning: ondersteuningsniveau 5 van hoog niveau.
- Ononderbroken leer- en ontwikkelingsproces.

De doelstellingen zijn vertaald naar beoogde resultaten, strategie van het onderwijsveld, strategie van ketenpartners, outputindicatoren, proceseigenaren, relatie met de begroting en de onderliggende documenten.

Binnen de stichting is geen speciaal onderwijs aanwezig. Hierdoor bestond het risico op een gebrek aan expertise. Om dit risico grotendeels uit te sluiten beschikt de organisatie over wat wordt genoemd “de interkomschil”. Dit is een personele voorziening op stichtingsniveau bestaande uit een orthopedagoog, psychologen en een test assistent.

De middelen die de Stichting kom Leren t.b.v. Passend Onderwijs toegewezen heeft gekregen, omvatten:

Basisondersteuning - baten	
Terugploeg basisondersteuning (€ 261,99/ln)	€ 946.318
Aanvullende uitkering reserve terugploeg, resultaat 14-15 (€ 42,16/ln)	€ 152.284
Totaal	€ 1.098.602

Hiervoor zijn de navolgende activiteiten en doelstellingen gerealiseerd in het jaar 2017-2018.

Doelstelling: Basisondersteuning: ondersteuningsniveau 1 t/m 4 van hoog niveau

1. Van curatie naar preventie.
2. In samenwerking en verbinding.
3. Transparante procedures voor ondersteuningstoewijzing op bestuursniveau.
4. Inzet expertise SO/SBO.
5. Ontwikkeling basisondersteuning geborgd in schoolplan.

Basisondersteuning - uitgaven	
Personele inzet scholen	€ 517.944
Materiële aanschaffingen	€ 10.849
Inzet Interkomschil	€ 159.513
Div uitgaven bovenschools	€ 21.963
Coördinatie	€ 66.796
Totaal	€ 777.065

Doelstelling: Ononderbroken leer- en ontwikkelingsproces

1. Warme overdracht van voorschoolse voorzieningen naar PO.
2. Uitstroomprofiel vanaf groep 6.

Ononderbroken leer- en ontwikkelingsproces - uitgaven	
Zorgbrug VVE	€ 6.006
Coördinatie	€ 4.536
Totaal	€ 10.542

Specificatie van de activiteiten 2018-2019

Doelstelling: Basisondersteuning: ondersteuningsniveau 1 t/m 4 van hoog niveau

1. Van curatie naar preventie.
2. Borgen van expertise.
3. In samenwerking en verbinding.
4. Transparante procedures voor ondersteuningstoewijzing op bestuursniveau
5. Inzet expertise SO/SBO
6. Ontwikkeling basisondersteuning geborgd in schoolplan

Basisondersteuning - uitgaven	
Opgenomen in jaarplannen scholen	€ 232.000
Inzet Interkomschil.	€ 233.550
Ambulante begeleiding	€ 200.000
Specifieke zorg	€ 100.000
Externe ondersteuning bij calamiteiten	€ 100.000
Totaal	€ 865.550

Doelstelling: Ononderbroken leer- en ontwikkelingsproces

1. Warme overdracht van voorschoolse voorzieningen naar PO.
2. Uitstroomprofiel vanaf groep 6.
3. Zorgbrug VVE

Ononderbroken leer- en ontwikkelingsproces – uitgaven nog nader te bepalen	
--	--

Totale verwijzingen in 2018 (schooljaar 2017-2018)

Schooljaar 2017-2018	SO	SBO	Totaal
Stichting kom Leren	6	16	22

Na 5 jaar passend onderwijs kan de conclusie getrokken worden dat er een breed gedragen overtuiging is dat inclusie goed is voor kinderen! School is bij uitstek een oefenplaats voor sociale interactie en vaardigheden; een leerschool voor het leven. Het is wenselijk dat alle kinderen (met en zonder een beperking, leer- en/of gedragsprobleem) samen naar dezelfde opvang/school gaan, bij elkaar in de groep/klas zitten, van elkaar leren, samen werken aan een optimale en excellente leerervaring op cognitief en sociaal terrein. Onderwijs bereidt voor op een volwassenheid waarin plaats is voor persoonlijk presteren, samenwerken, respect, invoelend vermogen, tolerantie, eerlijkheid en verantwoordelijkheid. Inclusie is geen kanteling van onderwijs en gemeenten alleen. Dit is een maatschappelijke kanteling. Het leidmotief van inclusie is niet dat het goedkoper is, maar dat er een betere (participatie)samenleving ontstaat, met kinderen en gezinnen die beter toegerust zijn om hun leven te leiden, in een ideale samenleving waarin mensen elkaar helpen. Wat niet onderschat mag worden is dat inclusie telkens maatwerk is voor kind, ouders, leerkracht en school waarbij gestandaardiseerde procedures onvoldoende antwoord geven op het inclusievraagstuk. Aan het werkveld wordt gevraagd steeds te handelen conform de inclusie-denklijn; de oude vertrouwde vinklijsten en criteria als houvast loslatend. Daarvoor in de plaats komen kaders met een variëteit aan handelingsmogelijkheden om maatwerk te bieden in verbinding en afstemming met ketenpartners. Dat vergt professionaliteit, creativiteit en lef van alle betrokkenen rondom het kind.

5.3 IB-netwerk en interkomschil

Om op schoolniveau invulling te geven aan zo inclusief mogelijk onderwijs hebben we binnen Stichting kom Leren een aantal voorzieningen getroffen die de leerkracht ondersteunen om zo optimaal mogelijk tegemoet te kunnen komen aan de onderwijsbehoefte van elk kind.

Aan elke school van kom Leren is daarom minimaal één intern begeleider verbonden. Deze is belast met de coördinatie van de leerlingenzorg en de ondersteuning van de leerkracht bij specifieke leerling problematiek. Enkele malen per jaar komen al deze IB'ers onder leiding van de beleidsmedewerker passend onderwijs bijeen om expertise te delen en zodoende het leerling-zorgproces daar waar nodig te verbeteren.

Op stichtingsniveau is voor alle scholen de zgn. Interkomschil actief. Deze schil bestaat uit een orthopedagoog, een drietal psychologen en een testassistente.

Elke school heeft één van hen toegewezen gekregen zodat zij bij specifieke vraagstukken m.b.t. de leerlingenzorg gebruik kunnen maken van hun specifieke expertise.

Complexe vraagstukken pakt de 'Interkomschil' gezamenlijk op zodat een behandelplan vanuit een multidisciplinaire zienswijze kan worden opgesteld.

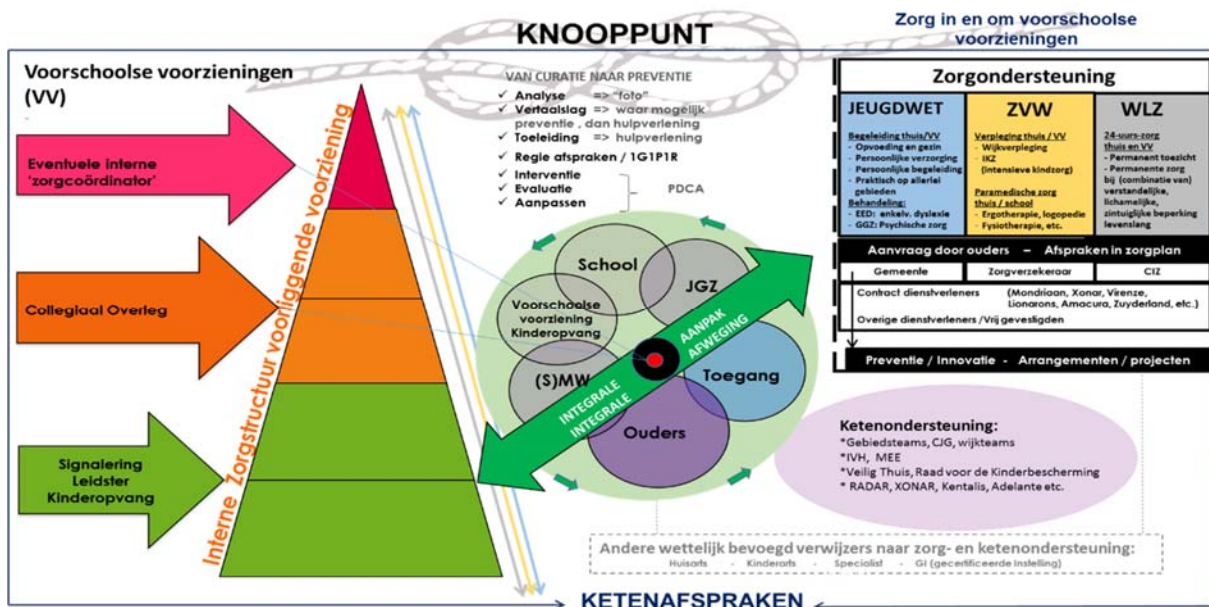
Binnen het speerpunt passend onderwijs is de taak en rol van de Intern Begeleider (IB'er) opnieuw beschreven tevens hebben Interne Begeleiders in het voorjaar van 2018 hun opleiding afgerond en beschikken over hun certificaat Facilitator Differency. Deze training heeft tot doel gehad de individuele vaardigheden in het omgaan met verschillen van Intern Begeleiders verder te ontwikkelen met het gedachtegoed van Human Dynamics, en om van de groep Intern Begeleiders een team te maken. Niet alle Interne Begeleiders die aan de opleiding zijn begonnen, hebben de opleiding afgemaakt. Een verschil van inzicht in opzet en doel van de opleiding was hier debet aan.

Er is steeds meer aandacht voor het aanleren van andere vaardigheden naast het aanleren van de kernvakken. In onze scholen zien we meer aandacht voor samen werken, wetenschap & techniek en ICT-vaardigheden. Elke school legt hierin zijn eigen accenten, passend bij het schoolconcept.

5.4 Het knooppunt

Schoolbesturen en gemeenten hebben gezamenlijk zeggenschap over vrijwel alle ondersteuning en hulp voor jeugdigen, gezinnen en scholen. De horizontale verhoudingen zijn wettelijk vastgelegd in het ‘op overeenstemming gericht overleg’. Schoolbesturen en gemeenten worden opgeroepen tot het streven naar overeenstemming, maar dit is niet af te dwingen. Toch is die overeenstemming belangrijk en noodzakelijk ter voorkomen van problemen: kinderen die tussen wal en schip vallen, het onnodig doorverwijzen naar duurdere vormen van jeugdhulp en speciaal onderwijs, thuiszitters of een grotere instroom in sociale voorzieningen. En dat is nou net wat de transitie Jeugdzorg en het Passend Onderwijs moeten voorkomen.

Schoolbesturen hebben besloten dat elke school in de basisondersteuning en in de extra ondersteuning in Zuid-Limburg een knooppunt inricht waarmee adequaat ketenpartners bij een casus betrokken kunnen worden en zorgondersteuning indien nodig ontsloten kan worden. Dit hoeft dus niet bij elke school op dezelfde manier; dit is afhankelijk van o.a. de leerlingenpopulatie, pedagogisch- en onderwijskundig concept en het school-specifieke ondersteuningsprofiel.

Elke school van kom Leren participeert in een knooppunt waarbinnen de samenwerking centraal staat en de winst wordt behaald door:

- Het snel signaleren van opvoed- en opgroei problemen.
- Het snel signaleren van (mogelijk) schoolverzuim.
- Na het maken van de ‘foto’ snel ontsluiten en beschikbaar krijgen van zorgondersteuning.
- Niet de procedure maar het signaal bepaalt de invulling, intensiteit en vorm van samenwerking.
- Scholen halen snel en tijdig hun vaste partners erbij (consult, advies, RTO); de casus is een gedeelde verantwoordelijkheid.
- Met ouders/kinderen praten in plaats van over hen en zo de regie van de ouders versterken.
- Zo nodig bouwen ouders zelf, of met ondersteuning, aan een ondersteuningsplan via een familiegroepsplan (1G1P), integraal, oplossingsgericht en op maat.
- Lichte hulp/ondersteuning met behulp van de omgeving waar het kan, en zware ondersteuning waar het moet.
- Contactpersonen voor elke school voor snellere en betere afstemming.

6. Personeel

Onderstaand worden een aantal ontwikkelingen op personeel gebied gepresenteerd, wetende; aantallen leerlingen, aantallen personeelsleden, in- en uitstroom, leeftijdsopbouw en verdeling man-vrouw, en verzuim. Deze aantallen geven inzicht in de personele ontwikkelingen van de Stichting kom Leren.

6.1 Algemene Ontwikkelingen in getallen

6.1.1 Aantal leerlingen

De aantallen leerlingen per teldatum 1 oktober van de jaren 2016, 2017 en 2018:

Leerlingen	1 oktober 2016	1 oktober 2017	1 oktober 2018
Regulier	3556	3513	3552
AZC	63	20	21
Totaal	3619	3533	3573

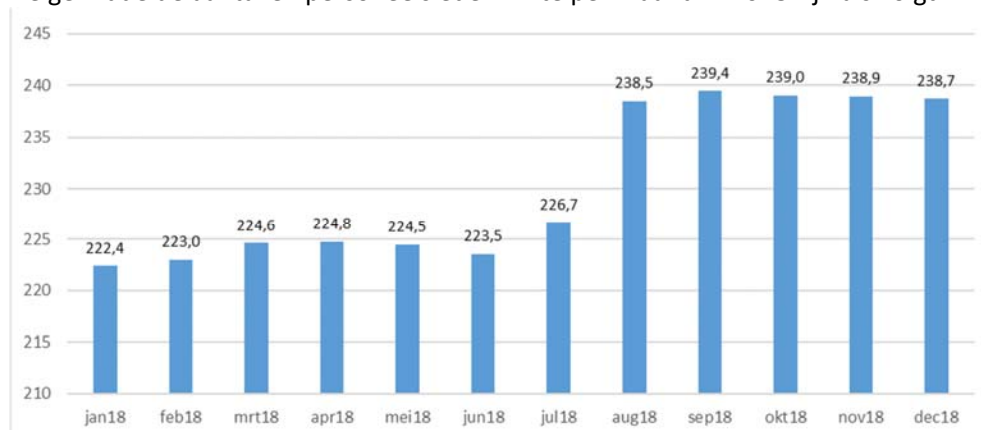
6.1.2 Aantallen personeelsleden

De aantallen personeelsleden (fte) per functiecategorie per 31 december 2018:

Personeel	Fte
Directeur	10,74
Directeur bovenschools geplaatst	4,29
Onderwijsondersteunend personeel (OOP)	9,62
Adjunct	2,72
Bestuursbureau	9,40
Interkomschil (IKS)	2,50
Onderwijzend personeel (OP)	197,40
College van Bestuur (CvB)	2,00
Totaal	238,67

Het aantal medewerkers werkzaam bij stichting kom Leren per 31 december 2018 bedraagt 330 personen.

De gemiddelde aantallen personeelsleden in fte per maand in 2018 zijn als volgt.

De gemiddelde formatie bedroeg in 2016, 2017 en 2018:

Jaar	Fte
2016	219,7
2017	217,8
2018	230,3

6.2 Instroom, doorstroom en uitstroom

Onder instroom wordt bedoeld op nieuwe medewerkers die extern zijn aangetrokken. Doorstroom betreft verschuivingen van medewerkers die reeds in dienst zijn bij de stichting naar andere positie dan wel functie. Uitstroom betreft de medewerkers die de stichting hebben verlaten. Hieronder wordt de in-, door- en uitstroom per functie in 2018 weergegeven.

Functie	Instroom in fte	Doorstroom in fte	Uitstroom in fte
OOP	8,60	0,00	1,99
OP	18,20	0,00	12,59
Directeur	1,00	4,00	3,00
Totaal	27,80	4,00	17,58

Van de 4,00 fte doorstromers zijn 3,00 fte interne nieuw benoemde directeuren en 1,00 fte in de bovenschoolse projectformatie.

6.3 Leeftijdsopbouw en verdeling man-vrouw

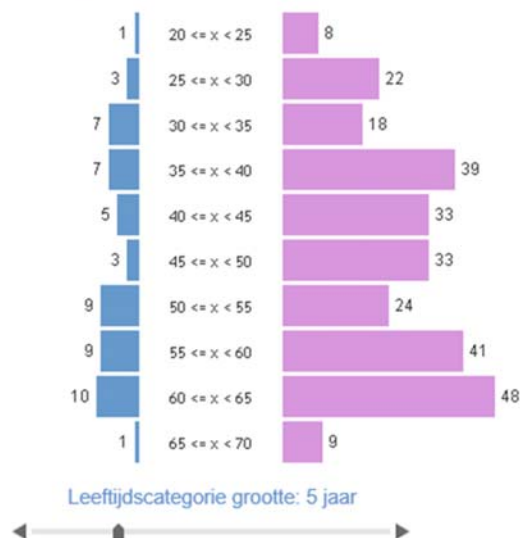
Hieronder de gemiddelde leeftijd per 31 december 2018, de verdeling over leeftijdscategorieën, en de verdeling man-vrouw:

Hoeveel medewerkers zijn er in dienst per geslacht?

330

En wat is de verdeling per leeftijdscategorie?

De gemiddelde leeftijd ultimo 2016, 2017 en 2018:

Jaar	Leeftijd
2016	49,61
2017	48,35
2018	47,00

In de verdere afname van de gemiddelde leeftijd herkennen we de aanname van jong personeel. Er komt meer balans in de personeelsopbouw binnen de stichting.

6.4 Beleid beheersing uitkeringen na ontslag

Stichting kom Leren is ten behoeve van uitkeringen na ontslag aangesloten bij het Participatiefonds. Transitievergoedingen worden vooralsnog in 2020 met terugwerkende kracht vergoed. De stichting beoordeelt voorts bij elk dossier waarin ontslag aan de orde is, afzonderlijk de gekozen strategie. Dit kan betekenen een vaststellingsovereenkomst zonder verdere financiële verplichtingen dan wel ontslag met de wettelijke verplichtingen dan wel voortzetting middels een slapend dienstverband.

Gezien de krapte op de arbeidsmarkt, het huidige personele bestand en de stagnatie in de leerlingendaling voorzien wij slechts incidentele uitkeringsgerelateerde mobiliteit.

6.5 Verzuim

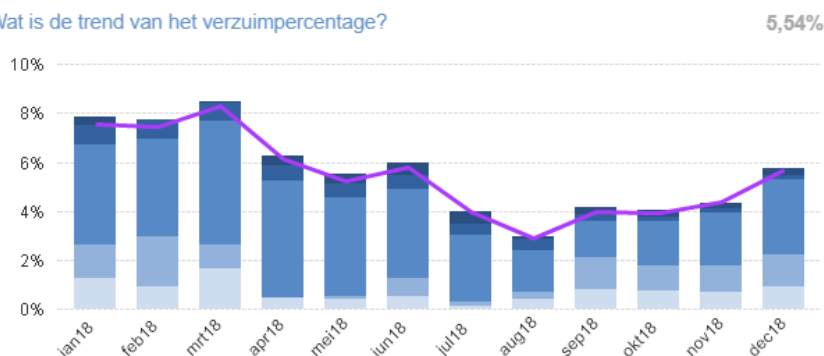
6.5.1 Verzuimpercentage

Het gemiddelde verzuimpercentage, frequentie en duur in 2016, 2017 en 2018:

Schooljaar	Verzuim percentage	Meldingsfrequentie	Gem. verzuimduren in dagen
2016	7,44%	0,9	37,4
2017	6,04%	0,8	24,1
2018	5,54%	0,9	31,9

Het verzuimpercentage is gemiddeld over 2018 5,54%.¹ Een daling ten opzichte van voorgaande schooljaren. Kijkend naar het verzuimpercentage over 2018 per maand, wordt zichtbaar dat vooral een piek is in het verzuimpercentage in de maanden januari tot en met maart. In maart was er sprake van een verzuimpercentage van 8,44%. In de eerste drie maanden van 2018 was er sprake van een griepgolf. Dit verklaart het hogere verzuimpercentage.

Wat is de trend van het verzuimpercentage?

¹ In deze percentages is zwangerschap niet meegenomen, tenzij er expliciet sprake is van ziekte als gevolg van zwangerschap.

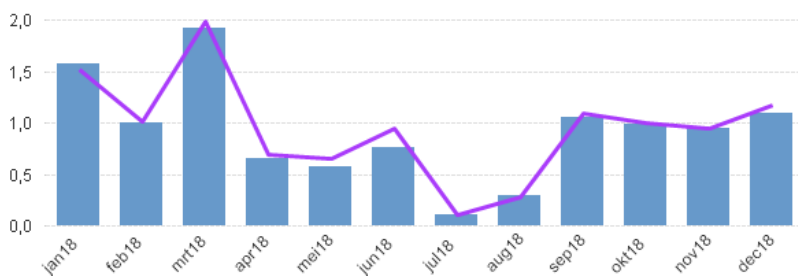
Het vergelijken met het landelijk gemiddelde verzuimcijfer over 2018 in het onderwijs, is op dit moment nog niet mogelijk. Het onderzoeksrapport van 2018 wordt in het najaar van 2019 gepubliceerd. Kijkend naar 2017 is er sprake van een verzuimpercentage landelijk van 5,9. Dit is nagenoeg vergelijkbaar met het verzuimcijfer van kom Leren in 2017.

6.5.2 Meldingsfrequentie

De meldingsfrequentie bij kom Leren is in 2018 gemiddeld 0,9 en vergelijkbaar met het landelijk cijfer (in 2017 0.9%). In onderstaand overzicht wordt de gemiddelde verzuimfrequentie per maand inzichtelijk. Ook hierbij wordt zichtbaar dat er in de maand maart een piek is geweest in het aantal verzuimmeldingen, met een frequentie van 1,9 gemiddeld.

Wat is de trend van de verzuimfrequentie?

0,91

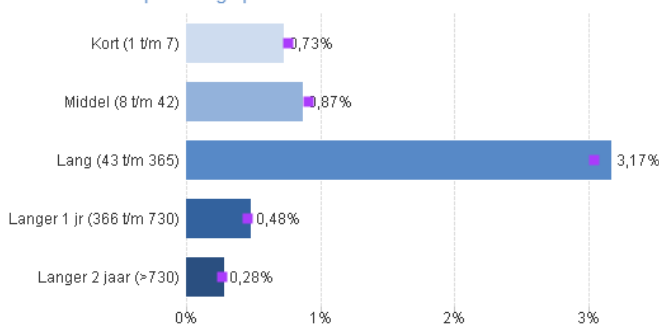
6.5.3 Percentage nulverzuim

Het percentage personeelsleden dat zich nooit ziek meldt, ligt in 2018 op 45,9%.

6.5.4 Duur verzuim

Het grootste percentage verzuim is in de categorie “lang verzuim”. Onder die categorie vallen de personeelsleden die langer dan 42 dagen ziek zijn, maar binnen één jaar weer hersteld zijn. Van het verzuimpercentage van 5,54%, is er bij 3,17% sprake van lang verzuim. Gemiddeld is het verzuim onder de personeelsleden 31,9 dagen. Dat is hoger ten opzichte van 2017 (gemiddeld 24,1 dagen).

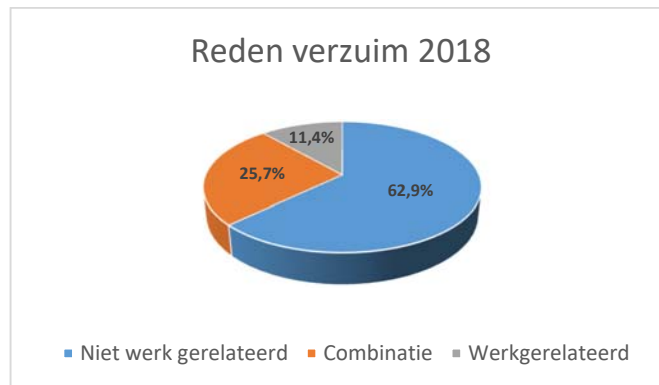
Wat is het verzuimpercentage per verzuimduurklasse?

6.5.5 Reden verzuim

In 2018 zijn er 35 personeelsleden 42 dagen tot 1 jaar ziek geweest. Van deze 35 personeelsleden zijn de oorzaken voor het verzuim divers en zeer situatie afhankelijk. Ziekmeldingen kunnen samenhangen met fysieke klachten, privéomstandigheden of persoonlijke kenmerken, waarbij er niet of nauwelijks een relatie bestaat met werk (62,9%). Andere situaties hangen juist samen met het werk, de werklast en de

werkbelasting (11,4%). Tenslotte zijn er ook ziektesituaties waarbij er sprake is van een combinatie van werk- en niet werk gerelateerde klachten (25,7%). In onderstaande tabel wordt dit grafisch weergegeven.

Het verzuim blijft een aandachtspunt bij de Stichting kom Leren. Als uitgangspunt wordt er vooral gekeken naar welke mogelijkheden er wel zijn, onder andere in het kader van re-integratie.

Daarnaast is er aandacht voor verzuim geweest in 2018 middels:

- Het inzetten van (preventieve) trajecten voor personeelsleden, waarbij inmiddels een adequate samenwerking is opgebouwd met een aantal behandelaars/begeleiders/coaches, die indien nodig worden ingezet voor begeleiding. Voordeel hiervan is dat er in principe geen wachttijden zijn en personeelsleden op korte termijn terecht kunnen.
- Bespreking van de verzuimcijfers en analyse op stichtingsniveau in het directeurenoverleg (februari en september 2018).
- Gesprekken met directeuren door Personeelszaken over het schoolspecifieke verzuim in het najaar van 2018. Per school zijn de verzuimcijfers geanalyseerd. Besproken zijn onder mee de hoogte van het verzuimpercentage, de meldingsfrequentie, het verzuim per leeftijdscategorie, het soort verzuim en het aantal personeelsleden dat niet verzuimd heeft. Tevens is aan de orde geweest wat goed gaat en wat voor verbetering vatbaar is. De focus in deze gesprekken ligt met name op het preventieve vlak: om welke personeelsleden maakt een directeur zich zorgen, welke signalen zijn zichtbaar en wat is nodig om verzuim te voorkomen? Vanuit deze gesprekken zijn waar nodig preventieve acties uitgezet.
- Een evaluatie in september/oktober 2018 inzake de huidige arbodienst met directeuren door Personeelszaken. Het huidige contract met de arbodienst (Richting) loopt tot en met juli 2019. Begin 2019 zullen de mogelijkheden voor een verlenging van het contract of andere arbodienst verder onderzocht worden.
- De focus op een zo optimaal mogelijke samenwerking tussen het zieke personeelslid, directeur en waar nodig Personeelszaken en bedrijfsarts van de arbodienst. Er vindt geregeld overleg plaats tussen betrokken partijen.

Allerbelangrijkste conclusie is dat goed personeelsbeleid noodzakelijk is om ons personeel duurzaam inzetbaar te houden. Aandacht voor personeelsleden, tijdig signalen opvangen en in gesprek gaan zijn hierbij van groot belang. Eenduidig beleid is hier niet voor te maken, omdat immers iedere (verzuim)situatie anders is en om maatwerk vraagt. Preventie is hierbij het sleutelwoord!

De pijlers kwaliteit, duurzaamheid en veiligheid van personeel vallen onder de personele zorg en aandacht die er is voor personeelsleden van kom Leren. Het item veiligheid staat op de agenda van 2019 om vanuit

een quickscan personeel opnieuw te evalueren. Het aantrekken van vakkundig en bekwaam personeel is één van de punten die standaard op de agenda staan in overleg met PZ.

6.6 Werkdrukverlaging

Sinds schooljaar 2018-2019 heeft de Stichting voor het eerst gebruik kunnen maken van financiële middelen die door het ministerie zijn toegekend, die bestemd zijn voor werkdrukverlaging binnen de scholen.

Alle scholen hebben een plan gemaakt hoe ze deze middelen wensen te besteden.

De plannen zijn door de PMR van de school geaccordeerd en aan het College van Bestuur voorgelegd.

Het bestuur heeft de afzonderlijke plannen bekeken en getoetst aan de voorwaarden van het ministerie.

Overeenkomstig deze voorwaarden zijn alle middelen die beschikbaar kwamen hiervoor ingezet.

De afdeling personeelszaken is vervolgens, in overleg met de directeur van de betrokken school, aan de slag gegaan met de personele invulling van de werkdruk-verlagingsplannen. Doel is werkdrukverlaging voor alle leerkrachten.

Streven is dat dit ook daadwerkelijk voor eenieder voelbaar en merkbaar is.

Zoals uit onderstaand schema blijkt is er gekozen voor 5 verschillende varianten, en op een aantal scholen om een combinatie daarvan, te weten inzet van:

- Leerkrachten ter ondersteuning van de verantwoordelijke groepsleerkracht
- Onderwijsassistenten ter ondersteuning van de groepsverantwoordelijke leerkracht
- Vakleerkrachten lichamelijke opvoeding zodat er tijd is voor andere werkzaamheden als de klas door de vakleerkracht wordt meegenomen naar gymles, en ook deze les niet door de eigen leerkracht hoeft te worden voorbereid
- Conciërges voor alle hand en spandiensten binnen de school, zodat leerkrachten ontlast worden van taken die niet direct tot het onderwijsproces behoren maar wel noodzakelijk zijn voor het goed draaien van een schoolorganisatie
- Administratieve ondersteuning zodat leerkrachten ontlast worden van taken die niet direct tot het onderwijsproces behoren maar wel noodzakelijk zijn voor het goed draaien van een schoolorganisatie

Inzet middelen WDV per functie	Fte
Leerkracht	3,8
Vakleerkracht gym	1,0
Onderwijsassistent	2,4
Conciërge	1,1 *
Administratieve ondersteuning	0,3
Totaal	8,6

* plus 0.5 fte is aan conciërge ingezet via detachering

Alle scholen hebben recentelijk op teamniveau de inzet van de middelen geëvalueerd en op basis daarvan een nieuw plan voor komend schooljaar ingediend. In een aantal gevallen leidt dat tot continuering van de eerder gekozen invulling. In een aantal gevallen kiest de school nu voor een andere wijze van besteding van de gelden. De inzet van extra leerkrachten als werkdrukverlagingsmiddel is door personeelszaken afgeraden, omdat vanwege het tekort aan leerkrachten dit niet of nauwelijks meer in te vullen is. In het plandocument, behorende bij het Strategisch Beleidsplan 2019-2023 is als KPI opgenomen om volgend schooljaar de maatregelen m.b.t. verlaging van werkdruk op individueel niveau te evalueren. We zullen dan in beeld brengen hoe de werkdrukverlagingsmiddelen op individueel niveau ervaren zijn.

6.7 Investeren in nieuw personeel

6.7.1 Opleiden in de school

Voor onze scholen geldt dat 2018 een leerzaam en actief jaar was met betrekking tot het opleiden en begeleiden van onze studenten van diverse opleidingsinstituten, zoals de Nieuwste Pabo, Fontys, Leeuwenborgh en Zuyd.

Dit schooljaar vonden 140 studenten een stageplek op één van onze basisscholen. Via bovenschoolse coördinatie worden studenten op maat en naar ontwikkelingsbehoefte geplaatst. Gekeken wordt naar afwisseling gedurende de opleiding in dorp- en stadschool, in onder-, midden- en bovenbouw, in kennismaking met verschillende methodieken en werkwijzen. De studenten mogen deelnemen aan alle facetten van de dagelijkse praktijk en komen zo in aanraking met uitdagende opdrachten en reële werkzaamheden. Door deze brede en verdiepende kennismaking met ons vak (kennis en vaardigheden), bouwt de stichting direct mee aan de kwaliteit van onze toekomstige collega's. Mooi om te concluderen dat onze scholen deze verantwoordelijk in samen opleiden ook voelen en mee uitdragen. Daarbij kunnen we concluderen dat de investering die wij maken als bestuur in deze studenten, de stichting een interessante partner maakt. Studenten vinden kom Leren een leerzame en fijne leerwerkplek. Ze voelen zich gezien! Ze willen graag een tweede, soms derde jaar stage lopen bij de stichting. Aan de andere kant kunnen wij als stichting al deze extra ondersteuning weer goed gebruiken in onze scholen.

Gezien de krapte op de arbeidsmarkt en de onvoldoende aanvulling van reguliere Pabo-studenten zijn de Limburgse PO-besturen gezamenlijk aan het werk gegaan. Zo benadert de stichting nu actief andere doelgroepen om nieuwe leerkrachten te werven.

Dat maakt dat de stichting naast bovenstaande reguliere stagetrajecten dit schooljaar een drietal nieuwe studenten en/of stage-varianten hebben leren kennen, namelijk de zogenaamde: herintreders, zij-instromers en deeltijd verkorte studenten.

6.7.2 Herintreders

Als eerste variant zien we herintreders. Dat zijn collega's die jaren geleden het Pabo-diploma hebben behaald maar niet meer werkzaam zijn in het onderwijs. Hierdoor hebben ze in tijd en werkervaring een grote afstand tot het beroep leerkracht gekregen. Dat maakt hen onzeker. Ze geven aan ondergedompeld te willen worden in actuele onderwijssituaties. Ze willen de scholen, hun leerlingen en hun manier van werken opnieuw leren kennen. Deze manier van inwerken c.q. herintreden maakt dat ze het sneller aandurven om binnen afzienbare tijd zelfstandig als leerkracht aan de slag durven te gaan. Kom Leren heeft een aantal herintreders een dergelijke stage aangeboden. We kunnen concluderen dat het werkt: zij zijn inmiddels als vervanger op scholen binnen de stichting te vinden.

6.7.3 Zij-instroom

Daarnaast is de stichting intensief bezig geweest met het selecteren van een kleine groep zij-instromers. Als zij-instromer ben je al in het bezit van een HBO- of WO-getuigschrift. Ze gaan via een werknemerconstructie het Pabo- getuigschrift binnen twee jaar halen. Het reguliere opleidingstraject duurt vier jaar. Deze kandidaten zijn dus twee jaar eerder beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Daarbij mogen ze al snel zelfstandig voor de klas staan. Daarmee zijn ze tijdens het opleidingstraject ook al waardevol om aan ons te binden.

Alvorens je zij-instromer werknemer wordt, geldt een strenge selectie. Via een oriënterende en verdiepende stage maken ze kennis met het vak en het primair onderwijs. De directeur en de schoolopleider volgen de kandidaat intensief en voeren meerdere reflectiegesprekken. Zo kunnen zij in samenspraak met personeelszaken inschatten of deze kandidaat binnen twee jaar een kansrijk traject zal doorlopen. Achten zij deze mogelijkheid kansrijk, dan zal er een geschiktheidsonderzoek worden afgenomen. Middels het aanleveren van de nodige bewijslast in een digitaal portfolio alsook het uitvoeren van een praktijk assessment moet de kandidaat aantonen dat hij voldoende kennis en vaardigheden bezit. Inmiddels is er één zij-instromer aangenomen en nemen drie kandidaten deel aan de voorselectie. De meerwaarde van een zij-instromer mag niet onderschat worden.

Door hun eerdere werkervaring en vooropleiding nemen ze expertise en vaardigheden mee het onderwijs in. Deze is anders, maar zeer bruikbaar en waardevol. We gaan in de toekomst onderzoeken hoe we deze expertises en vaardigheden ook effectief binnen onze organisatie kunnen gaan inzetten. Denk hierbij aan hybride leerkrachten.

6.7.4 Deeltijd verkorte studenten

Als laatste nieuwe variant hebben we dit schooljaar ook kennis gemaakt met deeltijd verkorte studenten. Ook zij kunnen binnen twee jaar het Pabo-getuigschrift halen middels een avond opleiding. Uiteraard is het stagelopen gewoon verplicht. Gedurende twee jaar zijn zij ook op de donderdagen op onze opleidingsscholen te vinden.

Voor komend schooljaar zal er ook gekeken gaan worden naar doelgroepen met een andere achtergrond. Denk hierbij aan medewerkers met een MBO-achtergrond, zoals onze onderwijs assistenten. Een aantal onderwijs assistenten van kom Leren heeft namelijk als ambitie uitgesproken in de toekomst als leerkracht aan de slag te willen. Hier moet dan uiteraard ook een gepast scholingstraject voor worden samengesteld. Deze onderhandelingen vinden op dit moment in Limburg plaats.

7. Facilitair

7.1 Onderhoud

In het verslagjaar is in alle scholen regulier onderhoud verricht conform de Meerjaren Onderhouds Plannen.

Daarnaast zijn gedurende het jaar de nodige kleine extra aanpassingen en reparaties verricht, deels in eigen beheer door onze bovenschoolse klussengroep, deels door externe partijen.

Zo werd een aantal locaties opgefrist door verrichten van het nodige binnenschilderwerk, in OBS Berg werd de teamkamer opgewaarderd, in BS de Cramignon werd met diverse ingrepen de uitstraling verbeterd, in BS de Den werden kapstokken vernieuwd.

7.2 Meerjaren Onderhouds Plannen (MOP)

Voor elke locatie geldt een MOP, waarin voor een lange reeks van jaren de te verwachten noodzakelijke onderhoudsactiviteiten met een prognose voor de kosten zijn opgenomen. Dit om een structureel goed onderhouds- en veiligheidsniveau van onze locaties te garanderen en een onderbouwde basis voor de jaarlijkse dotaties aan de onderhoudsvoorziening te vormen. Onderwijs, wetgeving en technieken veranderen, en dus ook de eisen die wij aan onze locaties moeten stellen. Het is dan ook nodig periodiek te bezien of de MOP's nog voldoen.

Waar in 2017 de MOP's voor gebouwonderhoud van alle locaties zijn geactualiseerd, zijn in 2018 de MOP's voor het onderhoud van buitenterreinen opgesteld. In de komende periode zullen alle individuele MOP's worden gecombineerd tot één compact meerjarig plan.

7.3 Veiligheid

Uit hoofde van de wetgeving en onze zorgplicht is in 2018 voor alle locaties een RI&E (Risico Inventarisatie & Evaluatie) opgesteld. Hierdoor hebben wij nu een actueel beeld hoe onze scholen er op het gebied van veiligheid voor staan. In de komende periode worden de bevindingen omgezet in een actieplan.

7.4 (Ver)bouw

In het verslagjaar heeft wederom regelmatig overleg met de gemeente Maastricht over het Integraal Huisvestings Plan (IHP) plaatsgevonden. De voorbereidingen voor de nieuwbouw van IKC Ziezo! (waarin OBS De Kring en OBS De Perroen zullen samengaan) zijn voortgezet. Voor OBS Berg en OBS De Bundeling is bij betreffende gemeentes een aanvraag voor nieuwbouw ingediend. In 2019 worden verbouwingsplannen voor OBS Binnenstad, BS Sint Jozef en BS De Keerkring voorbereid.

7.5 Verduurzaming

Wij streven op termijn naar, waar mogelijk, energie neutrale locaties. Bij (ver)nieuwbouw moeten wij nu al voldoen aan de eisen voor bijna energie neutrale gebouwen (BENG).

In dat kader is in 2018 geïnventariseerd welke mogelijkheden op het gebied van zonnepanelen en energiezuinige verlichting zijn.

Inmiddels is ons in principe subsidie voor het aanbrengen van zonnepanelen op BS De Den, BS Maurice Rose en multifunctionele accommodatie Op de Cour toegekend, en onderzoeken wij of de realisatie daarvan haalbaar is. Eenzelfde traject zullen wij ook voor onze overige locaties inzetten.

Ook voor wat betreft energiezuinige (LED)verlichting maken wij aan de hand van de inventarisatie een toets op haalbaarheid en een concreet plan.

We zien dat de nieuwe eisen aan de energieprestaties van schoolgebouwen veel geld vergen. Dit terwijl de (gemeentelijke) vergoedingen voor (ver)nieuwbouw zijn gebaseerd op technische eisen uit het verleden,

en zodoende niet voldoende zijn om onze gebouwen uit te rusten conform de nieuwe eisen. De PO-Raad roept de overheid inmiddels op om deze vergoedingen aan te passen aan de eisen van deze tijd.

7.6 Collectieve inkoop

Om zoveel mogelijk efficiency en financieel voordeel te genereren, worden waar zinvol en mogelijk voor alle locaties centraal collectieve contracten afgesloten, binnen de kaders van ons aanbestedingsbeleid. Dit geldt voor bijvoorbeeld energie, schoonmaak, printers/copiers, veiligheid en beveiliging, regulier onderhoud.

In 2018 zijn aanbestedingen geweest voor een nieuw leerlingenadministratiesysteem, de aanschaf van ICT hardware, en de aanschaffingen in het kader van het onderwijsleerpakket. In de komende jaren staan onder andere aanbestedingen voor multifunctionele afdruckapparatuur, schoonmaak en energie op het programma.

7.7 ICT

In 2018 is afgerond wat in 2017 is ingezet: uitvoering geven aan het vernieuwen van de digitale werkomgeving van alle scholen. Er is een intensieve migratie van alle systemen uitgevoerd. Hierdoor beschikken nu alle scholen over een modern netwerk op basis van Windows10 met geschikte bekabeling, professionele Wifi en goede hardware. Voortschrijdend worden bestaande digiborden nog vervangen door touchscreens. Daarnaast heeft elk personeelslid een eigen laptop ontvangen, die op elke plek in de stichting kom Leren of thuis snel en makkelijk toegang geeft tot de eigen werkomgeving.

Onze scholen zijn nu voorbereid op de eisen die het onderwijs de komende jaren aan de ICT-omgeving stelt. Een verdere transitie van de digitale werkomgeving vindt, nadat aanbesteding heeft plaatsgevonden, vanaf januari 2019 plaats.

Ook is het netwerk is verder beveiligd en er heeft een migratie naar Office365 plaatsgevonden. Waar noodzakelijk is apparatuur vervangen.

De in 2018 gehouden aanbesteding voor de aanschaf van ICT hardware maakt het mogelijk de komende jaren onze ICT hardware aan te passen aan huidige en toekomstige eisen. Zo zullen we inspelen op de veranderingen in het onderwijs door een investering in touchscreens in de klassen en het gebruik van chromebooks en tablets door leerlingen.

7.8 Aanbestedingsbeleid

Stichting kom Leren kent een aanbestedingsbeleid, gebaseerd op de Aanbestedingswet 2012 voor alle aanbestedingen door (semi-) publieke instellingen in Nederland. In het aanbestedingsbeleid van de stichting worden de kaders voor het inkopen van leveringen, diensten en werken weergegeven.

Gestreefd wordt naar een professioneel inkoop-en aanbestedingsbeleid, dat leidt tot rechtmatige en doelmatige inkopen. Stichting kom Leren besteedt publieke middelen voor haar uitgaven. Het is dan ook van belang dat hier op efficiënte en effectieve wijze mee wordt omgegaan, gericht op een goede prijs/kwaliteitsverhouding en het beheersen en zo mogelijk verlagen van de totale kosten voor de stichting.

In ons aanbestedingsbeleid maken we gebruik van een aanbestedingsmatrix, met bedraggrenzen per inkoopsoort (werken, leveringen, diensten) zoals die gelden voor de verschillende aanbestedingswijzen (enkelvoudige offerte, onderhands aanbesteden, nationaal openbaar aanbesteden, Europese onderhands aanbesteden). Uit hoofde van transparantie, objectiviteit en mogelijke kostenreductie hebben wij de bedraggrenzen zeer kritisch gesteld.

Bij projecten waarbij naast de stichting ook een andere partij betrokken is, waar bijvoorbeeld een plicht tot verantwoording van toegekende subsidie geldt, hanteren wij de laagste bedraggrenzen uit beider aanbestedingsmatrix.

Hoewel dit niet expliciet in de matrix is opgenomen streven wij ernaar, ook waarbij met enkelvoudige offerteaanvraag zou kunnen worden volstaan, uit hoofde van transparantie, objectiviteit en mogelijke kostenreductie, toch meer offertes op te vragen en te vergelijken.

8. Governance

8.1 Branchecode

Stichting kom Leren onderschrijft de Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs. Deze code is in januari 2010 voor het eerst opgesteld. Sindsdien is de code enkele malen geactualiseerd, voor het laatst in augustus 2017. Uitgangspunt van de code is dat goed bestuur bijdraagt tot goed onderwijs voor ieder kind. In de code zijn afspraken vastgelegd over een aantal aspecten die als noodzakelijk daarvoor worden geacht. Er zijn geen afwijkingen te melden met betrekking tot de hantering van de Code.

8.2 Horizontale verantwoording

De dialoog tussen het bestuur en belanghebbenden (zowel intern als extern) wordt essentieel geacht voor de positie van de onderwijsinstelling in de samenleving. Horizontale verantwoording wordt dan ook steeds belangrijker.

Het bestuursverslag is voor het afleggen van verantwoording van het gevoerde beleid een goed middel. Maar omdat het wordt opgesteld op bestuursniveau is het document niet op alle punten en op elk moment geschikt voor een discussie op lokaal niveau. Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur om te waarborgen dat ook op deelaspecten met alle betrokkenen zinvol wordt gediscussieerd over de bedrijfsvoering en de behaalde resultaten en te zorgen dat de daarvoor noodzakelijke informatie beschikbaar komt.

Het bestuur van Stichting kom Leren geeft uitvoering aan haar horizontale verantwoording door publicatie van het bestuursverslag op haar eigen website, en diverse overlegvormen met het ministerie, inspectie, gemeenten, samenwerkingsverbanden, collega-onderwijsinstellingen, Raad van Toezicht, GMR, MR, medewerkers, leerlingen, ouders en andere belanghebbenden. In 2018 hebben we een nieuwe overlegstructuur vormgegeven met de gemeentes waar de stichting openbare scholen exploiteert.

8.3 Interne risicobeheersing

Binnen Stichting kom Leren geldt in het kader van risicobeheersing een aantal maatregelen. Op basis van de resultaten van deze maatregelen kunnen we stellen dat de bedrijfsvoering van Stichting kom Leren “in control” is.

De financiële en personele administratie zijn uitbesteed aan het administratiekantoor ONS Onderwijsbureau. Mutaties in de administratie worden pas verwerkt na codering en goedkeuring van bevoegden binnen de stichting. Bij het administratiekantoor vindt een controle plaats op juistheid van de coderingen en autorisatie. Dit is ingebed in met digitale factuurverwerkingssysteem ProActive. Door deze functiescheiding én digitale controle worden risico's beperkt.

In 2018 heeft ook een risico-analyse naar aanleiding van de tool van de PO-raad plaats gevonden. Deze analyse onderstreept dat we goed in control zijn.

Bevoegdheden en verantwoordelijkheden van RvT, CvB en schooldirecteuren zijn expliciet vastgelegd in het statuut, het document “beleidslijnen financieel beleid” en de procuratieregeling. Daarnaast kennen we ook eisen zoals vastgelegd in het aanbestedingsbeleid (zie hoofdstuk 7) en het treasurystatuut.

De Planning & Control cyclus heeft een vaste vorm binnen Stichting kom Leren.

De begroting geldt als stuurinstrument voor de beheersing van activiteiten en financiële consequenties. Gedurende het jaar wordt maandelijks beoordeeld of de realisatie van baten en lasten synchroon loopt met de door het CvB en RvT geaccordeerde begroting. Afwijkingen worden geanalyseerd om te kunnen bepalen of er aanvullende actie noodzakelijk is om op koers te blijven. Reserves en voorzieningen worden

bewust gevormd en onderbouwd met meerjarenplannen. Geldstromen worden gevolgd, er wordt geanticipeerd op toekomstige investeringen. Naast de sturing op geld wordt er gerapporteerd over zaken als leerlingenaantallen, inzet van personeel, leeftijdsopbouw, ziekteverzuim en dergelijke.

Het jaarverslag wordt getoetst door de accountant, ten behoeve van ministerie, gemeenten en overige belanghebbenden.

8.4 AVG

In het verslagjaar zijn we gestart met een traject rondom de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Op de naleving daarvan zijn wij met ingang van 25 mei 2018 direct aanspreekbaar. Deze verordening is erop gericht te voorkomen dat derden toegang krijgen tot onze gegevens die privacygevoelig zijn. Als eerste is een uitgebreide scan uitgevoerd van de stand van zaken in onze stichting. Op basis daarvan is een plan van aanpak gemaakt.

Er is een externe Functionaris Gegevensbescherming en een interne Privacy Officer aangesteld. Daarnaast is er een AVG-team met vertegenwoordigers van diverse organisatieonderdelen in het leven geroepen, die aan de hand van het plan van aanpak een aantal aspecten van de AVG (awareness, registers, procedures) afhandelt. In 2018 zijn we gestart met het kweken van awareness in de hele organisatie, en het aanleggen van de benodigde registers. Naast de voortzetting van deze activiteiten wordt in 2019 de beveiliging op ICT-gebied en een aantal procedurele zaken onder de loep genomen.

We kunnen in ieder geval stellen dat de stichting AVG-proof is.

8.5 Consolidatie

Consolidatie heeft betrekking op het integreren van jaarverslagen van meerdere rechtspersonen die financieel en organisatorisch nauw aan elkaar zijn verbonden. Stichting kom Leren heeft geen financiële verbondenheid met andere rechtspersonen, dus consolidatie is hier niet aan de orde.

8.7 Procuratieregeling

Een goed verankerde procuratie is een basisvoorwaarde waar elke organisatie aan moet voldoen, zowel profit als non-profit organisaties. Procuratie geeft kaders voor het aangaan van verbintenissen, het uitvoeren van transacties en het beschikken over banktegoeden. Met andere woorden, wie mag een verbintenis aangaan met een andere organisatie én welke financiële ruimte heeft deze gemachtigde. Een adequate procuratieregeling geeft duidelijkheid over bevoegdheden en voorkomt fouten en eventueel misbruik.

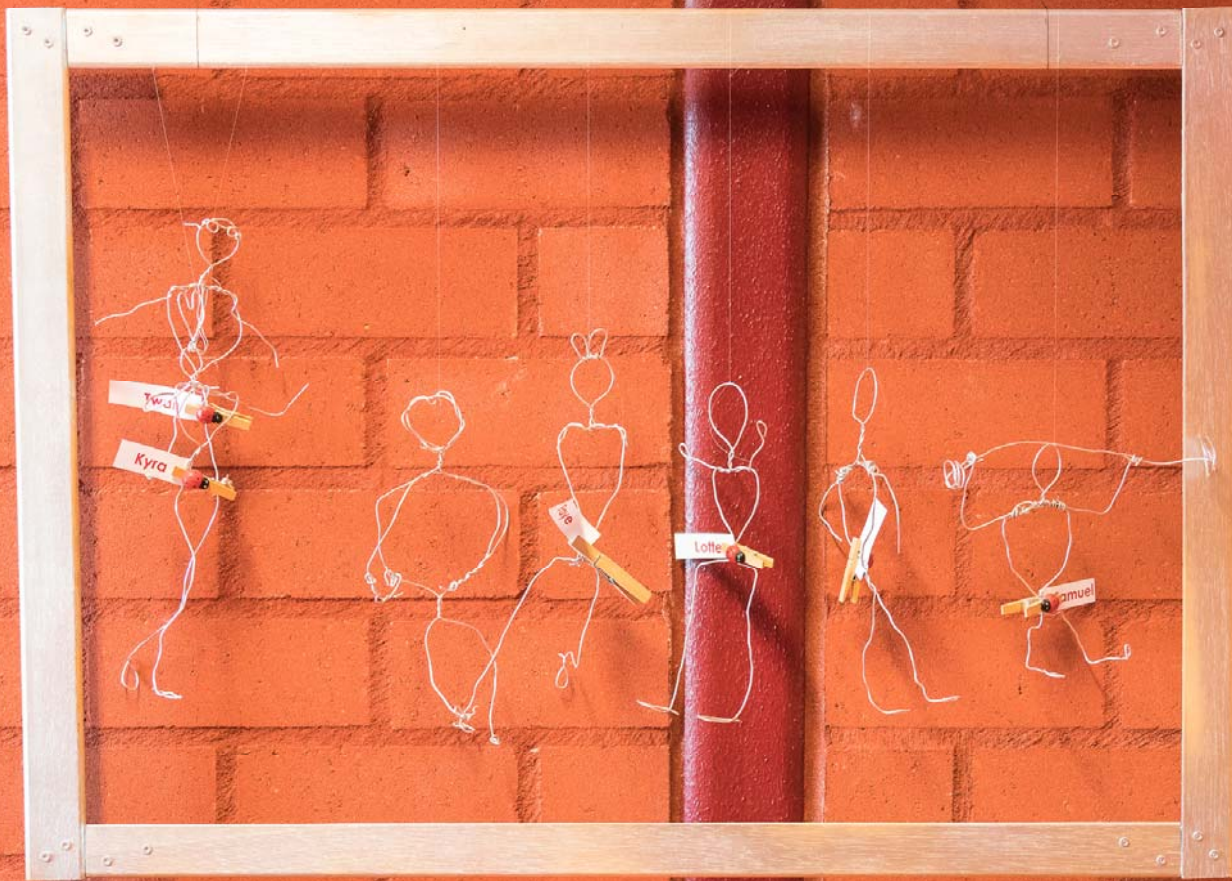
Ook Stichting kom Leren heeft een procuratieregeling, waarin onder meer de aan de regeling verbonden voorwaarden en een bevoegdhedenmatrix zijn opgenomen. In de bevoegdhedenmatrix wordt voor de verschillende categorieën gevolmachtigden (bestuursleden, schooldirecteuren, administratiekantoor) gedefinieerd welke bevoegdheden en beperkingen gelden. Van elke aangewezen gevolmachtigde is een handtekeningkaart, die intern en bij het administratiekantoor gebruikt wordt om de uitoefening van bevoegdheden te checken.

De procuratieregeling ligt ter inzage in het bestuurskantoor van Stichting kom Leren.

8.8 Wisseling accountant

In 2018 heeft een offerteronde plaats gevonden voor het aanstellen van een nieuwe accountant voor de interim en eindejaarscontrole voor de periode 2019-2021. In goed overleg met Wijs Accountants hebben wij besloten om op basis van zorgvuldig governance over te stappen naar een nieuw accountantskantoor. Daartoe is in 2018 een aanbestedingstraject geweest. Accountantskantoor BDO is hieruit als meest geschikt gebleken en is door de RvT voor een periode van 3 jaar tot accountant van de stichting kom Leren

benoemd. Door de wisseling van accountant wordt de onafhankelijkheid van de controle gewaarborgd en tevens is het verstandig om regelmatig te wisselen om zo ook een frisse blik te houden.

9. Communicatie

We zijn trots op hetgeen we in 2018 bereikt hebben. Al onze scholen zijn op een hele goede manier bezig met de kwaliteit van onderwijs. Innovatie, reflecteren, evalueren en met de tijd meegaan zijn belangrijke aspecten bij hetgeen in de scholen gebeurt.

Op Stichtingsniveau hebben we met elkaar het nieuwe strategische beleidsplan ontwikkeld. Alle bijeenkomsten die daarvoor georganiseerd zijn hebben zonder meer duidelijk gemaakt welke bijzondere kwaliteiten er op alle scholen aanwezig zijn en de professionele betrokkenheid van al onze personeelsleden bij de ontwikkeling van de kinderen die aan onze scholen zijn toevertrouwd. De extra investeringen die gedaan worden op het gebied van Innovatie hebben mede ertoe geleid dat ook de kom Leren Studiedag in het teken stond van Innovatie. Een fantastisch opgezette dag voor alle personeelsleden in het MECC met heel veel aandacht voor ons onderwijs middels veel workshops, interactieve sessies e.d., alle in het licht van Innovatie en verdere verbetering van onze kwaliteiten. Ook een bijzondere dag omdat nadrukkelijk duidelijk werd dat de fusie geslaagd is en dat wij nu met z'n allen "kom Leren" zijn.

We doen het in onze PR en communicatie op corporate niveau niet slecht, maar het kan altijd beter als het gaat om het uitdragen van wie we zijn en waar we voor staan. We doen heel veel goede dingen, die doen we erg goed en dat willen we graag laten zien.

Om scholen verder te helpen met een samenhangende pr en communicatie niet alleen naar de bredere omgeving, maar vooral ook naar de ouders en leerlingen hebben we gezamenlijk geïnvesteerd in een nieuwe tool voor de school-ouder-communicatie: Schoudercom. De grote mate in diversiteit en soms afhankelijkheid v.w.b. hosting en kosten, informatie en herkenbaarheid naast nieuwe ontwikkelingen hierin, mede ook in communicatie naar ouders, het beheren van leerlingportfolio's, en andere tools hebben geleid tot het besluit samen met directeuren om over te gaan tot een uniform pakket om aan genoemde voorzieningen te voldoen.

Met de werkgroep pr en communicatie en Facet& is daarom verder ingezet op een stichtingsbrede aanpak die door vertaald wordt naar de diverse pr- en communicatie-activiteiten op schoolniveau.

Meerdere scholen hebben gebruikt gemaakt van de mogelijkheid om het goede onderwijs dat zij verzorgen met behulp van een pr en communicatieplan onder de aandacht te brengen. De diverse schoolspecifieke trajecten kenmerkten zich door:

- Een duidelijke profilering naar de omgeving.
- School specifieke promotie: diverse scholen hebben een sterke noodzaak om zich in hun voedingsgebied goed en beter te profileren. We zijn goede scholen en willen dat ook laten zien. Voor enkele scholen werd reeds een communicatieplan uitgewerkt en in de praktijk in uitvoering gebracht. Hierbij kan gedacht worden aan ontwerp logo, ontwikkeling website, ontwerpen en verspreiden flyer.

10. Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Stichting kom Leren telt zes leden en was in 2018 als volgt samengesteld:

- de heer drs. Pascal Breuls
- de heer Erwin Debie
- de heer mr. Marcel Hukkelhoven
- de heer Harm Mulder
- de heer Paul Vossen (voorzitter)
- mevrouw drs. Rieneke van Zutphen

De Raad van Toezicht wordt bijgestaan door ambtelijk secretaris Mira Knols. De Raad heeft een vijftal commissies ingesteld. In 2018 waren deze commissies als volgt samengesteld.

Commissie	Namen
Agendacommissie	Pascal Breuls, Paul Vossen
Audit en Control	Pascal Breuls, Erwin Debie
Identiteit	Erwin Debie, Harm Mulder
Onderwijs	Marcel Hukkelhoven, Harm Mulder, Rieneke van Zutphen
Remuneratie	Pascal Breuls, Paul Vossen

De Raad kent het volgende rooster van aftreden.

Lid RvT	Datum benoeming	Einde 1 ^e termijn	Start 2 ^e termijn	Herbenoeming ¹ in vergadering RvT d.d.	Einde 2 ^e termijn
Marcel Hukkelhoven	01-01-2014	31-12-2016	01-01-2017	08-12-2016	31-12-2020
Harm Mulder	01-01-2014	31-12-2016	01-01-2017	08-12-2016	31-12-2020
Erwin Debie	01-01-2014	31-12-2017	01-01-2018	19-03-2018	31-12-2021
Pascal Breuls	01-01-2014	31-12-2017	01-01-2018	19-03-2018	31-12-2021
Paul Vossen	01-01-2014	31-12-2015	01-01-2016	13-01-2016 21-06-2017 ²	31-12-2021
Rieneke van Zutphen	02-10-2017 ³	31-12-2021	01-01-2022-.....-.....	31-12-2025
<p>1. Een lid van de RvT treedt op grond van de Statuten van de stichting volgens rooster, doch uiterlijk vier jaar na zijn benoeming, af. Een lid is eenmaal herbenoembaar. In nood- en uitzonderingssituaties is een derde termijn mogelijk.</p> <p>2. Benoeming Paul Vossen tot voorzitter RvT.</p> <p>3. Rieneke van Zutphen heeft haar werkzaamheden op 1-08-2017 aangevangen.</p>					

In 2018 is de samenstelling van de Raad van Toezicht niet gewijzigd.

Wat betreft de (neven)functies van de voorzitter en leden van de Raad van Toezicht kan worden gesteld dat er sprake is van onafhankelijkheid.

De voorzitter en leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vergoeding voor de door hun verrichte toezichthoudende werkzaamheden. Bij de bepaling van de hoogte van deze vergoeding zijn de richtlijnen van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen en Kinderopvang (VTOI-VTKO) in acht

genomen. De voorzitter ontvangt een vergoeding van € 7.920 per jaar (incl. BTW) en de leden € 5.280 per jaar (incl. BTW).

Om te bewaken dat de code 'Good governance' leidend is en blijft bij de uitoefening van zijn toezichthoudende taak en om de eigen professionaliteit te bevorderen heeft de Raad van Toezicht het eigen functioneren geëvalueerd. Ook hebben leden van de Raad van Toezicht collectief en individueel deelgenomen aan cursussen op het vlak van intern toezicht.

Met het oog op de beoogde verdere professionalisering van de organisatie, is het samenspel tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur in 2018 onderwerp van gesprek geweest binnen de Raad van Toezicht en in overleggen met het College van Bestuur.

Van de vergaderingen van de Raad van Toezicht worden verslagen gemaakt waarin de besprekingen en besluiten en acties worden vastgelegd.

De Raad als geheel heeft in 2018 twaalf keer met het College van Bestuur vergaderd. Daarnaast zijn er nog overleggen geweest vanuit de diverse commissies.

De commissie Audit en Control is vijf keer bij elkaar geweest en heeft daarbij de jaarrekening, de kwartaalrapportages, de MOP's en het nieuwe begrotingsmodel met het College van Bestuur en met de financiële controller en medewerkers besproken.

De commissie Onderwijs heeft in 2018 vijf keer met het College van Bestuur en de beleids-medewerkers onderwijs gesproken. Daarbij zijn met name de Innovatieagenda, de onderwijsresultaten en ontwikkeling van een nieuw kwaliteitssysteem aan de orde geweest. Ook is de voorbereiding van het inspectiebezoek 2019 besproken.

De Raad constateert dat in 2018 de bedrijfsvoering van de stichting opnieuw een verdere professionalisering te zien heeft gegeven en dat het College van Bestuur in control is. De raming van de inkomsten en uitgaven zijn betrouwbaar en leiden tot een stabiel financieel beeld.

De Raad van Toezicht heeft vastgesteld dat de onderwijsmiddelen in 2018 kosten- en doelbewust zijn aangewend en dat er derhalve sprake is geweest van een doelmatige besteding van rijksmiddelen.

In de managementletter van de externe accountant over het jaar 2017 werden enkele aanbevelingen aangereikt op het gebied van procesbeschrijving, facturering, aanbestedingsbeleid. Deze aanbevelingen zijn in overleg tussen de Raad en College van Bestuur overgenomen en verwerkt.

De Raad van Toezicht heeft in 2017 Wijs Accountants aangesteld als accountant voor de jaren 2017 en 2018. Vanwege de langdurige relatie met Wijs accountants en rechtsvoorganger heeft de Raad van Toezicht in 2018, met het oog op de zorgvuldigheid en onafhankelijkheid en de richtlijnen dienaangaande, in goed overleg met Wijs accountants besloten de samenwerking niet te verlengen en over te gaan tot de benoeming van een nieuwe accountant. Na het doorlopen van een offertetraject heeft de Raad van Toezicht BDO-accountants met ingang van 2019 benoemd tot accountant van de stichting.

Bij de uitoefening van zijn toezichthoudende rol ging de aandacht van de Raad van Toezicht in 2018 uit naar de volgende zaken:

- Inrichting innovatieagenda.
- Evaluatie Strategisch Beleidsplan 2015-2019.
- Strategisch Beleidsplan 2019-2023.
- Begroting 2019.
- Jaarrekening 2017.
- Benoeming nieuwe accountant.

- Heroverweging directiestructuur.
- Herinrichting bestuursbureau.
- Voortschrijdende aanpak ziekteverzuim.
- Huisvesting basisscholen.
- Relaties met de vijf gemeentes waar kom Leren scholen heeft.
- Vorming Integrale Kindcentra.
- Visie Regionale Onderwijskaart PO Zuid-Limburg.
- Personele thema's.
- Formatieplan.
- Vermogensbeleid.
- Instandhoudingsbeleid.
- Ontwikkeling instrumenten monitoring onderwijskwaliteit.
- Overleggen met Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.
- Stakingen
- Passend Onderwijs
- Meerjarige Onderhoudsplannen
- Relatie en diverse contactmomenten met andere Raden van Toezicht.

In tegenstelling tot voorgaande jaren heeft de Raad van Toezicht in 2018 geen basisscholen van de stichting bezocht. Omdat de Raad het voor de uitoefening van zijn toezichthoudende van belang om op de hoogte te zijn van de situatie op de basisscholen die onder het gezag van de stichting vallen, zal de draad van de schoolbezoeken in 2019 weer worden opgepakt.

De Raad van Toezicht heeft in 2018 tweemaal overleg gevoerd met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad om de algemene gang van zaken binnen de stichting te bespreken. De gesprekken verliepen in constructieve sfeer.

De Raad van Toezicht vindt het belangrijk dat er een duidelijke strategische visie op het niveau van de Stichting bestaat en heeft zich mede daarom in 2018 beraden op de vraag op welke wijze contact kan worden gelegd met de stakeholders van de stichting, zoals de onderwijsinspectie, de gemeenten, collega Raden van Toezicht PO en VO. In 2019 zullen hier nadere stappen in worden gezet.

In 2018 is de basis voor een nieuw strategisch beleidsplan op stichtingsniveau gelegd. De Raad van Toezicht is hier nauw bij betrokken geweest middels gesprekken met het College van Bestuur, directeuren en medewerkers van het bestuursbureau.

Tot slot spreekt de Raad van Toezicht zijn grote waardering uit over de inzet van het College van Bestuur, het personeel en de overige geledingen van Stichting kom Leren in 2018 en in het bijzonder bij de totstandkoming van het strategisch beleidsplan 2019-2023 en de voorbereiding van het door de Inspectie verrichte 'vierjaarlijkse onderzoek bestuur en scholen' (maart / april 2019).

Namens de Raad van Toezicht,

Paul Vossen,
voorzitter

10. Medezeggenschap

Missie van de GMR

De GMR wil een solide, betrouwbare, betrokken, volwaardige, gelijkwaardige en deskundige gesprekspartner van het College van Bestuur zijn. Dit zou resulteren in kwalitatief goed onderwijs, goed werkgeverschap en volwaardige, zelfstandige en gelukkige mensen. De GMR creëert gedragenheid en reageert op beleidsplannen van het College van Bestuur.

Doel

- Een gedegen gesprekspartner zijn voor het bestuur.
- Reactief en proactief reageren.
- De belangen van personeel, ouders en kinderen vertegenwoordigen.
- De kwaliteit van het onderwijs bewaken.

De GMR heeft om de andere maand samen overleg met het College van Bestuur. Deze bijeenkomsten zijn openbaar voor directeuren en MR-leden van de stichting kom Leren.

De verslagen zijn na te lezen via <https://www.kom-leren.nl/organisatie/gmr-verslagen/>.

De speerpunten in het schooljaar 2017-2018 waren:

1. Herziening van de directiestructuur.
2. Innovatie.
3. Huisvesting.
4. ICT – digitalisering.
5. Strategisch beleidsplan.
6. Onderscheidend vermogen en communicatie.
7. GMR-instemming of advies.

U kunt het volledige jaarverslag nalezen via <https://www.kom-leren.nl/organisatie/gmr/>.

Overige overleggen

De GMR heeft ook zitting in overige overleggen te weten:

College van Bestuur: Er is regelmatig (voor)overleg met het CvB.

Raad van Toezicht: er is 2 keer overleg geweest met de RvT.

Medezeggenschapsraad: er is 2 keer overleg geweest met de MR-en.

Vanuit het bestuursbureau is er een overleg geweest rondom de begroting op stichtingsniveau.

11. Financiën

11.1 Kengetallen

Het financiële toezicht op de onderwijsinstellingen gebeurt onder meer aan de hand van een set kengetallen. Deze worden vergeleken met een aantal signaalwaarden, die het ministerie van OCW heeft vastgesteld. De financiële kengetallen van de afgelopen 3 jaren van Stichting kom Leren zijn:

Kengetallen	2016	2017	2018	Signaleringsgrens
Weerstandsvermogen	0,33	0,37	0,36	< 0,05
Solvabiliteit 1	0,63	0,59	0,58	< 0,30
Solvabiliteit 2	0,80	0,81	0,83	< 0,30
Rentabiliteit	0,04	0,02	0,01	< 0,00
Liquiditeit	2,75	2,83	3,31	< 0,75

Het **weerstandsvermogen** (eigen vermogen inclusief onverdeeld resultaat / totale baten inclusief financiële baten) geeft aan in hoeverre een organisatie eventuele financiële tegenvallers op kan vangen. Het weerstandsvermogen bevindt zich de afgelopen jaren ruim boven de signaleringsgrens van <0,05. Er is dus voldoende vermogen om mogelijke klappen in de toekomst op te vangen.

De **solvabiliteit** geeft inzicht in hoeverre in de toekomst aan de verplichtingen kan worden voldaan. Hierbij maken we onderscheid in solvabiliteit 1 (eigen vermogen / totaal vermogen) en solvabiliteit 2 (eigen vermogen plus voorzieningen) / totaal vermogen) met signaleringsgrenzen van <0,30. De stichting scoort ruim boven de signaleringsgrenzen. Dit betekent dat we voldoende eigen vermogen hebben om aan onze verplichtingen te voldoen.

De **rentabiliteit** (totaal resultaat / totale baten) geeft inzicht in hoeverre baten en lasten elkaar in evenwicht houden. Conform de ontwikkeling van het resultaat is de rentabiliteit de afgelopen jaren steeds boven de signaleringsgrens van <0,00. Zo lang de lasten gelijk of lager dan de baten zijn zal de signaleringsgrens niet worden overschreden.

De **liquiditeit** (vlottende activa / kortlopende schulden) geeft aan in hoeverre op korte termijn aan de verplichtingen kan worden voldaan. Als signaleringsgrens hanteert het ministerie <0,75. De liquiditeit van de stichting vertoont al enkele jaren een stijgende lijn, ruim boven de signaleringsgrens. We hebben dus voldoende liquide middelen om onze schulden te betalen.

Naast bovenstaande kengetallen wordt ook de huisvestingsratio gehanteerd. Deze ratio (huisvestingslasten inclusief afschrijving gebouwen & terreinen) / totale lasten) maakt inzichtelijk of er in verhouding niet een te groot deel van de baten aan huisvesting wordt besteed, dus of er voldoende geld aan het primaire onderwijsproces wordt besteed. Onze huisvestingsratio is met 0,09 lager dan de signaleringswaarde 0,10.

11.2 Baten en lasten

Hieronder de staat van baten en lasten over 2018 inclusief toelichting:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Baten	€	€	€
(Rijks)bijdragen OC&W	21.845.206	20.727.662	20.760.230
Overige overheidsbijdragen	173.191	75.588	166.683
Overige baten	815.728	568.037	623.919
Totaal baten	22.834.125	21.371.287	21.550.832
Lasten			
Personele lasten	18.566.204	17.975.559	16.384.867
Afschrijvingen	373.193	440.862	195.991
Huisvestingslasten	1.635.348	1.502.015	2.650.248
Overige lasten	927.049	976.577	1.052.170
Leermiddelen	1.034.319	622.138	735.531
Totaal lasten	22.536.113	21.517.151	21.018.807
Saldo baten en lasten	298.012	-145.864	532.025
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	116.789	126.000	116.523
Financiële lasten	125.285	20.000	139.273
Totaal financiële baten en lasten	-8.496	106.000	-22.750
Resultaat baten en lasten	289.516	-39.864	509.275

11.2.1 Gang van zaken gedurende het verslagjaar

Stichting kom Leren sluit 2018 af met een positief exploitatieresultaat van € 289.516, terwijl in de begroting uit werd gegaan van een negatief resultaat van € 39.864. De baten waren 6,8% hoger en de lasten 4,7% hoger dan begroot.

11.2.2 Baten

Het bevoegd gezag ontvangt personele bekostiging per schooljaar, de vergoeding voor materiële instandhouding per kalenderjaar, gebaseerd op het aantal leerlingen per 1 oktober van het voorgaande jaar. De financiële verslaggeving is gebaseerd op het kalenderjaar.

Door een wijziging van het aantal leerlingen veranderen ook de baten. Om een gezond financieel resultaat te blijven realiseren is kostenbeheersing van belang. In de praktijk komt dat vooral neer op het tijdig aanpassen van de personele verplichtingen aan de te verwachte inkomsten.

De realisatie wijkt in een aantal gevallen af van de begroting. De voornaamste afwijkingen:

- De Rijksbijdragen van het ministerie van OCW waren € 1.117.554 hoger dan begroot.
- Dit komt met name door de verhoging van de lumpsum in het kader van de CAO loonsverhoging. Doordat de salarissen (van met name de leerkrachten) fors zijn gestegen is ook de lumpsum gestegen. De extra salariskosten worden in kalenderjaar 2018 niet 100% vergoed door de hogere lumpsum, de verwachting is wel dat dit met de definitieve bepaling van de lumpsum 2018-2019 in augustus 2019 wordt rechtgetrokken.
- Ook onder de kop rijksbijdragen: de uitkering van het SWV Passend Onderwijs is iets lager dan begroot, het verschil is € 10.106.
- Overige overheidsbijdragen: de ontvangen gemeentelijke subsidies waren € 97.603 hoger dan begroot, ze waren bij het opstellen van de begroting deels onzeker en daarom niet opgenomen. Van deze € 97.603 was € 23.695 voor de 1^e inrichting van een extra kleuterklas bij de Tangram.

11.2.3 Lasten

Zoals gezegd is kostenbeheersing van groot belang. In de praktijk komt dat vooral neer op het tijdig aanpassen van de structurele verplichtingen aan de structurele inkomsten.

Gezien het feit dat de personele lasten onze grootste kostenfactor is, is sturing op de formatie het belangrijkste element in de kostenbeheersing.

In onderstaand overzicht het aandeel van de personele lasten in de totale lasten:

Jaar	Aandeel
2016	81,8%
2017	78,0%
2018	82,4%

Het aandeel van de personele lasten in de totale lasten was 82,4%, hiermee zitten we weer op het gemiddelde van de afgelopen jaren. Kalenderjaar 2017 was een uitzondering en werd veroorzaakt door een noodzakelijke extra dotatie aan de voorziening onderhoud waardoor er verhoudingsgewijs minder naar personeel ging.

Ook bij de lasten wijkt de realisatie in een aantal gevallen af van de begroting. De voornaamste afwijkingen:

- De kosten van lonen en salarissen minus uitkeringen VVF en UWV waren € 971.347 (=5%) hoger dan begroot. Door de nieuwe CAO zijn de salarissen fors gestegen, de leerkrachten zijn er 8,5% op vooruit gegaan en de overige personeelsleden 2,5%.
- Overige personele lasten waren € 51.890 (=3%) hoger dan begroot. De kosten van inhuur externen en uitzendkrachten waren € 373.000 hoger dan begroot evenals nascholing (€ 34.000) en de dotatie voorziening jubilea (€ 74.000) . Innovatie was voor € 400.000 begroot. Hierop is ruim € 100.000 uitgegeven. Het restant wordt doorgeschoven naar volgende jaren. Daarnaast waren de kosten voor projectmanagement en personele risico's aanzienlijk lager dan begroot.
- De huisvestingslasten waren € 133.000 hoger dan begroot. Op een aantal locaties zijn kleine noodzakelijke achterstallige bouwkundige klussen uitgevoerd die niet in de MOP's waren opgenomen.

- De overige lasten waren € 363.000 hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door de uitgaven aan het onderwijs leerpakket. Hierin zijn de kosten van licenties opgenomen die voorheen onder ICT dagelijks werden gerekend. In 2018 heeft er een Europese aanbesteding plaatsgevonden waardoor de stichting verwacht dat er de komende jaren een kostenreductie zal plaatsvinden. Daarnaast is geïnvesteerd in het ICT netwerk. Dit gaat met name om het vervangen van netwerkbekabeling in de scholen.

11.2.4 Financiële baten en lasten

De bankrente op betaal- en spaarrekeningen is in 2018 nog verder gedaald tot nagenoeg 0%. De baten bestaan dan ook voornamelijk uit couponrente van onze beleggingen.

Het verschil tussen begroting en realisatie betreft voornamelijk € 99.000 negatief ongerealiseerd koersresultaat. Dit is een virtueel resultaat, dat jaarlijks in de realisatie moet worden opgenomen, maar dat sterk afhankelijk is van de beursontwikkelingen. Het werkelijke koersresultaat wordt pas gerealiseerd bij verkoop van betreffende fondsen. Door de hoofdsomgarantie van onze beleggingen is het risico uiteindelijk zeer beperkt. Dit wordt uitgebreider toegelicht in de paragraaf Treasury op pagina 49.

11.3 Balans

De balans per 31 december 2018 is als volgt:

	31 december 2018	31 december 2017	Mutatie in %
Activa			
<i>Vaste activa:</i>			
- Materiële vaste activa	1.837.095	1.904.714	-4
- Financiële vaste activa	4.579.215	4.492.122	2
<i>Vlottende activa:</i>			
- Vorderingen	1.380.150	1.371.204	1
- Effecten	167.994	60.831	176
- Liquide middelen	6.347.766	5.824.074	9
Totaal activa	14.312.220	13.652.945	5
Passiva			
Eigen vermogen (inclusief reserves)	8.371.833	8.082.317	4
Voorzieningen	3.557.171	3.010.361	18
Kortlopende schulden	2.383.216	2.560.267	-7
Totaal activa	14.312.220	13.652.945	5

11.3.1 Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen zijn middelen om op het juiste, noodzakelijke moment te kunnen inzetten om de kwaliteit van onderwijs, personeel en faciliteiten te garanderen. Onderstaand een overzicht per 31 december 2018 van de reserves en voorzieningen.

Reserves en voorzieningen	2018	2018	2017	2017
	totaal	per leerling	totaal	per leerling
Aantal leerlingen		3.573		3.533
	€	€	€	€
Stichtingskapitaal	227	0	227	0
Algemene reserve	2.565.159	718	3.084.307	873
Bestemmingsreserves	5.806.447	1.625	4.997.783	1.415
Totaal reserves	8.371.833	2.343	8.082.317	2.288
Voorzieningen	3.557.171	996	3.010.361	852
Totaal reserves en voorzieningen	11.929.004	3.339	11.092.678	3.140

De aantallen leerlingen zijn gebaseerd op de teldatum 1-10-2017 en 1-10-2018.

Het saldo aan reserves en voorzieningen neemt toe tot € 11.929.004. Het aantal leerlingen stijgt met 1,1 %. Het bedrag aan reserves en voorzieningen omgerekend per leerling stijgt met € 199 tot € 3.339.

Reserves:

De algemene reserve bedraagt € 2.565.159 Dit is € 718 per leerling.

De bestemmingsreserves (voor P&A, Risicofonds, Innovatie en niet-subsidiabele gelden) bedragen € 5.806.447. Dit is € 1.625 per leerling. De bestemmingsreserve Innovatie is vanaf 2018 gevormd.

Voorzieningen:

Er is een personele voorziening voor jubilea van € 409.994.

De onderhoudsvoorziening is gebaseerd op de meerjaren onderhoudsplannen van de scholen, met het doel om een adequate staat van onderhoud van de gebouwen te kunnen blijven financieren, en bedraagt € 3.147.177.

Reserves en voorzieningen zijn middelen om op het juiste, noodzakelijke moment te kunnen inzetten om de kwaliteit van onderwijs, personeel en faciliteiten te garanderen. Onderstaand een overzicht per 31 december 2018 van de reserves en voorzieningen.

11.3.2 Risicobeheersing

Voor een beschrijving van dit onderwerp verwijzen we naar hoofdstuk 8 Governance.

11.3.3 Treasury

Stichting kom Leren heeft een jaarlijkse omzet van ongeveer 22,8 miljoen euro en reserves voor ongeveer 8,3 miljoen euro. Deze middelen moeten op verantwoorde wijze worden beheerd, zodat een goed financieel resultaat en het voortbestaan van de instelling is verzekerd. Dit wordt onder meer gewaarborgd door het opstellen van het treasurystatuut, een verantwoording van het treasurybeleid in het jaarverslag, en risicomijdende beleggingen.

Het treasurystatuut van de stichting is gebaseerd op de Regeling “Beleggen, lenen en derivaten OCW 2016” van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. In deze regeling wordt het kader gesteld waarbinnen onderwijsinstellingen voor onderwijs hun financierings- en beleggingsbeleid inrichten en organiseren. De Regeling geeft een aantal voorschriften en instrumenten, met als uitgangspunt dat de toegekende publieke middelen risicomijdend worden beheerd.

Het treasurystatuut wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht en uitgevoerd door het College van Bestuur. De interne volmachten tot het aangaan en/of beëindigen van verplichtingen zijn geregeld in de procuratieregeling van de stichting, zie elders in dit hoofdstuk.

Beleggingen vragen om de nodige expertise, en daarom heeft Stichting kom Leren het vermogensbeheer voor wat betreft beleggen uitbesteed aan een tweetal professionele vermogensbeheerders, te weten Bank ten Cate & Cie en Rabobank. De bevoegdheid en beperkingen van de vermogensbeheerders zijn vastgelegd in een overeenkomst. De fondsen waarin wordt belegd, staan op naam van Stichting kom Leren.

Het College van Bestuur doet jaarlijks, in het jaarverslag, verslag van het beleggingsbeleid. De externe accountant zal bij de controle van de jaarrekening toetsen of de door de vermogensbeheerder namens de stichting gedane beleggingen in overeenstemming zijn met de ministeriële richtlijnen.

De risico's verbonden aan financiële posities zijn debiteurenrisico, renterisico en intern liquiditeitsrisico. Debiteurenrisico is het risico dat belegde middelen niet worden terugontvangen. Dit risico wordt beperkt door liquide middelen alleen onder te brengen binnen de kaders van bovengenoemde regeling. Zo is bijvoorbeeld een van de vereisten uit de regeling een hoofdsomgarantie.

Renterisico is het risico niet tijdig kunnen inspelen op ontwikkelingen in het algemene renteniveau. Dit speelt men name bij lang vastgezette middelen. Dit risico wordt beperkt door een spreiding aan te brengen in fondsen en einddatums van de beleggingen.

Intern liquiditeitsrisico is het risico dat te veel middelen zijn vastgezet waardoor de organisatie niet kan voldoen aan haar verplichtingen. Dit risico wordt beperkt door het opstellen van een liquiditeitsbegroting, een passende verdeling over spaarrekeningen en beleggingen, en spreiding van einddatums van beleggingen. In uiterst geval kunnen fondsen tussentijds worden verkocht, echter gezien het risico op een negatief koersresultaat moet dit zo veel mogelijk worden vermeden.

In de administratie wordt een scheiding aangebracht in publieke (overheid) en private (ouders) middelen. Het beleid met betrekking tot beleggen en belenen heeft betrekking op beide soorten middelen. Voor de waardering van effecten zijn de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ) van toepassing. Eventuele koersresultaten worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Het overzicht van de twee obligatieportefeuilles in ons bezit op 31 december 2018:

Obligatieportefeuille Rabobank Vermogensbeheer

Naam	Rating	Valuta	Aantal	Koers	Marktwaarde €
ABN AMRO 2013/2023 2,5%	A	EUR	100.000	108,86	109.079
ABN AMRO 2015/2025 1%	A	EUR	50.000	101,27	50.968
BFCM 2018/2025 0,75%	A	EUR	100.000	96,17	98.510
Credit Agricole 2014/2024 2,375%	A+	EUR	100.000	107,90	109.365
Danske Bank 2016/2023 0,75%	A	EUR	100.000	99,17	99.601
Dexia CLF 2016/2023 0,75%	AA	EUR	100.000	102,52	103.223
DNB Boligkreditt 2017/2024 0,375%	AAA	EUR	100.000	99,51	99.554
Duitsland 2012/2023 0,1%	AAA	EUR	100.000	105,44	113.718
European Union 2011/2021 2,75%	AA	EUR	150.000	106,44	163.795
Nederland 2012/2022 2,25%	AAA	EUR	140.000	109,62	154.920
Nederland 2014/2024 2%	AAA	EUR	100.000	111,74	112.670
Rabobank Nederland 2007/2022 4,75%	A+	EUR	125.000	115,25	147.442
Rabobank Nederland 2013/2023 2,375%	A+	EUR	150.000	108,45	164.851
Societe General 2016/2021 0,125%	A	EUR	100.000	99,69	99.736
Totaal obligaties					€ 1.627.432

Obligatieportefeuille Bank Ten Cate & Cie

Naam	Rating	Valuta	Aantal	Koers	Marktwaarde €
Staats en Semi-staatsobligaties					
Nederland 15 juli 2023 1,75%	AAA	EUR	225.000	109,36	246.060
Republic of Austria 15 maart 2037 4,15%	AA+	EUR	100.000	151,71	151.710
France OAT 25 april 2026 3,5%	AA	EUR	200.000	123,34	246.680
België 28 maart 2022 4%	AA-	EUR	200.000	114,24	228.480
					€ 872.930
Bedrijfsobligaties					
Bank Nederlandse Gemeenten 26 mei 2023 3,875%	AAA	EUR	230.000	117,12	269.376
NWB 16 november 2023 3%	AAA	EUR	330.000	114,19	376.827
Autobahn Schnell 22 september 2025 3,375%	AA+	EUR	180.000	120,36	216.648
OEBB Infrastructuur AG 13 juli 2021 3,625%	AA+	EUR	195.000	109,96	214.461
Allianz Finance II 22 juli 2019 4,75%	AA	EUR	100.000	102,89	102.690
Deutsche Börse 5 oktober 2022 2,375%	AA	EUR	150.000	108,49	162.735
Nestle Finance INTL 12 september 2022 1,75%	AA-	EUR	15.000	105,92	15.888
Shell Int. Finance 15 september 2025 1,875%	AA-	EUR	145.000	106,47	154.362
Linde Finance 1 juni 2021 3,875%	A+	EUR	125.000	109,13	136.413
Rabobank 14 januari 2020 4,125%	A+	EUR	195.000	104,36	203.502
BASF 5 december 2022 2%	A	EUR	130.000	106,30	138.190
Daimler AG 12 september 2022 2,375%	A	EUR	100.000	106,04	106.040
SAP SE 22 februari 2027 1,75%	A	EUR	100.000	105,34	105.359
					€ 2.202.491
Totaal Obligaties					€ 3.075.421

De financiële vaste activa zijn toegenomen van € 4.492.122 naar € 4.579.215. De waarde van de totale beleggingsportefeuille (vastrentende waarden en de saldi op de beleggings- rekeningen) op 31 december van de afgelopen drie jaren:

Jaar	Totaal €
2016	4.853.291
2017	4.834.840
2018	4.787.856

12. Continuïteitsparagraaf

12.1 Algemeen

De begroting 2019 is opgesteld als onderdeel van een meerjarenbegroting voor de jaren 2019 tot en met 2022. Deze is formeel goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 12 december 2018.

Elk kwartaal bespreken de auditcommissie van de RvT, het CvB en de controller de financiële resultaten tot nu toe en met name de prognose voor de rest van het kalenderjaar om op deze wijze tijdig in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen en zo op het einde van het jaar niet voor verrassingen te komen staan.

Middels een digitale tool (Tigplatform) kunnen alle directeuren real-time volgen wat de financiële status is van hun school. Op deze manier kunnen ze goed volgen wat er in hun school gebeurt en waar eventueel nog wat ruimte is voor extra uitgaven of waar juist op bezuinigd moet worden. Het bestuursbureau ondersteunt de directeuren hierin.

Alle directeuren hebben van de afdeling financiën een interne cursus gehad in het lezen van financiële informatie, hoe ziet de jaarlijkse cyclus eruit (van formatieplan via begroting tot jaarrekening) en welke invloed zij hierop hebben. Dit heeft geleid tot een kwaliteitsimpuls.

Alle administratieve krachten krijgen jaarlijks een training om hun financiële kennis up-to-date te houden, maar ook om vanuit het bestuursbureau onze waardering te laten blijken voor hun inzet gedurende het jaar.

Met ingang van 2019 is de begroting anders opgezet, met meer de nadruk op de beleidsmatige kant. De begroting bestaat uit een viertal hoofdstukken: algemeen, personeel, innovatie en huisvesting en de thema's worden behandeld middels eenzelfde opbouw: Een korte algemene beschouwing over de dagelijkse gang van zaken in het komende kalenderjaar per onderwerp, en daarna worden de highlights benoemd betreffende het specifieke thema. Deze highlights worden beschreven middels de 4 W's: Wat we willen bereiken, Wat we daarvoor gaan doen, Wat het mag kosten en Wat zijn de risico's.

Ten einde niet te voorzichtig te begroten wat de afgelopen jaren begrijpelijkerwijs wel is gebeurd én in lijn met het verzoek van minister Slob om niet te conservatief te begroten zijn we uitgegaan van een stijging van de lumpsum van 1% per jaar, nog niet toegekende maar wel voor 90% zekere subsidies zijn opgenomen.

We streven ernaar om alle middelen goed en doelmatig in te zetten. De opgebouwde algemene reserve kan de komende jaren in lijn met de notitie Vermogensbeleid afgebouwd worden. Dit betekent dat wij er nadrukkelijk voor kiezen om de komende jaren negatief te begroten.

Voor de komende jaren houden we het leerlingenaantal eerst in 2019-2020 gelijk aan 2018-2019 (3578 leerlingen), daarna houden we rekening met een daling van 1% per jaar. Dit in afwijking van eerdere jaren waar we uitgingen van een daling van 3%.

Alle uitgaven zijn jaarlijks geïndexeerd met 2% wegens inflatie.

12.2 Risico-analyse

De prognose voor de leerlingenaantallen vormt een basis voor de risico-analyse gezien het feit dat op basis hiervan de lumpsum wordt bepaald.

	2018 01-10-2017	2019 01-10-2018	2020 01-10-2019	2021 01-10-2020	2022 01-10-2021
Leerlingaantallen	3.533	3.573	3.552	3.534	3.496

De prognose van het aantal fte:

	Realisatie 2018	2019	2020	2021	2022	2023
OP	201,9	198,4	197,7	197,0	196,2	195,4
OOP	18,1	18,1	18,1	18,1	18,1	18,1
Directie	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4
Totaal fte's	239,4	235,9	235,2	234,5	233,7	232,9

Met name het stuk 'Wat zijn de risico's' is van belang, hier wordt middels een kleurenschaal aangegeven hoe groot de kans is dat het betreffende risico ook daadwerkelijk plaats vindt.

Lage kans	Midden kans	Hoge kans
-----------	-------------	-----------

12.2.1 Algemeen

Wat zijn de risico's:

Wat	Risicobedrag
Asielzoekerskinderen	Per leerling € 9.000 * 20 leerlingen = € 180.000
Vereenvoudiging bekostiging	Nog niet te kwantificeren

Zoals elk jaar zijn de aantallen asielzoekerskinderen onzeker, zeker omdat 1 van de 2 AZC-locaties in Maastricht is gesloten en er nog geen duidelijkheid is over de opening van 1 permanente locatie op de François de Veijestraat. We gaan in de begroting uit van 20 leerlingen, dat blijkt de afgelopen jaren het minimum te zijn geweest. We zien wel een toename in het aantal statushouders, waarbij we voor de 2e jaars asielzoekers extra bekostiging krijgen. Dit is meegenomen in de begroting.

Er wordt landelijk gesproken over de vereenvoudiging van de bekostiging, zodat er niet meer met 30 verschillende parameters hoeft te worden gerekend. Het effect hiervan is onbekend, maar er wordt wel gesproken over een invoering in 2022. Het is echter onwaarschijnlijk dat dit gaat gebeuren, het zal eerder 2024 of nog later worden. Er is in deze begroting dan ook geen rekening gehouden met dit scenario. Kosten zijn nog niet te kwantificeren.

12.2.2 Personeel

Wat zijn de risico's:

Wat	Risicobedrag
Achterstandsgelden	€ 294.137 na 4 jaar. Wel met overgangperiode van 4 jaar
ERD (eigen risico drager)	Nog niet te kwantificeren
Interne vervangerspool	Indien inhuur personeel via commerciële partijen moet gaan plaatsvinden om tekorten op te vangen zullen de salariskosten minimaal 40% hoger zijn. Het naar huis sturen van klas kost in euro's niks extra, wel qua imago.
Natuurlijk verloop oudere medewerkers	Onderwerp van nog te realiseren aanvullend beleid 2019.

De subsidie voor achterstandsgelden gaat flink achteruit, wel stapsgewijs in 3 jaar: van € 453.271 naar € 159.134 in 2021-2022. Dit komt door een nieuwe systematiek voor het toekennen van de gelden door OC&W. Dit gaat niet meer op basis van het aantal gewichten leerlingen, maar op basis van een statistische analyse die het CBS heeft gemaakt. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de

achtergrond en opleidingsniveau van de moeder van de leerling, en of het gezin in de schuldsanering zit. Ook maakt dit het extra moeilijk om te begroten, het is immers onbekend of de betreffende leerlingen in groep 8 of groep 1 zitten. Hoe lang een school recht heeft op de subsidie is dus niet goed meer zelf te bepalen.

Het is nog onbekend of Stichting kom Leren in 2019 Eigen Risico Drager (ERD) voor de ziektekosten wordt. Er is in de meerjarenbegroting dus ook nog geen rekening gehouden met eventuele kosten of opbrengsten die ERD met zich meebrengt. Er wordt nog gerekend met het Vervangingsfonds (VVF).

Het Vervangingsfonds werkt toe naar een situatie dat het fonds niet meer nodig is voor het vergoeden van vervangingskosten zoals dat nu het geval is. Schoolbesturen krijgen de tijd en ruimte die zij nodig hebben om zich daar zorgvuldig op voor te kunnen bereiden.

Het is elk jaar moeilijker om voldoende leerkrachten te vinden om de interne vervangerspool te vullen. Tot nu toe is het alle schooljaren gelukt om in ieder geval alle klassen bezet te krijgen, maar bij een hoog ziekteverzuim door bijvoorbeeld een griepgolf zijn er niet genoeg (interne) vervangers inzetbaar. Het is mogelijk dat we daardoor in de toekomst klassen naar huis moeten sturen, maar dat is niet onze intentie.

12.2.3 Innovatie

Doordat diverse projecten gepaard gaan met investering in ICT middelen zijn uitgaven niet geheel te realiseren in één kalenderjaar. Slechts een deel van het budget gekoppeld aan de aanvragen in 2018 is derhalve besteed. Indien de voortgang van de projecten alleen kan op basis van het budget van 2019 ontstaat het risico dat andere aanvragen over dat jaar niet of slechts gedeeltelijk kunnen worden toegekend.

Voor een verdere succesvolle ontwikkeling van onze innovatieagenda is het nodig om rekening te houden met de volgende aspecten:

- Het leervermogen van de individuele teamleden en de organisatie. Het dient aan te sluiten bij de zone van naaste ontwikkeling van de scholen.
- Professioneel onderwijskundig leiderschap, waartoe zijn onze leidinggevenden in staat.
- Zicht hebben op de beschikbare financiële middelen vanuit de vermogenspositie voor de kwaliteitsimpuls.
- Informeren van medezeggenschapsraden door de directeuren m.b.t. de voor de algehele organisatie betreffende aspecten.
- Volgen van de inspraakprocedure voor de school specifieke projectplannen.
- Het bieden van garantie op continuering door inpassing in de financiële structuur.

12.2.4 Materieel / huisvesting

Wat zijn de risico's:

Wat	Risicobedrag
Voorziening Groot Onderhoud	Onbekend, maar zal naar verwachting tussen de € 100.000 - € 300.000 liggen
BTW tarief	+/- € 20.000
Jaarlijkse indexering	+/- € 50.000
Energielasten	+/- € 18.000
Adequate huisvesting	Onbekend. Het signaleren van tekorten bij gemeenten geven zorgen over het behoud van adequate huisvesting.

Met ingang van 1 januari 2019 gaat het lage BTW tarief omhoog van 6% naar 9%. Dit zal impact hebben op de kosten van de schoolboeken, cultuur en water. Alle overige kosten zitten in het hoge tarief van 21% en zullen dus niet beïnvloed worden door deze BTW stijging. Het is nog onbekend of hier lumpsum vergoeding tegenover staat, maar de verwachting is dat OC&W hier niets extra's voor zal toekennen.

We zijn in de meerjarenbegroting uitgegaan van een jaarlijkse indexering van de kosten van 2%. Bij de categorieën die in het lage BTW vallen is rekening gehouden met een eenmalige extra verhoging van 3%. Door onder andere overheidsheffingen gaan de kosten voor energie & gas de komende jaren fors (+/- 6%) omhoog.

12.2.5 Demografische ontwikkelingen

Op basis van de trend in de demografische ontwikkeling binnen het voedingsgebied van onze stichting en de realisatie van de integrale huisvestingsplanfase 2018-2022 wordt de noodzaak ervaren te komen tot een herformuleren van beleid over instandhouding van onze scholen. Uitgangspunten bij het managen van het scholenbestand van Stichting kom Leren zijn:

- De bepalingen in de Wet Primair Onderwijs over stichten – opheffen – fusie van scholen.
- Eigen bestuurlijke criteria van Stichting kom Leren.

Leidend m.b.t. instandhouding is uiteraard het kwaliteitsniveau van de school en de daaruit voortvloeiende garantie op goed (passend) onderwijs voor de kinderen. Voorheen stelden we hier een norm van minimaal 100 leerlingen. De opvatting hieromtrent werd gevoed doordat veel scholen vaak krampachting bleven vasthouden aan het leerstofjaarklassensysteem en de 100-norm min of meer een garantie bood op combigroepen van telkens 2 jaargroepen. De laatste jaren zien we dat scholen steeds meer jaargroep doorbrekende organisatievormen toepassen en steeds meer toewerken naar een verdergaande vorm van gepersonaliseerd leren, waarbij niet meer het leerstofaanbod centraal staat maar veel meer het individuele kind. Tevens biedt de geografische ligging en de verdergaande onderlinge samenwerking van onze scholen de mogelijkheid om krachten te bundelen waardoor expertise die op de ene school voorhanden is ook ingezet kan worden bij een nabij gelegen school. Eén voorbeeld van uit de praktijk zien we bij de voorgenomen samenwerking tussen de 5 scholen onder het Savelsbosch (Tangram, de Cramignon, de St. Jozefschool, St. Gertrudis en de St. Martinus)

12.2.6 Samenvatting risico's:

Alle risico's in kaart		
Risico	Bedrag	Kans
Indexering lumpsum met 1%	€ 200.000	
Toekenning subsidies	€ 250.000	
Asielzoekerskinderen	€ 180.000	
Vereenvoudiging bekostiging	Nog niet te kwantificeren	
Achterstandsgelden	€ 294,137 ná vier jaar. Wel met overgangperiode van vier jaar	
ERD (eigen risico drager)	Nog niet te kwantificeren	
Interne vervangerspoo	Bij inhuur leerkrachten via externe partijen zullen de salariskosten 40% hoger zijn	
	Met het naar huis sturen van klassen zijn géén kosten gemoeid, maar levert wel imagoschade op	
Natuurlijk verloop oudere medewerkers	Onderwerp van nog te realiseren aanvullend beleid 2019	
Voorziening Groot Onderhoud	Onbekend, maar zal naar verwachting tussen de € 100.000 - € 300.000 liggen	
BTW tarief	+/- € 20.000	
Jaarlijkse indexering	+/- € 50.000	
Energielasten	+/- € 18.000	
Adequate huisvesting	Onbekend. Het signaleren van tekorten bij gemeenten geven zorgen over het behoud van adequate huisvesting.	

12.2.7 Investerings

In de begroting zijn de volgende investeringen opgenomen:

Investerings		
Wat	Bedrag	Afschrijving
IKC Ziezo!	€ 317.000	40 jaar
ICT Hardware (tablets & chromebooks)	€ 185.000	5 jaar
Touchscreens	€ 300.000	10 jaar
Verbouwing schoolgebouw(en)	€ 800.000	25 jaar
Verduurzaming schoolgebouw(en)	€ 260.000	20 jaar
BENG Normen	€ 400.000	20 jaar

12.2.8 ToetsingsCommissie FormatieFrictie (TCFF)

We werken (in afwijking met de bekostiging vanuit OC&W) met een T=0 systematiek. Dat wil zeggen dat scholen hun formatie toegekend krijgen op basis van het aantal leerlingen dat ze in dat schooljaar op 1 oktober hebben, en niet op 1 oktober het jaar ervoor. Op deze manier krijgt elke school precies wat ze nodig heeft. Niet te weinig bij groei en niet teveel bij krimp.

Zeker in een krimpregio als Limburg is deze wijze van formatietoekenning verstandig.

Het verschil tussen de toekenning op T=0 en de bekostiging op T-1 vormt de frictiepot. Deze frictiepot wordt ingezet om (daar waar nodig) extra formatie toe te kennen. Dit wordt beoordeeld door een ToetsingsCommissie FormatieFrictie, bestaande uit een aantal directeuren en de afdeling personeelszaken. Op deze wijze wordt een onafhankelijk oordeel geveld of er inderdaad extra formatie nodig is op de betreffende school. N.a.v. het advies van de commissie neemt het CvB een besluit om al dan niet extra formatie (betaald vanuit de frictiepot) in te zetten.

12.2.9 Meerjaren exploitatiebegroting

Begroting Stichting kom Leren 2019-2022						
	Vanuit jaarverslag 2017		Nieuw			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	realisatie	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
Aantal leerlingen per 1 oktober	3533	3578 (realisatie)	3578	3534	3496	3457
Rijksbijdrage OCW/LNV	19.826.894	18.046.957	20.468.185	20.667.485	20.636.012	20.339.342
Overige subsidies OCW	12.322	0	0	0	0	0
Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	921.014	1.086.646	981.514	910.263	904.024	893.109
Totale Rijksbijdragen	20.760.231	19.133.603	21.449.699	21.577.747	21.540.036	21.232.451
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	166.683	75.588	164.692	166.536	169.273	172.064
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	166.683	75.588	164.692	166.536	169.273	172.064
Verhuur	166.973	186.526	157.754	160.908	164.127	167.407
Detachering personeel	106.141	53.535	85.264	87.000	88.000	89.000
Ouderbijdragen	212.753	149.191	208.600	212.772	217.027	221.366
Overige (overige baten)	138.052	178.785	280.163	648.589	193.670	485.423
Overige baten	623.919	2.162.096	731.781	1.109.269	662.824	963.196
Totale baten	21.550.833	21.371.287	22.346.172	22.853.552	22.372.133	22.367.711
Lonen en salarissen	15.855.223	16.744.127	17.725.580	17.758.865	17.554.793	17.550.019
Overige personele lasten	1.408.910	1.443.887	1.386.829	1.401.888	1.423.440	1.444.204
Af. uitkeringen	-879.266	-612.455	-800.000	-800.000	-800.000	-800.000
Totale personeelslasten	16.384.867	17.575.559	18.312.410	18.360.753	18.378.232	18.394.224
Innovatieplannen		400.000	400.000	400.000	400.000	
Afschrijvingen materiele vaste activa	195.991	440.862	465.629	566.705	609.808	652.721
Afschrijvingen	195.991	440.862	465.629	566.705	609.808	652.721
Huur	60.717	54.050	63.296	64.561	65.852	67.170
Onderhoud	1.703.135	513.257	688.800	691.556	694.383	697.277
Energie en water	245.906	294.575	315.384	321.582	327.792	334.014
Schoonmaakkosten	369.568	412.709	411.750	419.940	428.338	436.906
Heffingen	29.803	27.948	32.800	33.532	34.249	35.010
Overige (huisvestingslasten)	241.119	199.476	210.943	212.364	216.607	220.942
Huisvestingslasten	2.650.248	1.502.015	1.722.973	1.743.535	1.767.221	1.791.319
Administratie- en beheerslasten	586.816	570.474	601.785	606.718	624.261	631.075
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	735.531	622.138	779.700	779.645	789.787	800.152
Overige (overige lasten)	465.357	406.103	463.826	466.439	417.782	398.534
Totale overige lasten	1.787.704	1.598.715	1.845.311	1.852.802	1.831.830	1.829.761
Totale lasten	21.018.809	21.117.151	22.746.323	22.923.795	22.987.091	22.668.025
Rentebaten	2.012	7.000	500	100	100	100
Rentelasten	-7.193	0	0	0	0	0
Opbrengst beleggingen	121.704	119.000	115.000	100.000	100.000	100.000
Kosten beleggingen	-139.273	-20.000	-26.000	-27.120	-28.240	-27.241
Financiële baten en lasten	-22.750	106.000	89.500	72.980	71.860	72.859
Totaal resultaat	509.275	-39.864	-310.650	2.737	-543.098	-227.454

12.2.10 Meerjarenbalans

Meerjarenbalans 2019-2022	<i>Realisatie</i> 2018	<i>Begroting</i> 2019	<i>Begroting</i> 2020	<i>Begroting</i> 2021	<i>Begroting</i> 2022
1. Activa					
1.1 Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-
1.2 Materiële vaste activa	1.837.095	2.413.220	2.450.000	2.500.000	2.550.000
1.3 Financiële vaste activa	4.579.215	4.300.000	3.900.000	3.500.000	3.200.000
<i>Vaste activa</i>	6.416.310	6.713.220	6.350.000	6.000.000	5.750.000
1.5 Vorderingen	1.380.150	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000
1.6 Effecten	167.994	379.000	628.000	1.140.000	1.140.000
1.7 Liquide middelen	6.347.766	4.928.603	5.099.050	4.541.735	4.733.413
<i>Vlottende activa</i>	7.895.910	6.607.603	7.027.050	6.981.735	7.173.413
Totale Activa	14.312.220	13.320.823	13.377.050	12.981.735	12.923.413
<i>waarvan gebouwen en terreinen</i>	-	-	-	-	-
<i>cumulatieve aanschafwaarde MVA (excl. G&T)</i>	-	-	-	-	-
2. Passiva					
2.1 Eigen vermogen	8.371.833	7.890.371	7.893.108	7.350.010	7.122.556
2.2 Voorzieningen	3.557.171	3.080.452	3.093.942	3.181.725	3.120.857
2.3 Langlopende schulden	-	-	-	-	-
2.4 Kortlopende schulden	2.383.216	2.350.000	2.350.000	2.350.000	2.350.000
Totale Passiva	14.312.220	13.320.823	13.337.050	12.881.735	12.593.413
<i>waarvan privaat vermogen</i>	465.161	465.000	465.000	465.000	465.000

Overzicht reserves en voorzieningen kom Leren 2019-2022							
Reserves							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Opmerking
Algemene reserve							
Stand per 1 januari	4.149.134	3.084.307	3.203.011	2.892.361	2.895.098	2.352.000	
Dotatie per jaar		118.704		2.737			Dit betreft het totaal resultaat per kalenderjaar
Onttrekking	-1.064.827		-310.650		-543.098	-227.454	Dit betreft het totaal resultaat per kalenderjaar
Stand per 31 december	3.084.307	3.203.011	2.892.361	2.895.098	2.352.000	2.124.546	
Bestemmingsreserves							
Stand per 1 januari	3.423.681	4.997.783	4.997.783	4.997.783	4.997.783	4.997.783	
Dotatie per jaar	1.574.102						
Onttrekking							
Innovatieproject		280.000	210.000	140.000	70.000	0	Innovatiegeld 2018 niet geheel uitgegeven vanwege aanbesteding ICT, daarom in bestemmingsreserve, moet wel aflopen, project mag niet te lang blijven doorlopen
Stand per 31 december	4.997.783	4.997.783	4.997.783	4.997.783	4.997.783	4.997.783	
Stichtingskapitaal	227	227	227	227	227	227	Zal nooit veranderen, totdat de Stichting wordt opgeheven
Totale reserves	8.082.317	8.201.021	7.890.371	7.893.108	7.350.010	7.122.556	
Voorzieningen							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Onderhoudsvoorziening							
Stand per 1 januari	1.698.565	2.688.990	2.694.304	2.756.746	2.772.536	2.861.905	
Dotatie per jaar	1.167.686	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000	Dotatie is afhankelijk van antwoord OC&W over nieuwe berekening MOP (richtlijn RJ)
Onttrekking	-177.261	-494.686	-437.558	-484.210	-410.631	-560.010	In 2020 extra onttrekking van € 173.000 wegens IKC Ziezo!
Stand per 31 december	2.688.990	2.694.304	2.756.746	2.772.536	2.861.905	2.801.895	
Overige voorzieningen							
Stand per 1 januari	325.839	321.371	324.706	323.706	321.406	319.820	
Dotatie per jaar	26.135	54.170	35.000	35.700	36.414	37.142	
Onttrekking	-30.603	-50.835	-36.000	-38.000	-38.000	-38.000	Geschatte bedragen
Stand per 31 december	321.371	324.706	323.706	321.406	319.820	318.962	
Totale voorzieningen	3.010.361	3.019.010	3.080.452	3.093.942	3.181.725	3.120.857	

12.2.11 Kengetallen

Op basis van bovenstaande prognose ontstaan de volgende ontwikkelingen in de financiële kengetallen. Ter vergelijking vermelden wij ook de door het ministerie van OCW gedefinieerde signaleringsgrenzen:

Kengetallen	2018	2019	2020	2021	2022	Signaleringsgrens
Weerstandsvermogen	0,36	0,35	0,35	0,33	0,32	< 0,05
Solvabiliteit 1	0,58	0,59	0,59	0,57	0,57	< 0,30
Solvabiliteit 2	0,83	0,82	0,82	0,82	0,81	< 0,30
Rentabiliteit	0,01	-0,02	0,00	-0,03	-0,01	< 0,00
Liquiditeit	3,31	2,81	2,99	2,97	3,05	< 0,75

Stichting kom Leren is momenteel financieel gezond en in control. Op basis van bovenstaande prognoses zal dit ook de komende jaren zo zijn. Uiteraard blijft het zaak de ontwikkelingen voortdurend nauw te volgen, en het beleid waar nodig bij te sturen. Hierover zullen wij in volgende jaarverslagen rapporteren.

Deel B: Jaarrekening

INHOUDSOPGAVE JAARREKENING

A	BESTUURSVERSLAG	PAGINA
	Bestuursverslag	1
	Financiële positie	74
	Resultaat	75
	Kengetallen	76
B	JAARREKENING	
B1	Grondslagen voor de jaarrekening	77
B2	Balans per 31 december 2018	83
B3	Staat van baten en lasten 2018	84
B4	Kasstroomoverzicht 2018	85
B5	Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	
1.2	Materiële vaste activa	86
1.3	Financiële vaste activa	87
1.5	Vorderingen	87
1.6	Effecten	87
1.7	Liquide middelen	87
2.1	Eigen vermogen	88
2.2	Voorzieningen	88
2.4	Kortlopende schulden	89
	Model G: verantwoording subsidies OCW	90
	Gebeurtenissen na balansdatum	91
B6	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	92
B8	Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	
3.1	(Rijks)bijdragen OCW	93
3.2	Overige overheidsbijdragen	93
3.5	Overige baten	93
4.1	Personele lasten	94
4.2	Afschrijvingslasten	95
4.3	Huisvestingslasten	95
4.4	Overige instellingslasten	95
4.4	Leermiddelen	96
5	Financiële baten en lasten	96
	WNT	96
	(Voorstel) bestemming resultaat baten en lasten	99
	Model E: Overzicht verbonden partijen	100
C	OVERIGE GEGEVENS	
C1	Controleverklaring	101
	BIJLAGE(N)	
D1	Gegevens over de rechtspersoon	105

Financiële positie 2018

Ter analyse van de financiële positie dient de volgende opstelling, welke is gebaseerd op de gegevens uit de balansen:

Vergelijkend balansoverzicht

	31-12 2018		31-12 2017	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Activa				
Materiële vaste activa	1.837	12,8%	1.905	14,0%
Financiële vaste activa	4.579	32,0%	4.492	32,9%
Vorderingen	1.380	9,6%	1.371	10,0%
Effecten	168	1,2%	61	0,4%
Liquide middelen	6.348	44,4%	5.824	42,7%
	<u>14.312</u>	<u>100,0%</u>	<u>13.653</u>	<u>100,0%</u>
Passiva				
Eigen vermogen	8.372	58,5%	8.082	59,2%
Voorzieningen	3.557	24,9%	3.010	22,0%
Langlopende schulden	-	0,0%	-	0,0%
Kortlopende schulden	2.383	16,7%	2.561	18,8%
	<u>14.312</u>	<u>100,0%</u>	<u>13.653</u>	<u>100,0%</u>

Resultaat

Het resultaat over 2018 bedraagt € 289.516 tegenover € 509.275 over 2017.
De resultaten over beide jaren kunnen als volgt worden samengevat:

	Realisatie 2018 x € 1.000	Begroting 2018 x € 1.000	Realisatie 2017 x € 1.000
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	21.845	20.728	20.760
Overige overheidsbijdragen	173	76	167
Overige baten	816	568	624
Totaal baten	<u>22.834</u>	<u>21.372</u>	<u>21.551</u>
Lasten			
Personele lasten	18.566	17.976	16.385
Afschrijvingen	373	441	196
Overige lasten	3.597	3.101	4.438
Totaal lasten	<u>22.536</u>	<u>21.518</u>	<u>21.019</u>
Saldo baten en lasten	<u>298</u>	<u>-146</u>	<u>532</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten en lasten	-8	106	-23
Resultaat baten en lasten	<u>290</u>	<u>-40</u>	<u>509</u>

Kengetallen

Met de kengetallen kan de financiële toestand van de stichting worden beoordeeld en gemeten.
De kengetallen geven de toestand op 31 december weer. Er is dus sprake van een momentopname.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Liquiditeit <i>(vlottende activa/kortlopende schulden)</i>	3,31	2,83
Solvabiliteit 1 <i>(eigen vermogen (excl. Voorzieningen) / totaal passiva)</i>	0,58	0,59
Solvabiliteit 2 <i>(eigen vermogen (incl. Voorzieningen) / totaal passiva)</i>	0,83	0,81
Rentabiliteit <i>(saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten)</i>	0,01	0,02
Weerstandsvermogen <i>(eigen vermogen / totale baten)</i>	0,36	0,37
Personele lasten / totale lasten	0,82	0,78
Materiële lasten / totale lasten	0,18	0,22
Huisvestingsratio <i>(huisvestingslasten inclusief afschrijving gebouwen & terreinen) / totale lasten)</i>	0,07	0,13

B1 Grondslagen voor de jaarrekening

Toelichting op de (geconsolideerde) balans en winst-en-verliesrekening

1. Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

Stichting kom Leren is het bevoegd gezag en de activiteiten bestaan uit het verzorgen van primair onderwijs in de regio Maastricht en Heuvelland.

1.2 Continuïteit

Het eigen vermogen van stichting kom Leren bedraagt per 31 december 2018 € 8.371.833 positief.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

1.3 Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting kom Leren is feitelijk gevestigd op Oranjeplein 201, 6224 KV te Maastricht en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 59649097.

1.4 Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van stichting kom Lerend zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

1.5 Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van stichting kom Leren en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

1.6 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

2. Algemene grondslagen

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (Rjo), de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Indien noodzakelijk voor vergelijkingsdoeleinden zijn enkele vergelijkende cijfers aangepast. Dit heeft echter geen invloed op het vermogen en/of resultaat.

2.3 Financiële instrumenten

De effecten opgenomen onder de financiële vaste activa en de vlottende activa, voor zover deze betrekking hebben op de handelsportefeuille of met betrekking tot eigen-vermogensinstrumenten buiten de handelsportefeuille, worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Alle overige in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Indien niet direct een betrouwbare reële waarde is aan te wijzen, wordt de reële waarde benaderd door deze af te leiden uit de reële waarde van bestanddelen of van een soortgelijk financieel instrument, of met behulp van waarderingmodellen en waarderingstechnieken. Hierbij wordt gebruikgemaakt van recente gelijksoortige 'at arm's length'-transacties, van de DCF-methode (contante waarde van kasstromen) en/of van optiewaarderingsmodellen, rekening houdend met specifieke omstandigheden.

3. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

3.1 Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief (ontmantelingskosten) wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de boekwaarde van het actief waartegenover voor het gehele bedrag een voorziening wordt gevormd.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

3.2 Financiële vaste activa

3.2.1 Deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderinggrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover stichting kom Leren in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Als resultaat wordt verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Als resultaat wordt in aanmerking genomen het in het verslagjaar gedeclareerde dividend van de deelneming, waarbij niet in contanten uitgekeerde dividenden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen de realiseerbare waarde (zie verder de paragraaf "Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa"); afwaardering vindt plaats ten laste van de winst-en-verliesrekening.

3.2.2 Overige effecten

De waarderingsgrondslagen van de overige effecten opgenomen onder de financiële vaste activa zijn gelijk aan de waarderingsgrondslagen voor de effecten onder de vlottende activa. Daarom wordt hiervoor verwezen naar de paragraaf Effecten.

3.3 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroombegenerende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief / de kasstroombegenerende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd van 1,0% (2017: 1,0%). De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord. Een bijzondere waardevermindering van goodwill wordt niet teruggenomen.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de stichting op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de stichting de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardeverminderingverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bij een investering in eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de actuele vermogenskostenvoet voor een soortgelijk financieel actief. Het bijzondere-waardeverminderingverlies wordt slechts teruggenomen indien er aanwijzingen zijn dat een in voorgaande jaren in de jaarrekening verwerkt verlies als gevolg van waardevermindering niet meer aanwezig is of veranderd is.

3.4 Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

3.5 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.6 Eigen vermogen

3.6.1 Algemene reserve

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht. De algemene reserve wordt beschouwd als publieke middelen.

3.6.2 Overige bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve personeel (voorheen P&A - beleid) is bedoeld als reserve voor personele uitgaves in de toekomst, die niet uit de dan toegekende subsidies kunnen worden betaald.

De bestemmingsreserve risicofonds is gevormd met als doel de kosten van toekomstige personele risico's op te vangen.

De bestemmingsreserve Innovatie is gevormd om de kosten ten laste van deze bestemmingsreserve te brengen die zijn opgenomen in het Innovatieplan.

3.7 Voorzieningen

3.7.1 Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

3.7.2 Pensioenvoorziening

De stichting heeft één pensioenregeling. Dit betreft een Nederlandse regeling welke wordt gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerders, te weten het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

De stichting heeft geen verplichtingen tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van tekorten bij ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening.

Per 31 december 2018 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 97,0%. Per 30 april 2019 bedraagt de dekkingsgraad 104,4%.

3.7.3 Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de blijfkans. Bij het contant maken is de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties ad 1% (2017: 2,5%) als disconteringsvoet gehanteerd. Door de verlaging van de rente afgelopen jaren is er besloten om ook de rekenrente te verlagen naar 1%.

3.7.4 Voorziening groot onderhoud gebouwen

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Stichting kom Leren maakt gebruik van de tijdelijke regeling waarbij het voor de boekjaren 2018 en 2019 is toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijsspan, gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat.

3.8 Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

4. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

4.1 Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop ze betrekking hebben.

4.2 Rijksbijdragen

Onder de Rijksbijdragen OCW/EZ worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW/EZ. Tevens worden hier de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van de Rijksbijdrage verantwoord.

De ontvangen (normatieve) Rijksbijdragen en de niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

4.3 Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door de Gemeente, Provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

4.4. Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW/EZ, Gemeenten, Provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

4.5 Personeelsbeloningen

4.5.1 Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

4.5.2 Pensioenen

Stichting kom Leren heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Mutaties in de pensioenvoorziening worden ook in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Zie ook de grondslagen voor waardering van activa en passiva, bij Pensioenvoorziening.

4.6 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

4.7 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

5. Financiële instrumenten en risicobeheersing

5.1. Rente- en kasstroomrisico

Stichting kom Leren loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa, effecten en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Stichting kom Leren risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Stichting kom Leren risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

B2 Balans per 31 december 2018 na resultaatbestemming

Activa	2018		2017	
	€	€	€	€
Vaste Activa				
Materiële vaste activa				
Inventaris en apparatuur	1.497.412		1.644.568	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	<u>339.683</u>		<u>260.146</u>	
		1.837.095		1.904.714
Financiële vaste activa				
Effecten		4.579.215		4.492.122
Vlottende activa				
Vorderingen				
Debiteuren	54.379		25.457	
Ministerie van OCW	959.070		972.429	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>366.701</u>		<u>373.318</u>	
		1.380.150		1.371.204
Effecten		167.994		60.831
Liquide middelen				
Kas	9.648		3.646	
Tegoeden op bank- en girorekeningen	2.453.165		2.047.926	
Deposito's	3.809.800		3.500.303	
Overige liquide middelen	<u>75.153</u>		<u>272.199</u>	
		6.347.766		5.824.074
TOTAAL ACTIVA		<u>14.312.220</u>		<u>13.652.945</u>
Passiva				
Eigen vermogen				
Bestuursvermogen	227		227	
Algemene reserve	2.565.159		3.084.307	
Bestemmingsreserves (publiek en privaat)	<u>5.806.447</u>		<u>4.997.783</u>	
		8.371.833		8.082.317
Vorzieningen				
Onderhoudsvoorziening	3.147.177		2.688.990	
Overige voorzieningen	<u>409.994</u>		<u>321.371</u>	
		3.557.171		3.010.361
Kortlopende schulden				
Crediteuren	264.514		396.669	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	813.808		720.044	
Schulden terzake van pensioenen	200.351		191.021	
Overige kortlopende schulden	258.988		314.111	
Overige overlopende passiva	<u>845.555</u>		<u>938.422</u>	
		2.383.216		2.560.267
TOTAAL PASSIVA		<u>14.312.220</u>		<u>13.652.945</u>

B3 Staat van Baten en Lasten 2018

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	21.845.206	20.727.662	20.760.230
Overige overheidsbijdragen	173.191	75.588	166.683
Overige baten	815.728	568.037	623.919
Totaal baten	22.834.125	21.371.287	21.550.832
Lasten			
Personele lasten	18.566.202	17.975.559	16.384.867
Afschrijvingen	373.193	440.862	195.991
Huisvestingslasten	1.635.349	1.502.015	2.650.248
Overige lasten	927.050	976.577	1.052.170
Leermiddelen	1.034.319	622.138	735.531
Totaal lasten	22.536.113	21.517.151	21.018.807
Saldo baten en lasten	298.012	-145.864	532.025
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	116.789	126.000	116.523
Financiële lasten	125.285	20.000	139.273
Totaal financiële baten en lasten	-8.496	106.000	-22.750
Resultaat baten en lasten	289.516	-39.864	509.275

B4 Kasstroom 2018

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		298.012		532.025
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	369.426		195.991	
Mutaties voorzieningen	<u>546.810</u>		<u>985.957</u>	
		916.236		1.181.948
Verandering in vlottende middelen				
- Vorderingen	-8.945		170.921	
- Effecten	-107.163		110.670	
- Kortlopende schulden	<u>-177.051</u>		<u>164.816</u>	
		<u>-293.159</u>		<u>446.407</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		921.089		2.160.380
Ontvangen interest	116.789		116.523	
Betaalde interest	<u>-125.285</u>		<u>-139.273</u>	
		<u>-8.496</u>		<u>-22.750</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		912.593		2.137.630
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiele vaste activa	-305.574		-1.180.259	
Desinvesteringen in materiele vaste activa	3.767		0	
Investerings financiële vaste activa	-705.450		-614.130	
Desinvesteringen financiële vaste activa	<u>618.357</u>		<u>599.245</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-388.900		-1.195.144
Overige balansmutaties		0		0
Mutatie liquide middelen		<u><u>523.692</u></u>		<u><u>942.486</u></u>
Beginstand liquide middelen	5.824.074		4.881.588	
Mutatie liquide middelen	<u>523.692</u>		<u>942.486</u>	
Eindstand liquide middelen		<u><u>6.347.766</u></u>		<u><u>5.824.074</u></u>

B5 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans per 31 december 2018

Activa

Vaste activa

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
1.2 Materiële vaste activa		
Inventaris en apparatuur	1.497.412	1.644.568
Leermiddelen	317.516	255.717
Vervoermiddelen	22.167	4.429
	<u>1.837.095</u>	<u>1.904.714</u>

	Inventaris en apparatuur	Leermiddelen	Vervoermiddelen	Totaal
	€	€	€	€
<i>Boekwaarde</i>				
<i>31-12-2017</i>				
Aanschafwaarde	3.685.175	321.257	12.800	4.019.232
Cumulatieve afschrijvingen	-2.040.607	-65.540	-8.371	-2.114.518
	<u>1.644.568</u>	<u>255.717</u>	<u>4.429</u>	<u>1.904.714</u>

Mutaties

Investeringen	169.853	111.902	23.819	305.574
Afschrijvingen	-317.009	-50.103	-2.314	-369.426
Desinvesteringen	-	-	-12.800	-12.800
Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	9.033	9.033
	<u>-147.156</u>	<u>61.799</u>	<u>17.738</u>	<u>-67.619</u>

Boekwaarde *31-12-2018*

Aanschafwaarde	3.855.028	433.159	23.819	4.312.006
Cumulatieve afschrijvingen	-2.357.616	-115.643	-1.652	-2.474.911
	<u>1.497.412</u>	<u>317.516</u>	<u>22.167</u>	<u>1.837.095</u>

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten meubiliar, inventaris en ICT middelen.
Duurzame goederen worden geactiveerd bij een aanschafwaarde boven de € 500.
De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Inventaris en apparatuur	3 tot 20 jaar
Leermiddelen	5 tot 10 jaar
Vervoermiddelen	5 jaar

1.3 Financiële vaste activa			31-12 2018	31-12 2017
			€	€
Effecten			4.579.215	4.492.122

<u>Omschrijving</u>	<u>Boekwaarde 1-1-2018</u>	<u>Mutaties 2018</u>		<u>Boekwaarde 31-12-2018</u>
	€	+	-	€
	€	€	€	€
Obligaties	4.492.122	705.450	-618.357	4.579.215
	<u>4.492.122</u>	<u>705.450</u>	<u>-618.357</u>	<u>4.579.215</u>

Vlottende activa			31-12 2018	31-12 2017
			€	€

1.5 Vorderingen

Debiteuren			54.379	25.457
Ministerie van OCW			959.070	972.429
<i>Overige vorderingen</i>				
Overige subsidies gemeente inzake huisvesting			139.736	51.960
Overige subsidies gemeente inzake schades			823	2.694
Gemeente onroerende zaak belasting			678	42.753
<i>Totaal overige vorderingen</i>			<u>141.237</u>	<u>97.407</u>
<i>Overige overlopende activa</i>				
Vooruitbetaalde kosten			129.364	177.700
Debiteuren transitoria			96.100	98.211
<i>Totaal overlopende activa</i>			<u>225.464</u>	<u>275.911</u>
Totaal vorderingen			<u>1.380.150</u>	<u>1.371.204</u>

1.6 Effecten (kortlopend)

<u>Omschrijving</u>	<u>Boekwaarde 1-1-2018</u>	<u>Mutaties 2018</u>		<u>Boekwaarde 31-12-2018</u>
	€	+	-	€
	€	€	€	€
Obligaties	-	102.690	-	102.690
Opgelopen rente	60.831	65.304	-60.831	65.304
	<u>60.831</u>	<u>167.994</u>	<u>-60.831</u>	<u>167.994</u>

			31-12 2018	31-12 2017
			€	€

1.7 Liquide middelen

Kas			9.648	3.646
Tegoeden op bank- en girorekeningen			2.453.165	2.047.926
Deposito's			3.809.800	3.500.303
Overige liquide middelen			75.153	272.199
			<u>6.347.766</u>	<u>5.824.074</u>

Passiva

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
2.1 Eigen vermogen		
Bestuursvermogen	227	227
Algemene reserve	2.565.159	3.084.307
Bestemmingsreserves	5.806.447	4.997.783
	<u>8.371.833</u>	<u>8.082.317</u>

	Saldo 31-12-2017	Stelselwijziging	Bestemmings- resultaat	Saldo 31-12-2018
	€	€	€	€
Stichtingskapitaal	227	-	-	227
Algemene reserve	3.084.307	-	-519.148	2.565.159
Bestemmingsreserves publiek				
Reserve personeel (voorheen P&A - beleid)	4.297.659	-	415.228	4.712.887
Reserve risicofonds	351.889	-	-17.917	333.972
Bestemmingsreserve Innovatie	-	-	294.427	294.427
Bestemmingsreserves privaat				
Niet-subsidiabel	348.235	-	116.926	465.161
Totaal bestemmingsreserves	<u>4.997.783</u>	<u>-</u>	<u>808.664</u>	<u>5.806.447</u>
Totaal Eigen vermogen	<u>8.082.317</u>	<u>-</u>	<u>289.516</u>	<u>8.371.833</u>

De bestemmingsreserve niet-subsidiabel is gevormd met als doel de kosten van toekomstige buitenschoolse activiteiten op te vangen.

De bestemmingsreserve personeel (voorheen P&A - beleid) is bedoeld als reserve voor personele uitgaves in de toekomst, die niet uit de dan toegekende subsidies kunnen worden betaald.

De bestemmingsreserve risicofonds is gevormd met als doel de kosten van toekomstige personele risico's op te vangen.

De bestemmingsreserve Innovatie is gevormd om de kosten ten laste van deze bestemmingsreserve te brengen die zijn opgenomen in het Innovatieplan.

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
2.2 Voorzieningen		
Onderhoudsvoorziening	3.147.177	2.688.990
Overige voorzieningen	409.994	321.371
	<u>3.557.171</u>	<u>3.010.361</u>

	Saldo 31-12-2017	Dotatie 2018	Onttrekking 2018	Vrijval 2018	Saldo 31-12-2018
	€	€	€	€	€
Onderhoudsvoorziening	2.688.990	500.004	-41.817	-	3.147.177
Personele voorzieningen					
Voorziening jubilea	321.371	139.459	-50.836	-	409.994
Totaal voorzieningen	<u>3.010.361</u>	<u>639.463</u>	<u>-92.653</u>	<u>-</u>	<u>3.557.171</u>

De onderhoudsvoorziening betreft een egalisatievoorziening gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan.

De voorziening voor Jubilea wordt bij opmaak van de begroting voorafgaand aan het kalenderjaar beoordeeld en berekend op basis van de op balansdatum bestaande aanspraken. Gebaseerd op:

- Leeftijd per medewerker
- Gehele personeelsbestand
- Jaren dienstverband per medewerker
- Omvang dienstbetrekking
- Jubileum bij 25-jaar 50% gratificatie, bij 40-jarige diensttijd 100%
- Gratificatie berekend op individuele salarisgegevens rekening houdend met verwachte gemiddelde salarisstijging op lange termijn en een verdisconteringsvoet.
- Berekening tegen contante waarde
- Rekeninghoudend met een blijfkans.

	<u>< 1 jaar</u>	<u>1 jaar < > 5 jaar</u>	<u>> 5 jaar</u>	<u>Totaal</u>
	€	€	€	€
Onderverdeling voorzieningen				
Onderhoudsvoorziening	263.106	1.454.851	1.429.220	3.147.177
Personele voorzieningen				
Voorziening jubilea	48.706	97.453	263.835	409.994
Voorziening duurzame inzetbaarheid	-	-	-	-
Totaal voorzieningen	<u>311.812</u>	<u>1.552.304</u>	<u>1.693.055</u>	<u>3.557.171</u>

2.4 Kortlopende schulden

	<u>31-12</u>	<u>31-12</u>
	2018	2017
	€	€
Crediteuren	264.514	396.669
Belastingen en premies sociale verzekeringen	813.808	720.044
Schulden terzake van pensioenen	200.351	191.021
Overige kortlopende schulden	258.988	314.111
Overlopende passiva	845.555	938.422
	<u>2.383.216</u>	<u>2.560.267</u>

Specificatie overige kortlopende schulden

Overige subsidies gemeente inzake huisvesting	-	-
Overige projecten	243.810	303.012
Gemeente schades	-	-
Levensloop	-	855
Netto salaris	15.178	10.244
	<u>258.988</u>	<u>314.111</u>

Specificatie overlopende passiva

Overige subsidies Ministerie van OCW Lerarenbeurs en vervangingskosten schoolleiders	33.187	17.635
Vakantiegeld reservering	569.969	530.996
Crediteuren transitoria	242.399	389.791
	<u>845.555</u>	<u>938.422</u>

Model G geormerkte doelsubsidies OCW

Bestuur:

Brinnr:

G1. Verantwoording van **subsidies zonder verrekeningsclausule** (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Vrijval niet besteed in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Prestatie afgerond?
	Kenmerk	Datum									
Regeling lerarenbeurs voor scholing,	DL/B/110284	6-5-2009	131.596	119.503	101.868	17.635	12.093	22.674	-	7.054	nee
totaal			€ 131.596	€ 119.503	€ 101.868	€ 17.635	€ 12.093	€ 22.674	€ -	€ 7.054	€ -

G2. Verantwoording van **subsidies met verrekeningsclausule** (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub b)

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum							
totaal			€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum								
totaal			€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen relevante gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

B6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Hieronder vallen de dienstverleningscontracten en leasecontracten:

- Balanz Facilitair, schoonmaak, tot en met 31-12-2019, voor een jaarbedrag van ± € 335.000.
- Canon, print- en kopieerapparatuur, tot en met 31-12-2019, voor een jaarbedrag van ± € 96.000,
- DVEP, energiekosten, tot en met 31-12-2020, voor een jaarbedrag van ± € 103.000 (geen afnameverplichting).
- Eneco, energiekosten, tot en met 31-12-2020, voor een jaarbedrag van ± € 105.000 (geen afnameverplichting).
- Lemarel, huurcontract bestuursbureau, tot en met 14-03-2023, voor een jaarbedrag van ± € 47.000.
- ONS Onderwijsbureau, administratieve dienstverlening, 1-4-2017 tot onbepaalde tijd, voor een jaarbedrag van ± € 293.000.
- Heutink, onderwijsleerpakket, 1-1-2019 tot en met 31-12-2022 (geen afnameverplichting).
- ParnasSys, leerlingadministratiesysteem, 18-7-2018 tot onbepaalde tijd, voor een jaarbedrag van ± € 22.000.
- Unilogic, aanschaf hardware, 1-1-2019 tot en met 31-12-2022 (geen afnameverplichting).

B8 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten 2018

Baten

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
3.1 (Rijks)bijdragen Ministerie van OCW			
Rijksbijdrage Ministerie van OCW	15.436.275	14.843.360	14.855.340
Rijksbijdragen MI	2.844.512	2.731.612	2.820.109
Rijksbijdragen P&A-beleid	2.528.146	2.066.044	2.151.444
Inhouding OCW voorgaande jaren	-75.754	-	-274
Overige subsidies Ministerie van OCW	35.487	-	12.597
Doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	1.076.540	1.086.646	921.014
Totaal (Rijks)bijdrage Ministerie van OCW	<u>21.845.206</u>	<u>20.727.662</u>	<u>20.760.230</u>

Rijksbijdrage OCW

- Het verschil tussen begroting en de vergelijkende cijfers 2017 ten opzichte van de realisatie 2018 wordt veroorzaakt door de indexering die OCW met terugwerkende kracht heeft berekend. Bij het opmaken van de begroting was deze nog niet bekend.

- Inhouding OCW voorgaande jaren betreft verrekening uitkeringskosten.

- Overige subsidies betreft de subsidie lerarenbeurs en de subsidie vervangingskosten schoolleiders.

3.2 Overige overheidsbijdragen

Inkomsten gemeentelijke projecten	125.191	75.588	118.683
Gemeentelijke vergoeding schoolbegeleiding	48.000	-	48.000
Totaal overige overheidsbijdragen	<u>173.191</u>	<u>75.588</u>	<u>166.683</u>

In de begroting is geen rekening gehouden met de gemeentelijke vergoeding schoolbegeleiding en de subsidie vroegschoolse educatie.

3.5 Overige baten

Verhuur onroerende zaken	155.376	186.526	166.973
Detachering personeel	103.559	53.535	106.141
Baten niet- subsidiabel	330.195	149.191	212.753
Overige vergoedingen personeel	44.724	178.785	24.925
Inkomsten overige projecten	141.799	-	73.723
Overige	40.075	-	39.404
Totaal overige baten	<u>815.728</u>	<u>568.037</u>	<u>623.919</u>

Detachering personeel

De vergoeding detacheringen personeel overschrijden de begroting, bij opmaak van de begroting is geen rekening gehouden met de vergoeding PABO, oorzaak is dat deze op overige vergoedingen personeel is begroot.

Overige vergoedingen personeel

De baten blijven achter ten opzichte van begroting, oorzaak is dat de realisatie op een andere post is verwerkt dan begroot (detachering personeel en inkomsten overige projecten).

Inkomsten overige projecten

De inkomsten overige projecten betreft een aantal subsidies namelijk project DOOR, muziekonderwijs, gezonde school. Tevens zijn er meerdere jaren projecten die verwerkt zijn op de balans, waarvan maandelijks een vrijval wordt verwerkt ten opzichte van de gerealiseerde loonkosten in de staat van baten en lasten.

Tijdens opmaak van de begroting is met bovenstaande geen rekening gehouden.

Lasten

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
4.1 Personele lasten			
Lonen en salarissen	17.606.617	16.696.627	15.822.459
Vrijval / overdracht spaarverlof	-15.904	-	-
Dotatie voorziening jubilea	139.459	65.000	26.135
Dotatie / vrijval voorziening duurzame inzetbaarheid	-	-	-1.700
Cursuskosten	253.932	261.177	197.412
Studiedag / ontmoetingsdag	95.590	-	14.197
Reis- en verblijfskosten	136.463	53.454	106.664
Vergoeding Raad van Toezicht	34.320	47.500	34.464
Inhuur externen/inhuur uitzendkrachten	513.019	339.974	318.089
Bedrijfsgezondheidszorg	69.080	65.000	70.395
Kantinekosten	36.466	-	26.063
Representatiekosten personeel belast WKR forfait	76.865	37.162	50.464
Cafeteriafaciliteiten WKR forfait	35.260	-	28.144
IPAP	32.883	20.000	30.082
Ondernemersplan /projectmanagement	63.024	215.000	78.678
Personele risico's	17.917	268.701	100.307
Coaching en begeleiding	77.752	50.674	52.110
Lasten voorgaande jaren/(VVF bonus/malus)	-	-	221.697
Overige	92.755	467.745	88.474
	<u>19.265.498</u>	<u>18.588.014</u>	<u>17.264.134</u>
Uitkeringen vervangingsfonds (-/-)	-590.833	-612.455	-719.259
Uitkeringen overige (-/-)	-108.463	-	-160.008
Totaal personele lasten	<u>18.566.202</u>	<u>17.975.559</u>	<u>16.384.867</u>

Specificatie Lonen en salarissen

Brutolonen en salarissen	12.754.907	12.095.675	11.541.360
Sociale lasten	1.929.711	1.829.975	1.741.039
Premies Participatiefonds	570.317	540.840	404.385
Premies Vervangingsfonds	609.880	578.359	483.434
Pensioenlasten	1.741.802	1.651.778	1.652.241
	<u>17.606.617</u>	<u>16.696.627</u>	<u>15.822.459</u>

Aantal fte's (gemidd.)

DIR	19,35	17,32
OP	201,90	192,76
OOP	18,13	15,97
	<u>239,38</u>	<u>226,05</u>

Lonen en salarissen

- De toename aan personele lasten kent verschillende oorzaken. De stijging van het aantal FTE's, de CAO ontwikkelingen en de stijging van de premies levert hogere salarissen op.

Overige personele lasten

- Dotatie jubilea is hoger ten opzichte van de begroting en realisatie, oorzaak de berekening van de marktwaarde is bijgesteld van 2,5% naar 1%.

- Er heeft een vrijval spaarverlof plaatsgevonden omdat alle gespaarde uren zijn opgegenomen.

- Hogere kosten nascholing en kosten voor de studiedag / ontmoetingsdag ten opzichte van realisatie 2017.

- Meer kosten voor inhuur externen en uitzendkrachten ten opzichte van begroting.

- De kosten voor ondernemersplan / projectmanagement en overige kosten blijven achter ten opzichte van de begroting, mogelijke oorzaak kan zijn dat deze kosten zijn verwerkt onder de post inhuur externen en uitzendkrachten.

4.2 Afschrijvingslasten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Inventaris en apparatuur	317.009	366.019	159.997
Vervoermiddelen	2.314	1.130	1.130
Leermiddelen	50.103	73.713	34.864
Verlies bij verkoop	3.767	-	-
Totaal afschrijvingen	<u>373.193</u>	<u>440.862</u>	<u>195.991</u>

Afschrijvingslasten

- Er zijn meer afschrijvingslasten ten opzichte van realisatie 2017 vanwege grote investeringen in ICT eind 2017 en OLP gedurende de tweede helft van het jaar.

- De afschrijvingslasten blijven achter ten opzichte van begroting oorzaak hiervan is dat er een aantal investeringen later in het jaar hebben plaatsgevonden en een aantal investeringen zijn uitgesteld.

Verlies bij verkoop

Er is een nieuwe bus aangeschaft ten behoeve van de conciërges om het onderhoud te plegen op de scholen, de oude bus is verkocht.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Huur	65.617	54.050	60.717
Klein onderhoud en exploitatie	175.237	241.832	535.449
Energie en water	256.877	294.575	245.906
Schoonmaakkosten	413.168	412.709	369.568
Heffingen	21.660	27.948	29.803
Onderhoudsvoorziening dotatie / vrijval (-/-)	500.004	271.425	1.167.686
Tuinonderhoud	17.170	149.611	17.409
Overige huisvestingslasten	185.616	49.865	223.710
Totaal huisvestingslasten	<u>1.635.349</u>	<u>1.502.015</u>	<u>2.650.248</u>

Onderhoudsvoorziening dotatie / vrijval (-/-)

- Hogere dotatie onderhoud ten opzichte van de begroting, tijdens de opmaak van de begroting was de nieuwe berekening op basis van de meerjaren onderhoudsplannen nog niet gemaakt.

Overige huisvestingslasten

- Tijdens opmaak van de begroting is geen rekening gehouden met de doorbetaling aan de gemeente voor de gebouwfunkelike kosten van de Cramignon en Tangram. Het is nog altijd onduidelijk wat er met het gebouw gaat gebeuren, er is nog geen besluit genomen door de gemeente met stichting kom Leren.

4.4 Overige lasten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Administratie en beheer	343.409	325.000	341.169
Accountantskosten	25.351	25.000	23.142
Deskundigheidsadvies	31.813	30.000	16.636
Telefoon- en portokosten e.d.	28.478	21.772	22.221
Reprokosten	105.375	112.205	136.002
Bestedingen niet- subsidiabel	213.897	102.856	177.732
Contributies	30.579	30.000	28.883
Medezeggenschapsraad / GMR	12.102	80.958	22.260
Verzekeringen	15.701	18.000	16.130
Uitgaven projecten OC&W	-	-	1.346
Uitgaven overige projecten	8.505	2.000	3.861
Uitgaven gemeentelijke projecten	9.707	12.346	11.090
Lasten TSO	-	-	17.742
PR/communicatie	70.750	149.856	135.491
Overige instellingslasten	31.383	66.584	98.465
Totaal overige instellingslasten	<u>927.050</u>	<u>976.577</u>	<u>1.052.170</u>

Overige lasten

- De kosten voor medezeggenschapsraad / GMR, overige instellingslasten en PR / communicatie blijven achter op de begroting, tevens zijn er ook minder kosten geweest voor PR / communicatie en overige instellingslasten ten opzichte van realisatie 2017.

Accountantshonoraria

	Realisatie 2018	Realisatie 2017
	€	€
Totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening	19.634	23.142
Totale honoraria voor andere controlediensten	3.096	-
Andere niet-controlewerkzaamheden	2.621	-
	<u>25.351</u>	<u>23.142</u>

4.4 Leermiddelen

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
OLP	579.006	305.838	376.197
ICT	455.313	316.300	359.334
Totaal leermiddelen	<u>1.034.319</u>	<u>622.138</u>	<u>735.531</u>

Leermiddelen

- De grotere uitgave op de post OLP verbruik en ICT dagelijks verklaart de overschrijding ten opzichte van de begroting en realisatie 2017.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€

5. Financiële baten en lasten

Financiële baten

Rentebaten	423	7.000	2.012
Opbrengsten beleggingen	<u>116.366</u>	<u>119.000</u>	<u>114.511</u>
Totaal financiële baten	<u>116.789</u>	<u>126.000</u>	<u>116.523</u>

Financiële lasten

Rentelasten	6.013	2.000	5.643
Kosten beleggingen	<u>119.272</u>	<u>18.000</u>	<u>133.630</u>
Totaal financiële lasten	<u>125.285</u>	<u>20.000</u>	<u>139.273</u>

Totaal financiële baten en lasten	<u>-8.496</u>	<u>106.000</u>	<u>-22.750</u>
-----------------------------------	---------------	----------------	----------------

Kosten beleggingen

- Bij opmaak van de begroting is geen rekening gehouden met het ongealiseerd koersresultaat.

WNT-verantwoording 2018 Stichting kom Leren

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden.

De WNT is van toepassing op Stichting kom Leren

Het voor Stichting kom Leren toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 133.000,00

Het totaal aantal complexiteitspunten voor de Stichting kom Leren is 8.

(zie onderstaand de berekening)

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking
en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking
vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Bedragen x € 1	P.J. Groos	J. Linckens
Funcctiegegevens	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 112.489	€ 102.837
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.874	€ 16.783
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 130.363</i>	<i>€ 119.620</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 133.000	€ 133.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t	N.v.t
Totaal bezoldiging	€ 130.363	€ 119.620
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband 2017 (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 111.242	€ 101.383
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.792	€ 16.241
Totaal bezoldiging 2017	€ 128.034	€ 117.624
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 129.000	€ 129.000

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	P.Vossen	R. van Zutphen	E.Debie	P.Breuls	H.Mulder	M.Hukkelhoven	P. Vossen	E. van Helsland
Functiegegevens	Voorzitter RvT	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	N.v.t	N.v.t
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	N.v.t	N.v.t
Bezoldiging								
Totale bezoldiging	€ 6.546	€ 4.364	€ 4.364	€ 4.364	€ 4.364	€ 4.364		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum -/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ 19.950	€ 13.300	€ 13.300	€ 13.300	€ 13.300	€ 13.300		
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t

Gegevens 2017

Bedragen x € 1	P.Vossen	R. van Zutphen	E.Debie	P.Breuls	H.Mulder	M.Hukkelhoven	P. Vossen	E. van Helsland
Functiegegevens	Voorzitter RvT	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/06-31/12	01/08-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-30/06	01/01-30/06
Bezoldiging								
Totale bezoldiging	€ 5.280	€ 2.640	€ 5.280	€ 5.280	€ 5.280	€ 5.280	€ 1.760	€ 3.300
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 11.288	€ 5.375	€ 12.900	€ 12.900	€ 12.900	€ 12.900	€ 5.375	€ 8.063

Complexiteitspunten

Complexiteitspunten gemiddelde totale baten	4
Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	3
Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	1
Totaal aantal complexiteitspunten	8
Bezoldigingsklasse	C
Bezoldigingsmaximum	€ 133.000

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

(Voorstel) bestemming resultaat baten en lasten

De verdeling van het exploitatiesaldo over 2018 is vooruitlopend op de goedkeuring door het bestuur al in deze jaarrekening verwerkt.

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen is het resultaat ad. € 289.516 over 2018 toegevoegd aan de reserves, waarvan € 519.148** ten laste van de algemene reserve, € 691.738* ten gunste van de publieke bestemmingsreserves en € 116.926 ten gunste van de bestemmingsreserve niet- subsidiabel. Dit is reeds in de jaarrekening verwerkt.

	€
Algemene reserve	-519.148
Reserve personeel (voorheen P&A - beleid)	415.228
Reserve Risicofonds	-17.917
Bestemmingsreserve Innovatie	294.427
Bestemmingsreserve (niet- subsidiabel)	<u>116.926</u>
	<u>289.516</u>

*Resultaat inzake bovenschoolse **personele** baten en lasten en lasten personele risico's

** Resultaat inzake scholen en bovenschoolse **materiële** baten en lasten

E Overzicht verbonden partijen

Verbonden partij, minderheidsdeelneming

Naam	Juridische vorm 2018	Satutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2018 EUR	Resultaat 2018 EUR	Art 2:403 BW Ja/Nee	Deelname %	Consolidatie Ja/Nee
------	----------------------	-----------------	-------------------	----------------------------------	-----------------------	------------------------	---------------	------------------------

Naam	Juridische vorm 2018	Satutaire zetel	Code activiteiten
------	----------------------	-----------------	-------------------

SWV PO 31-05 Maastricht en Heuvelland	Stichting	Heerlen	Overig
---------------------------------------	-----------	---------	--------

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van
Stichting kom Leren
Oranjeplein 201
6224 KV MAASTRICHT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting kom Leren te MAASTRICHT gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting kom Leren op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2018;
- (2) de staat van baten en lasten over 2018; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting kom Leren zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 (j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaet zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

accountants
onderwijs & kinderopvang

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 28 mei 2019
Wijs Accountants

Was getekend: M.M.P.G van Os MSc RA

Kenmerk: 2019.0078.conv

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

D1 Gegevens rechtspersoon per 31-12-2018

*	Bestuursnummer	42669		
*	Naam en adres van de instelling	Stichting kom Leren Oranjeplein 201 6224 KV Maastricht		
*	Telefoonnummer	043-4100300		
*	E-mailadres	info@kom-leren.nl		
*	Internetsite	www.kom-leren.nl		
*	Contactpersoon jaarverslag	ONS Onderwijsbureau, dhr E.V. Cools		
*	Telefoonnummer contactpersoon	088-8504771		
*	E-mailadres contactpersoon	e.cools@onsonderwijsbureau.nl		
	Gegevens administratiekantoor	ONS Onderwijsbureau		
	AK-nummer	401		
*	Brin-nummer + NAW gegevens school			
00DN	Openbare daltonschool De Bundeling	Lindenlaan 75	6241 BB	Bunde
03JX	Katholieke basisschool de Den	Burg. Beckersweg 45	6261 NX	Mheer
04ZV	Basisschool De Keerkring	Groenstraat 17	6267 EM	Cadier en Keer
05BB	Basisschool Sint Martinus	Gronsvelder Kerkplein 8	6247 CM	Gronsveld
05EZ	R.K. Basisschool Op de 10 Bunder	Tienbundersweg 1	6321 CP	Wijlre
05YT	OBS Berg	Langen Akker 122	6325 CN	Berg & Terblijt
06GR	R.K. Basisschool De Cramignon	Kramsvogel 42	6245 RE	Eijsden
06WW	ABB Nutsschool	Regentesselaan 2	6224 JR	Maastricht
08KN	R.K. Basisschool St. Jozef	Sint Jozefstraat 38	6245 LN	Eijsden
08UC	IKC Dynamiek	Goudenweg 200	6216 TT	Maastricht
08UX	R.K. Basisschool Maurice Rose	Pres. Kennedystraat 2	6269 CC	Margraten
09SF	OBS de Kring	Stellendaal 15	6228 GC	Maastricht
10LX	OBS de Regenboog	Bergmansweg 100	6226 AR	Maastricht
15DI	R.K. Basisschool St. Gertrudis	Schoolstraat 28	6265 AS	St. Geertruid
21NU	OBS de Spiegel	Sorbonnelaan 190	6229 HD	Maastricht
22KO	OBS de Perroen	Rijksweg 70	6228 XZ	Maastricht
23BU	OBS Binnenstad	Begijnenstraat 11	6211 JR	Maastricht
24EE	MBS de Poort	Kardinaal van Rossumplein 99	6221 SZ	Maastricht
24NK	OBS Broekhem	Keelstraat 3	6301 XT	Valkenburg
24NV	ABB Tangram	Kramsvogel 42B	6245 RE	Eijsden